

Väljaandja:	Riigikogu
Akti liik:	seadus
Teksti liik:	terviktekst
Redaktsiooni jõustumise kp:	01.01.2017
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:	31.12.2017
Avaldamismärge:	RT I, 21.12.2016, 21

Sotsiaalhoolekande seadus

Vastu võetud 09.12.2015

[RT I, 30.12.2015, 5](#)

jõustumine 01.01.2016, 18.01.2016, 01.07.2016, 01.01.2018, 01.07.2018 ja 01.01.2020

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
09.12.2015	RT I, 30.12.2015, 5	01.01.2016, osaliselt 18.01.2016, 01.07.2016, 01.01.2017, 01.01.2018, 01.07.2018 ja 01.01.2020
15.06.2016	RT I, 08.07.2016, 1	01.01.2017, osaliselt 18.07.2016
23.11.2016	RT I, 06.12.2016, 1	01.01.2017
07.12.2016	RT I, 21.12.2016, 2	01.01.2017, osaliselt 01.01.2018

1. peatükk Üldsätted

§ 1. Seaduse reguleerimisala

Käesolev seadus sätestab sotsiaalhoolekande organisatsioonilised, majanduslikud ja õiguslikud alused ning reguleerib sotsiaalhoolekandes tekkivaid suhteid.

§ 2. Sotsiaalseadustiku üldosa seaduse kohaldamine

Käesolevas seaduses ettenähtud sotsiaalkaitsele kohaldatakse sotsiaalseadustiku üldosa seaduse sätteid, arvestades käesolevas seaduses sätestatud erisusi.

§ 3. Sotsiaalhoolekande põhimõtted

Sotsiaalhoolekandelise abi andmisel:

- 1) lähtutakse esmajärjekorras isiku vajadusest;
- 2) eelistatakse abimeetmeid, mis on suunatud võimaluste leidmisele ja isiku suutlikkuse suurendamisele korraldada oma elu võimalikult iseseisvalt;
- 3) nõustatakse isikut abimeetme valikul ja kohandamisel ning vajaduse korral abi kasutamisel vastava erialase ettevalmistusega spetsialisti poolt;
- 4) lähtutakse abimeetme rakendamise tulemuslikkusest abi vajava isiku ning vajaduse korral pere ja kogukonna seisukohast;
- 5) kaasatakse abi andmise kõikidel etappidel abi vajavat isikut ning vajaduse korral ka tema perekonnaliikmeid, kui isik on selleks nõusoleku andnud;
- 6) tagatakse abimeetmed isikule võimalikult kättesaadaval moel.

§ 4. Terminid

Käesolevas seaduses kasutatakse termineid järgmises tähenduses:

- 1) sotsiaalhoolekanne – sotsiaalteenuste, sotsiaaltoetuste, vältimatu sotsiaalabi ja muu abi andmise või määramisega seotud toimingute süsteem, mille eesmärk on toetada inimese iseseisvat toimetulekut ja töötamist ning aktiivset osalust ühiskonnaelus, ennetades sealjuures sotsiaalsete probleemide tekkimist või süvenemist üksikisiku, perekonna ja ühiskonna tasandil;
- 2) hoolekandeaustus – käesolevas seaduses nimetatud sotsiaalteenust osutav asutus;
- 3) sotsiaaltöötaja – sotsiaalhoolekandes töötav vastava erialase ettevalmistusega kõrgharidusega isik;

- 4) laps – isik lastekaitseaduse § 3 lõike 2 tähenduses;
5) lapsega vahetult töötav isik – lastekaitseaduse § 18 lõikes 2 nimetatud isik, kes vastab lastekaitseaduse §-s 20 sätestatud nõuetele.

§ 5. Sotsiaalhoolekandega hõlmatus

(1) Isikule on kohustatud sotsiaalteenuste, sotsiaaltoetuste, vältimatu sotsiaalabi ja muu abi andmist korraldama isiku rahvastikuregistrisse kantud elukoha järgne kohaliku omavalitsuse üksus.

(2) Väljaspool oma rahvastikuregistrisse kantud elukohta viibivale isikule korraldab vältimatu sotsiaalabi andmist see kohaliku omavalitsuse üksus, kelle haldusterritooriumil isik abi vajamise ajal viibib.

(3) Väljaspool oma rahvastikuregistrisse kantud elukohta viibivale isikule võib sotsiaalteenuste ja muu abi andmist korraldada see kohaliku omavalitsuse üksus, kelle haldusterritooriumil isik abi vajamise ajal viibib, kooskõlastatult isiku rahvastikuregistrisse kantud elukoha järgse kohaliku omavalitsuse üksusega.

(4) Isikule, kelle rahvastikuregistrirajagset elukohta ei saa kindlaks määrata, korraldab sotsiaalteenuste, vältimatu sotsiaalabi ja muu abi andmist see kohaliku omavalitsuse üksus, kelle haldusterritooriumil isik abi vajamise ajal viibib.

(5) Ajutiselt Eestis viibivale välismaalasele korraldab vältimatu sotsiaalabi andmist see kohaliku omavalitsuse üksus, kelle haldusterritooriumil isik abi vajamise ajal viibib.

§ 6. Keelatud asjad hoolekandeesutuses sotsiaalteenuse saamisel

(1) Hoolekandeesutuses sotsiaalteenust saavale isikule on keelatud järgmised asjad:

- 1) relv relvaseaduse tähenduses;
- 2) lõhkeaine, pürotehniline aine ja pürotehniline toode lõhkematerjaliseaduse tähenduses;
- 3) aine, mida kasutatakse narkootilise, toksilise või alkohoolse joobe tekitamiseks;
- 4) muu asi, mis võib kujutada ohtu teenust saava isiku ning teiste isikute elule ja tervisele.

(2) Ohukahtluse korral edastab hoolekandeesutus politseile ohu väljaselgitamiseks andmed käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 1 või 2 nimetatud asjade või sama lõike punktis 3 nimetatud aine kohta, mida kasutatakse narkootilise joobe tekitamiseks.

(3) Kui käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud keelatud asi seab vahetusse ohtu isiku enda või teiste isikute elu või tervise, peab hoolekandeesutus võtma kasutusele abimeetmed vahetu ohu vähendamiseks või kõrvaldamiseks.

§ 7. Laste hoolekandeesutuse sisehindamine

(1) Laste hoolekandeesutuses tehakse sisehindamist. Sisehindamine on pidev protsess, mille eesmärk on tagada hoolekandeesutuses viibiva lapse arengut toetavad tingimused ja asutuse järjepidev areng. Sisehindamise käigus hinnatakse pakutava hoolduse vastavust lapse eale ja arengule ning asutuse töökorraldust ja juhtimist.

(2) Laste hoolekandeesutuse sisehindamist tehakse vähemalt üks kord kolme aasta jooksul.

(3) Laste hoolekandeesutuse sisehindamise korra kehtestab asutuse juht, esitades selle enne arvamuse avaldamiseks asutuse pidajale.

§ 8. Vältimatu sotsiaalabi

(1) Isikule, kes on sattunud sotsiaalselt abitusse olukorda elatusvahendite kaotuse või puudumise tõttu, osutatakse vältimatut sotsiaalabi, mis tagab vähemalt toidu, riietuse ja ajutise majutuse.

(2) Vältimatut sotsiaalabi osutatakse isikule seni, kuni ta ei ole enam elatusvahendite kaotuse või puudumise tõttu sotsiaalselt abitus olukorras.

§ 9. Abi andmine juhtumikorralduse põhimõttel

(1) Kui isik vajab iseseisva toimetuleku parandamiseks pikaajalist ja mitmekülgset abi, mis hõlmab ka vajadust koordineerida mitme organisatsiooni koostööd abi andmisel, kasutatakse juhtumikorralduse põhimõtet.

(2) Abi andmine hõlmab muu hulgas:

- 1) juhtumiplaani koostamist ja osapoolte üksteisega seotud tegevuste ajakava kooskõlastamist;
- 2) juhtumi koordineerija määramist;
- 3) vastastikuse teabevahetuse korras kokku leppimist.

(3) Juhtumiplaan on kirjalik dokument, mis koosneb hinnangust isiku abivajadusele ja abimeetmete rakendamise tegevuskavast.

(4) Juhtumiplaanile kirjutavad alla juhtumi koordineerija ning isik, kellele juhtumiplaan on koostatud.

(5) Juhtumiplaani võib vastavalt vajadusele muuta. Abi vajav isik kinnitab muudatustega nõustumist allkirjaga.

(6) Juhtumiplaanis sisalduvate andmete loetelu kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

§ 10. Lapse juhtumiplaan

(1) Lapsele juhtumiplaani koostamisel lähtutakse käesoleva seaduse §-s 9 sätestatud, arvestades käesolevas paragrahvis sätestatud erisusi.

(2) Enne asenduskodusse või käesoleva seaduse §-s 130 nimetatud perekonnas hooldamisele suunamist koostab lapse eestkostja ülesandeid täitev või eestkostjaks määratud kohaliku omavalitsuse üksus või käesoleva seaduse § 128 lõike 1 punktides 6–8 ja sama paragrahvi lõikes 2 nimetatud lapse puhul Sotsiaalkindlustusamet igale lapsele juhtumiplaani.

(3) Eestkostja ülesandeid täitev või eestkostjaks määratud kohaliku omavalitsuse üksus või käesoleva seaduse § 128 lõike 1 punktides 6–8 ja sama paragrahvi lõikes 2 nimetatud lapse puhul Sotsiaalkindlustusamet täiendab lapse juhtumiplaani pärast lapse asenduskodusse suunamist vastavalt asenduskoduteenuse osutaja ettepanekutele. Asenduskodusse või käesoleva seaduse §-s 128 nimetatud perekonnas hooldamisele suunatud lapse juhtumiplaan vaadatakse üle vähemalt üks kord aastas.

(4) Asenduskodusse suunatud lapsele koostatud juhtumiplaan on asenduskoduteenuse halduslepingu lisa. Perekonnas hooldamisele suunatud lapsele koostatud juhtumiplaan on käesoleva seaduse § 130 lõikes 3 nimetatud lepingu lisa.

§ 11. Sotsiaalhoolekandevaline statistika

(1) Hoolekandetasutused esitavad statistilised aruanded kohaliku omavalitsuse üksusele, maavanemale või Sotsiaalministeeriumile.

(2) Kohaliku omavalitsuse üksus esitab hoolekandetasutuste talle esitatud statistilised aruanded koondaruandena maavanemale.

(3) Maavanem esitab statistilised aruanded maakonna kohta koondaruandena Sotsiaalministeeriumile.

(4) Sotsiaalhoolekandevaliste statistiliste aruannete koostamise nõuded, andmete koosseisu ja esitamise korra kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

§ 12. Isiku tahte arvestamine

(1) Sotsiaalteenuste osutamisel, sotsiaaltoetuste ja muu abi andmisel arvestatakse isiku tahet, välja arvatud käesoleva seaduse §-des 105, 106 ja 107 sätestatud juhtudel.

(2) Last puudutava küsimuse lahendamisel tuleb lähtuda lapse huvidest vastavalt lastekaitseaduses sätestatule.

§ 13. Abivajadusest teatamise kohustus

Abi vajava isiku perekonnaliikmed, kohtunik, politsei, prokurör, hoolekande-, tervishoiu- ja haridusametuse töötaja ja teised isikud on kohustatud teatama sotsiaalhoolekannet vajavast isikust või perekonnast isiku või perekonna viibimiskoha järgsele kohaliku omavalitsuse üksusele.

2. peatükk

Kohaliku omavalitsuse üksuse korraldatav abi

1. jagu

Üldsätted

§ 14. Sotsiaalhoolekandevalise abi andmise kord

(1) Kohaliku omavalitsuse üksus kehtestab sotsiaalhoolekandevalise abi andmise korra, mis peab sisaldama vähemalt sotsiaalteenuste ja -toetuste kirjeldust ja rahastamist ning nende taotlemise tingimusi ja korda.

(2) Kohaliku omavalitsuse üksus võib korraldada sotsiaalteenuseid ja maksta täiendavaid sotsiaaltoetusi kohaliku omavalitsuse üksuse eelarvest kohaliku omavalitsuse üksuse kehtestatud tingimustel ja korras.

§ 15. Hindamiskohustus ja otsus abi andmise kohta

(1) Kohaliku omavalitsuse üksus selgitab välja abi saamiseks pöördunud isiku abivajaduse ja sellele vastava abi.

(2) Abivajaduse väljaselgitamisel lähtutakse terviklikust lähenemisest isiku abivajadusele, võttes arvesse tema toimetulekut ja ühiskonnaelus osalemist mõjutavaid asjaolusid, sealhulgas:

- 1) isiku personaalse tegevusvõimega seonduvaid asjaolusid;
- 2) isiku füüsilise ja sotsiaalse elukeskkonnaga seonduvaid asjaolusid.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud asjaolude arvestamisel tuleb tagada puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse § 2 lõike 1 tähenduses puudega isikule tema abivajadusest tingitud takistuste vähendamiseks või kõrvaldamiseks vastav abi, sealhulgas vajaliku tugi- või tõlketeenuse korraldamine.

§ 16. Tasu sotsiaalteenuse eest

(1) Sotsiaalteenuse osutamise eest võib võtta tasu. Kohaliku omavalitsuse üksus kehtestab enda osutatava sotsiaalteenuse eest võetava tasu tingimused ja suuruse. Tasu võtmise otsustab teenuse eest tasuv või teenust osutav asutus.

(2) Isikult võetava tasu suurus oleneb sotsiaalteenuse mahust, teenuse maksumusest ning teenust saava isiku ja tema perekonna majanduslikust olukorrast.

(3) Sotsiaalteenuse eest võetava tasu suurus ei tohi olla teenuse saamise takistuseks.

2. jagu

Kohaliku omavalitsuse üksuse sotsiaalteenused

1. jaotis

Koduteenus

§ 17. Koduteenuse eesmärk ja sisu

(1) Koduteenus on kohaliku omavalitsuse üksuse korraldatav sotsiaalteenus, mille eesmärk on täisealise isiku iseseisva ja turvalise toimetuleku tagamine kodustes tingimustes, säilitades ja parandades tema elukvaliteeti.

(2) Koduteenuse osutamisel abistatakse isikut toimingutes, mida isik terviseseisundist, tegevusvõimest või elukeskkonnast tulenevatel põhjustel ei suuda sooritada kõrvalabita, kuid mis on vajalikud kodustes tingimustes elamiseks, nagu kütmine, toiduvalmistamine, eluruumi ja riiete korrastamine ning väljaspool eluruumi toiduainete ja majapidamistarvete ostmine ja muu asjaajamine.

(3) [Vabariigi Valitsus](#) või tema volitusel valdkonna eest vastutav ministervõib kehtestada määrusega täpsustatud nõuded koduteenuse eesmärgile ja selle sisule, sealhulgas tegevustele, mis on vajalikud teenuse eesmärgi saavutamiseks.

§ 18. Kohaliku omavalitsuse üksuse kohustused

(1) Kõrvalabi vajaduse määra hinnatakse ja täpsustatakse iga isiku puhul eraldi. Teenuse osutamise perioodil kõrvalabi vajaduse määra muutumisel isiku tegevusvõime või elukeskkonna tõttu tuleb läbi viia korduv hindamine.

(2) Kohaliku omavalitsuse üksus koostab koostöös teenust saava isiku ja teenuseosutajaga teenuse osutamise haldusakti või halduslepingu, määrates selles muu hulgas kindlaks kõrvalabi vajaduse määrast tulenevad toimingud, mis tagavad isiku iseseisva toimetuleku kodustes tingimustes.

§ 19. Nõuded teenust vahetult osutavale isikule

Teenust ei tohi vahetult osutada isik, kelle karistatus tahtlikult toimepandud kuriteo eest võib ohtu seada teenust saama õigustatud isiku elu, tervise ja vara.

2. jaotis

Väljaspool kodu osutatav üldhooldusteenus

§ 20. Väljaspool kodu osutatava üldhooldusteenuse eesmärk ja sisu

(1) Väljaspool isiku kodu osutatav üldhooldusteenus on kohaliku omavalitsuse üksuse korraldatav sotsiaalteenus, mille eesmärk on turvalise keskkonna ja toimetuleku tagamine täisealisele isikule, kes

tervise seisundist, tegevusvõimest või elukeskkonnast tulenevatel põhjustel ei suuda kodustes tingimustes ajutiselt või püsivalt iseseisvalt toime tulla.

(2) Teenuse osutamisel tagab teenuseosutaja teenuse saajale hooldustoimingud ning muud toetavad ja toimetulekut tagavad toimingud ja teenused, mis on määratud hooldusplaanis.

(3) Teenuse osutamisel ööpäevaringselt tagab teenuseosutaja teenuse saajale lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud toimingutele ka majutamise ja toitlustamise.

(4) [Vabariigi Valitsus või tema volitusel valdkonna eest vastutav minister](#) võib kehtestada määrusega täpsustatud nõuded väljaspool kodu osutatavale üldhoolduse eesmärgile ja selle sisule, sealhulgas tegevustele, mis on vajalikud teenuse eesmärgi saavutamiseks.

§ 21. Hooldusplaani

(1) Kohaliku omavalitsuse üksus koostab koostöös teenust saava isiku ja teenuseosutajaga teenuse osutamise haldusakti või halduslepingu, määrates selles muu hulgas kindlaks kõrvalabi vajaduse määrast tulenevad toimingud, mis tagavad isiku turvalisuse ja toimetuleku hooldusteenuse kasutamise ajal.

(2) Teenuseosutaja koostab koostöös teenuse saajaga või juhul, kui teenuse saaja pole kontaktne, teenuse rahastajaga 30 päeva jooksul teenuse osutamise alustamisest arvates isikule hooldusplaani.

(3) Hooldusplaani koostamisel hinnatakse hooldusvajaduse kõrval ka tervishoiuteenuse vajadust. Hinnangu tervishoiuteenuse vajadusele annab vastava kvalifikatsiooniga tervishoiutöötaja.

(4) Hooldusplaani peab sisaldama hooldusteenuse osutamise eesmärgi, eesmärgi saavutamise tegevusi ja sagedust ning teenuseosutaja hinnangut tegevuste elluviimise kohta.

(5) Teenuseosutaja vaatab hooldusplaani üle vähemalt üks kord poolaastas. Vajaduse korral korrigeerib teenuseosutaja ülevaatamise tulemusel hooldusplaani.

§ 22. Nõuded teenuseosutajale

(1) Teenuseosutaja peab tagama personali olemasolu, kelle kvalifikatsioon ja koormus võimaldavad tegevusi ja toiminguid viisil, mis on kindlaks määratud hooldusteenust saavate isikute hooldusplaanis.

(2) Teenuse osutamisel ööpäevaringselt peab vastava personali olemasolu olema tagatud ööpäevaringselt, kui see on vajalik hooldusteenust saavate isikute hooldusplaanis kindlaks määratud tegevuste ja toimingute sooritamiseks.

(3) Hooldusteenust osutavad vahetult hooldustöötaja ja abihooldustöötaja. Abihooldustöötaja tööd juhendab hooldustöötaja.

[RT I, 30.12.2015, 5- jõust. 01.01.2020]

(4) Teenust vahetult osutaval hooldustöötajal peab olema täidetud üks järgmistest ettevalmistusnõuetest:

1) läbitud hooldustöötaja kutsestandardis kirjeldatud õpiväljundite saavutamisele suunatud kutseõppe tasemeõppe õppekava;

2) läbitud hooldustöötaja kutsestandardis kirjeldatud õpiväljundite saavutamisele suunatud täienduskoolituse õppekava;

3) isikul on kutseeaduse alusel antud hooldustöötaja kutse.

[RT I, 30.12.2015, 5- jõust. 01.01.2020]

(5) Teenust ei tohi vahetult osutada isik, kelle karistus tahtlikult toimepandud kuriteo eest võib ohtu seada teenust saama õigustatud isiku elu, tervise ja vara.

3. jaotis

Tugiisikuteenus

§ 23. Tugiisikuteenuse eesmärk ja sisu

(1) Tugiisikuteenus on kohaliku omavalitsuse üksuse korraldatav sotsiaalteenus, mille eesmärk on iseseisva toimetuleku toetamine olukordades, kus isik vajab sotsiaalsete, majanduslike, psühholoogiliste või tervislike probleemide tõttu oma kohustuste täitmisel ja õiguste teostamisel olulisel määral kõrvalabi. Kõrvalabi seisneb juhendamises, motiveerimises ning isiku suurema iseseisvuse ja omavastutuse võime arendamises.

(2) Last kasvatavale isikule tugiisikuteenuse osutamisel on täiendav eesmärk lapse hooldamise ning turvalise ja toetava kasvukeskkonna tagamine. Last kasvatavaks isikuks ei loeta isikut, kes kasvatab ja hooldab last oma töökohustustest tulenevalt, välja arvatud käesoleva seaduse § 129 lõikes 1 nimetatud hooldaja.

(3) Lapsele tugiisikuteenuse osutamise eesmärk on koostöös last kasvatava isikuga lapse arengu toetamine, sealhulgas vajaduse korral puudega lapse puhul hooldustoimingute sooritamine. Tugiisik abistab last arendavates tegevustes, juhendab ja motiveerib igapäevaelus toime tulema, abistab suhtlemisel perekonnaliikmetega või väljaspool kodu.

(4) [Vabariigi Valitsus või tema volitusel valdkonna eest vastutav minister](#) võib kehtestada määrusega täpsustatud nõuded tugiisikuteenuse eesmärgile ja selle sisule, sealhulgas tegevustele, mis on vajalikud teenuse eesmärgi saavutamiseks.

§ 24. Kohaliku omavalitsuse üksuse kohustused

(1) Kõrvalabi vajaduse määra hinnatakse ja täpsustatakse iga isiku puhul eraldi.

(2) Soovi esitamise korral abistab kohaliku omavalitsuse üksus teenuse saajat teenust vahetult osutava isiku valikul. Teenuse saajal on õigus enne teenust vahetult osutava isiku kindlaksmääramist omavahelise sobivuse hindamiseks temaga kohtuda.

(3) Kohaliku omavalitsuse üksus koostab koostöös teenust saava isiku ja teenuseosutajaga teenuse osutamise haldusakti või halduslepingu, määrates selles kindlaks kõrvalabi vajadusest tulenevad toimingud.

§ 25. Nõuded teenust vahetult osutavale isikule

(1) Teenuse osutamisel lähtub teenust vahetult osutav isik teenuse osutamise haldusaktist või halduslepingust.

(2) Teenust ei tohi vahetult osutada isik:

- 1) kelle karistus tahtlikult toimepandud kuriteo eest võib ohtu seada teenust saava õigustatud isiku elu, tervise ja vara;
- 2) kes on teenuse saaja esimese või teise astme üleneja või alaneja sugulane;
- 3) kes elab alaliselt või püsivalt samas eluruumis teenuse saajaga.

4. jaotis

Täisealise isiku hooldus

§ 26. Täisealise isiku hoolduse eesmärk ja sisu

(1) Kohaliku omavalitsuse üksus seab isiku taotluse alusel hoolduse täisealisele isikule, kes vaimse või kehalise puude tõttu vajab abi oma õiguste teostamiseks ja kohustuste täitmiseks. Hoolduse seadmisel määratakse kindlaks hooldava isiku ülesanded.

(2) Hooldust teostab kohaliku omavalitsuse üksuse määratud isik. Hooldus seatakse ja hooldav isik määratakse hooldatava nõusolekul.

5. jaotis

Isikliku abistaja teenus

§ 27. Isikliku abistaja teenuse eesmärk ja sisu

(1) Isikliku abistaja teenus on kohaliku omavalitsuse üksuse korraldatav sotsiaalteenus, mille eesmärk on suurendada puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse § 2 lõike 1 tähenduses puude tõttu füüsilist kõrvalabi vajava täisealise isiku iseseisvat toimetulekut ja osalemist kõigis eluvaldkondades, vähendades teenust saava isiku seadusjärgsete hooldajate hoolduskoormust.

(2) Teenuse osutamisel abistatakse teenuse saajat tegevustes, mille sooritamiseks vajab isik puude tõttu füüsilist kõrvalabi. Isiklik abistaja aitab isikut tema igapäevaelu tegevustes, nagu liikumisel, söömisel, toidu valmistamisel, riietumisel, hügieenitoimingutes, majapidamistöodes ja muudes toimingutes, milles isik vajab juhendamist või kõrvalabi.

(3) [Vabariigi Valitsus või tema volitusel valdkonna eest vastutav minister](#) võib kehtestada määrusega täpsustatud nõuded isikliku abistaja teenuse eesmärgile ja selle sisule, sealhulgas tegevustele, mis on vajalikud teenuse eesmärgi saavutamiseks.

§ 28. Kohaliku omavalitsuse üksuse kohustused

(1) Kõrvalabi vajaduse määra hinnatakse ja täpsustatakse iga isiku puhul eraldi. Teenuse osutamise perioodil kõrvalabi vajaduse määra muutumisel isiku tervise seisundi või elukeskkonna tõttu tuleb läbi viia korduv hindamine.

(2) Kohaliku omavalitsuse üksus koostab koostöös teenust saava isiku ja teenuseosutajaga teenuse osutamise haldusakti või halduslepingu, määrates selles muu hulgas kindlaks kõrvalabi vajaduse määrast tulenevad toimingud ja teenuse saaja üldised juhised.

(3) Teenuse saajal on õigus valida teenust vahetult osutavat isikut. Soovi esitamise korral abistab kohaliku omavalitsuse üksus teenuse saajat teenust vahetult osutava isiku leidmisel. Teenuse saajal on õigus enne teenust vahetult osutava isiku kindlaksmääramist omavahelise sobivuse hindamiseks temaga kohtuda.

§ 29. Nõuded teenust vahetult osutavale isikule

(1) Teenuse osutamisel lähtub teenust vahetult osutav isik haldusaktist või halduslepingust ja teenuse saaja juhistest.

(2) Teenust ei tohi vahetult osutada isik:

- 1) kelle karistus tahtlikult toimepandud kuriteo eest võib ohtu seada teenust saama õigustatud isiku elu, tervise ja vara;
- 2) kes on teenuse saaja esimese või teise astme üleneja või alaneja sugulane;
- 3) kes elab alaliselt või püsivalt samas eluruumis teenuse saajaga.

6. jaotis Varjupaigateenus

§ 30. Varjupaigateenuse eesmärk ja sisu

(1) Varjupaigateenus on kohaliku omavalitsuse üksuse korraldatav sotsiaalteenus, mille eesmärk on ajutise ööbimiskoha võimaluse kindlustamine täisealisele isikule, kes ei ole võimeline endale ööbimiskohta leidma. Ajutises ööbimiskohas peab olema tagatud voodikoht, pesemisvõimalus ja turvaline keskkond.

(2) [Vabariigi Valitsus](#) või tema volitusel valdkonna eest vastutav minister võib kehtestada määrusega täpsustatud nõuded varjupaigateenuse eesmärgile ja selle sisule, sealhulgas tegevustele, mis on vajalikud teenuse eesmärgi saavutamiseks.

§ 31. Kohaliku omavalitsuse üksuse kohustused

(1) Varjupaigateenuse korraldamise tagab kohaliku omavalitsuse üksus, kus isik teenuse vajaduse tekkimise ajal viibib.

(2) Kohaliku omavalitsuse üksus võib halduslepinguga volitada varjupaigateenuse osutamise otsustamise eraõiguslikule juriidilisele või füüsilisele isikule või teise kohaliku omavalitsuse üksuse ametiasutusele.

§ 32. Nõuded teenuseosutajale

Varjupaigateenuse osutaja kehtestab sisekorraeeskirja ning on kohustatud teenuse osutamise alustamisel teavitama isikut sisekorraeeskirjast ning isiku õigustest ja piirangutest teenuse saamise ajal sellisel viisil, et isik on võimeline neid mõistma.

7. jaotis Turvakoduteenus

§ 33. Turvakoduteenuse eesmärk ja sisu

(1) Turvakoduteenus on kohaliku omavalitsuse üksuse korraldatav sotsiaalteenus, mille eesmärk on tagada käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud isikutele ajutine eluase, turvaline keskkond ja esmane abi. Esmase abi raames tuleb isikule vajaduse korral tagada kriisiabi, mis taastab isiku psüühilise tasakaalu ja tegevusvõime igapäevaelus, ning teavitada isikut teistest abi saamise võimalustest. Tulenevalt isiku east ja vajadusest tagatakse ka tema hooldamine ja arendamine.

(2) Kohaliku omavalitsuse üksus tagab perioodil, mis on vajalik turvalisuse tagamiseks ja edasise elu korraldamiseks, teenuse kättesaadavuse:

- 1) lapsele, kes vajab abi tema hooldamises esinevate puuduste tõttu, mis ohustavad tema elu, tervist või arengut;
- 2) täisealisele isikule, kes vajab turvalist keskkonda.

(3) Lapse või täisealise isiku turvakoduteenuse osutaja juurde toonud isik on kohustatud andma teenuseosutajale talle teadaolevat teenuse osutamiseks vajalikku teavet.

(4) [Vabariigi Valitsus](#) või [tema volitusel valdkonna eest vastutav minister](#) võib kehtestada määrusega täpsustatud nõuded turvakoduteenuse eesmärgile ja selle sisule, sealhulgas tegevustele, mis on vajalikud teenuse eesmärgi saavutamiseks.

§ 34. Teenuseosutaja kohustused

Teenuseosutaja on kohustatud teavitama:

- 1) oma tegevuskoha järgset kohaliku omavalitsuse üksust lapse turvakodusse saabumisest hiljemalt järgmisel tööpäeval, kui laps ei ole suunatud turvakodusse kohaliku omavalitsuse üksuse otsusel;
- 2) oma tegevuskoha järgset kohaliku omavalitsuse üksust ja vajaduse korral Sotsiaalkindlustusameti piirkondlikku ohvriabi töötajat täisealise isiku turvakodusse saabumisest tema kirjalikul nõusolekul viie tööpäeva jooksul.

§ 35. Kohaliku omavalitsuse üksuse kohustused

(1) Turvakoduteenuse osutamisel lapsele on lapse rahvastikuregistrisse kantud elukoha järgne kohaliku omavalitsuse üksus kohustatud teenuseosutaja nõudmisel edastama teenuse osutamiseks vajalikku teavet.

(2) Turvakoduteenuse osutamisel lapsele, kes viibib turvakodus ilma vanemata ja keda ei ole turvakodusse suunatud kohaliku omavalitsuse üksuse otsusel, on lapse rahvastikuregistrisse kantud elukoha järgse kohaliku omavalitsuse üksuse sotsiaalvaldkonna ametnik kohustatud viie tööpäeva jooksul lapse turvakodusse saabumisest arvates hindama lapse heaolu ja planeerima edasised tegevused, mis on vajalikud lapse edasise heaolu tagamiseks.

§ 36. Nõuded teenust vahetult osutavale isikule

(1) Lapsele teenust vahetult osutav isik peab vastama järgmistele nõuetele:

- 1) isiku hooldusõigust lapse suhtes ei ole piiratud või täielikult ära võetud;
- 2) isikut ei ole kõrvaldatud eestkostja või hooldaja kohustuste täitmisest;
- 3) isikul ei ole sõltuvust alkoholist, narkootilistest või psühhotroopsetest ainetest.

(2) Lapsele teenust vahetult osutav isik peab vastama ühele järgmistest ettevalmistusnõuetest:

- 1) vähemalt keskhariidus ning pedagoogiline, psühholoogia- või sotsiaaltöölane riiklikult tunnustatud kutse- või kõrghariidus;
- 2) vähemalt keskhariidus ning läbitud käesoleva paragrahvi lõike 3 alusel kehtestatud sotsiaaltöö ja pedagoogika täienduskoolitus.

[RT I, 30.12.2015, 5- jõust. 01.01.2020]

(3) Sotsiaaltöö ja pedagoogika täienduskoolituse kava, sealhulgas täienduskoolituse täpsustatud mahu, ülesehituse ja sisu kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega.

§ 37. Turvakoduteenuse osutamise tingimused

(1) Lastele ja täisealistele isikutele tuleb teenust osutada eraldi ruumides, välja arvatud juhul, kui laps viibib turvakodus koos täisealise perekonnaliikmaga.

(2) Kui turvakoduteenust ja asenduskoduteenust osutatakse samas hoones, ei tohi nimetatud teenuseid osutada samades ruumides.

(3) Lapsele turvakoduteenuse osutamisel peavad teenuse osutamise ruumid, nende sisustus, maa-ala ja teenus vastama rahvatervise seaduse § 8 lõike 2 punkti 9 alusel kehtestatud teenuse osutamise nõuetele.

(4) Turvakoduteenuse osutamiseks peab olema tegevusluba vastavalt käesoleva seaduse § 151 punktile 3. Lastele ja täisealistele isikutele teenuse osutamiseks antakse eraldi tegevusluba.

8. jaotis Sotsiaaltransporditeenus

§ 38. Sotsiaaltransporditeenuse eesmärk ja sisu

(1) Sotsiaaltransporditeenus on kohaliku omavalitsuse üksuse korraldatav sotsiaalteenus, mille eesmärk on võimaldada puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse § 2 lõike 1 tähenduses puudega isikul, kellel puue

takistab isikliku või ühissõiduki kasutamist, kasutada tema vajadustele vastavat transpordivahendit tööle või õppeasutusse sõitmiseks või avalike teenuste kasutamiseks.

(2) [Vabariigi Valitsus või tema volitusel valdkonna eest vastutav minister](#) võib kehtestada määrusega täpsustatud nõuded sotsiaaltransporditeenuse eesmärgile ja selle sisule, sealhulgas tegevustele, mis on vajalikud teenuse eesmärgi saavutamiseks.

§ 39. Nõuded teenuseosutajale

Teenuseosutaja kehtestab ohutu töötamise korra ning tagab selle kättesaadavuse teenust kasutavale isikule ja teenust vahetult osutavale isikule.

§ 40. Tasu võtmine sotsiaaltransporditeenuse eest

(1) Liiniveona osutatava sotsiaaltransporditeenuse eest võib tasu võtta summas, mille isik kulutaks sama vahemaa läbimiseks soodsaima olemasoleva transpordivahendiga, kui tal ei esineks puudest tulenevat takistust.

(2) Juhuveo ja taksoteenusena osutatava sotsiaaltransporditeenuse eest võib tasu võtta suuremas ulatuses kui käesoleva paragrahvi lõikes 1 on nimetatud.

9. jaotis Eluruumi tagamine

§ 41. Eluruumi tagamise eesmärk ja sisu

(1) Eluruumi tagamine on kohaliku omavalitsuse üksuse korraldatav sotsiaalteenus, mille eesmärk on eluruumi kasutamise võimaluse kindlustamine isikule, kes ei ole sotsiaalmajanduslikust olukorrast tulenevalt võimeline enda ja oma perekonna vajadustele vastavat eluruumi tagama.

(2) [Vabariigi Valitsus või tema volitusel valdkonna eest vastutav minister](#) võib kehtestada määrusega täpsustatud nõuded eluruumi tagamise teenuse eesmärgile ja selle sisule, sealhulgas tegevustele, mis on vajalikud teenuse eesmärgi saavutamiseks.

§ 42. Puudega isikule eluruumi tagamine

(1) Isikuid, kellel on puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse § 2 lõike 1 tähenduses puudest tingituna raskusi eluruumis liikumise, endaga toimetuleku või suhtlemisega, abistab kohaliku omavalitsuse üksus eluruumi kohandamisel või sobivama eluruumi saamisel.

(2) Eluruumi kasutamise võimaluse kindlustamisel tuleb lähtuda põhimõttest, et puudega isik saaks võimalikult kaua elada koduses keskkonnas.

§ 43. Nõuded tagatud eluruumile

(1) Isikule kasutada antud eluruum peab vastama:

- 1) ehitusseadustiku § 11 lõike 4 alusel kehtestatud eluruumile esitatavatele nõuetele, välja arvatud eluruumi sotsiaalselt põhjendatud normile;
- 2) isiku ja tema perekonna põhjendatud vajadustele ning perekonna suurusele.

(2) Kohaliku omavalitsuse üksus võib sama eluruumi kasutamise võimalust pakkuda ainult isikutele, kes soovivad ühes eluruumis elada.

10. jaotis Võlanõustamisteenus

§ 44. Võlanõustamisteenuse eesmärk ja sisu

(1) Võlanõustamisteenus on kohaliku omavalitsuse üksuse korraldatav sotsiaalteenus, mille eesmärk on abistada isikut tema varalise olukorra kindlakstegemisel, võlausaldajaga läbirääkimiste pidamisel ja nõuete rahuldamisel, vältida uute võlgnevuste tekkimist toimetulekuvõime parandamise kaudu ning lahendada muid võlgnevusega seotud probleeme.

(2) Võlanõustamisteenuse raames loetakse võlgnevuseks olukorda, kus isikule on esitatud nõue täita võlaõiguslikust suhtest või seadusest tulenev sissenõutavaks muutunud rahaline kohustus, mida isik ei ole võimeline iseseisvalt täitma.

(3) Võlanõustamisteenus hõlmab isiku nõustamist, juhendamist ja edasiste võlgade tekkimise ennetamist.

(4) Piiratud teovõimega isiku puhul osutatakse teenust tema seaduslikule esindajale seadusliku esindaja taotluse alusel.

(5) [Vabariigi Valitsus](#) või [tema volitusel valdkonna eest vastutav minister](#) võib kehtestada määrusega täpsustatud nõuded võlanõustamisteenuse eesmärgile ja selle sisule, sealhulgas tegevustele, mis on vajalikud teenuse eesmärgi saavutamiseks.

§ 45. Nõuded teenust vahetult osutavale isikule

(1) Teenust vahetult osutav isik peab vastama ühele järgmistest ettevalmistusnõuetest:

- 1) isikul on kutseseaduse alusel antud võlanõustaja kutse;
- 2) isikul on riiklikult tunnustatud kõrgharidus ja läbitud võlanõustaja täienduskoolitus.

(2) Võlanõustaja täienduskoolituse kava, sealhulgas täienduskoolituse täpsustatud mahu, ülesehituse ja sisu kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega.

11. jaotis Lapsehoiuteenus

[RT I, 21.12.2016, 2- jõust. 01.01.2017]

§ 45¹. Lapsehoiuteenuse eesmärk ja sisu

(1) Lapsehoiuteenuse eesmärk on toetada lapse hooldusõigust omava isiku või käesoleva seaduse § 129 lõikes 1 nimetatud hooldaja toimetulekut või töötamist.

(2) Kui käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud teenust osutatakse sõltumata selle osalisest või täielikust rahastamisest riigi või kohaliku omavalitsuse üksuse eelarvest, kohaldatakse teenusele käesoleva seaduse §-des 45³ ja 45⁴ sätestatud nõudeid.

[RT I, 21.12.2016, 2- jõust. 01.01.2017]

§ 45². Kohaliku omavalitsuse üksuse kohustused

(1) Kohaliku omavalitsuse üksus võimaldab lapsehoiuteenust koolieelse lasteasutuse seaduse § 10 lõike 1 alusel.

(2) Raske ja sügava puudega laste puhul peab kohaliku omavalitsuse üksus hindama lapsehoiuteenuse vajadust igal lapsel eraldi.

(3) Soovi esitamise korral nõustab kohaliku omavalitsuse üksus teenuse saajat lapsehoiuteenuse osutaja valikul.

(4) Kohaliku omavalitsuse üksus koostab koostöös teenust saava isiku ja teenuseosutajaga teenuse osutamise haldusakti või halduslepingu, määrates selles kindlaks lapsehoiuteenuse vajadusest tulenevad toimingud ja teenuse osutamiseks olulised tingimused, milleks on vähemalt teenuse osutamise aeg ja koht.

(5) Kohaliku omavalitsuse üksus võib halduslepinguga volitada lapsehoiuteenuse osutamise eraõiguslikule juriidilisele isikule, füüsilisest isikust ettevõtjale või teise kohaliku omavalitsuse üksuse asutusele.

(6) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud lapse puhul tagatakse teenus kuni käesoleva seaduse § 156 lõikes 3³ sätestatud tähtajani.

[RT I, 21.12.2016, 2- jõust. 01.01.2017]

§ 45³. Nõuded lapsehoiuteenusele

(1) Teenuse osutamisel tagab teenuseosutaja lapse hooldamise, arendamise ja turvalisuse.

(2) Teenust vahetult osutav isik (edaspidi *lapsehoidja*) võib hoida:

- 1) lapsehoiuteenust saava lapse eluruumides korranga kuni viit last, kaasa arvatud lapsehoidja enda samal ajal hooldamist vajavad isikud;
- 2) väljaspool lapsehoiuteenust saava lapse eluruumi korranga kuni kümmet last, kaasa arvatud lapsehoidja enda samal ajal hooldamist vajavad isikud.

(3) Kui lapsehoiuteenust saab korraga rohkem kui viis last, loetakse kõiki lapsehoiuteenust saavaid raske või sügava puudega lapsi, alla kolmeaastaseid lapsi ning lapsehoidja enda samal ajal hooldamist vajavaid raske või sügava puudega isikuid ja alla kolmeaastaseid lapsi kahe lapse eest.

(4) Kui lapsehoiuteenust osutatakse eluruumis, mis ei ole lapsehoiuteenust saava lapse eluruum, peab samas eluruumis elav isik:

- 1) vastama käesoleva seaduse § 129 lõike 1 punktides 3–6 sätestatud tingimustele;
- 2) läbima korrapärase tervisekontrolli nakkushaiguste suhtes, sealhulgas iga kahe aasta järel kopsude röntgenuuringu, ja tal peab olema nakkushaiguste tervisekontrolli läbimise kohta perearsti väljastatud tervisetõend.

(5) Kui lapsehoiuteenust osutatakse väljaspool lapsehoiuteenust saava lapse eluruume, peavad:

- 1) ruumid vastama rahvatervise seaduse alusel kehtestatud lapsehoiuteenuse tervisekaitse nõuetele;
- 2) ruumid ning ruumide evakuaatsiooniteed vastama ehitusseadustiku § 11 lõike 4 alusel kehtestatud nõuetele.

(6) Lapsehoiuteenuse osutamisel käesoleva seaduse § 45¹ lõikes 2 nimetatud juhul peab teenuseosutajal olema tegevusluba vastavalt käesoleva seaduse § 151 punktile 1.

[RT I, 21.12.2016, 2- jõust. 01.01.2017]

§ 45⁴. Nõuded teenust vahetult osutavale isikule

(1) Lapsehoidja peab:

- 1) olema teovõimeline;
- 2) olema lapsehoiuteenuse osutamiseks vajaliku füüsilise ja vaimse tervisega;
- 3) vastama käesoleva seaduse § 129 lõike 1 punktides 2–6 sätestatud nõuetele.

(2) Isik peab lapsehoidjana tegutsemiseks:

- 1) omama kutseeaduse alusel antud lapsehoidja kutset või
- 2) omama vähemalt kesk- või kutseharidust, töökogemust lastega ja sobivaid isikuomadusi, mida hindab tööandja;
- 3) olema läbinud vähemalt 16-tunnise esmaabikoolituse viimase 36 kuu jooksul.

(3) Lapsehoidjana võib tegutseda ka välisriigi kutsekvalifikatsiooni omandanud isik, kui tema kutsekvalifikatsiooni on tunnustatud välisriigi kutsekvalifikatsiooni tunnustamise seaduse kohaselt. Välisriigi kutsekvalifikatsiooni tunnustamise seaduse § 7 lõikes 2 sätestatud pädev asutus on Sotsiaalministeerium.

[RT I, 21.12.2016, 2- jõust. 01.01.2017]

3. peatükk Riigi korraldatav abi

1. jagu

Abivahendi ostmisel või üürimisel tasu maksmise kohustuse riigi poolt ülevõtmine

1. jaotis

Õigus taotleda abivahendi ostmisel või üürimisel tasu maksmise kohustuse riigi poolt ülevõtmist

§ 46. Abivahendi ostmisel või üürimisel tasu maksmise kohustuse riigi poolt ülevõtmine

Abivahendite loetellu kantud abivahendi ostmisel või üürimisel võtab riik õigustatud isikult tasu maksmise kohustuse üle (edaspidi *tasu maksmise kohustuse ülevõtmine*) tingimusel, et:

- 1) õigustatud isik ja abivahendi müüja või üürija lepivad kokku abivahendi müügis või üürimises tingimustel, mis vastavad minimaalselt käesolevas jaos sätestatud nõuetele;
- 2) abivahendi müüja või üürija ja riik on sõlminud käesoleva seaduse §-s 54 nimetatud lepingu.

§ 47. Õigustatud isikud

(1) Õigus taotleda tasu maksmise kohustuse ülevõtmist on:

- 1) alaealisel isikul;

2) alates 18. eluaastast tööealisel isikul, kellel on puue puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse § 2 tähenduses või kellel on tuvastatud osaline või puuduv töövõime töövõimetoetuse seaduse alusel; [RT I, 21.12.2016, 2- jõust. 01.01.2017]

3) riikliku pensionikindlustuse seaduse §-s 7 sätestatud vanaduspensioniiikka jõudnud isikul.

(2) Lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud isikutele on õigus taotleda tasu maksmise kohustuse ülevõtmist:

- 1) isikul rinnaproteesi ostmiseks;
- 2) isikul, kellel on tuvastatud kuulmislangus alates 30 detsibellist, kuulmisabivahendite ja heli ülekandesüsteemide ostmiseks;
- 3) isikul silmaproteesi ostmiseks;
- 4) täisealisel isikul, kellel on puue puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse § 2 tähenduses, enesehoolde- ja kaitseabivahendite ostmiseks.

(3) Tasu maksmise kohustuse ülevõtmise taotlemise õigust, välja arvatud individuaalse abivahendi korral, ei ole hoolekandeesutuses, vangistuses või eelvangistuses viibival isikul.

(4) [Kehtetu -RT I, 21.12.2016, 2- jõust. 01.01.2017]

(5) [Valdkonna eest vastutav minister](#) kehtestab määrusega abivahendi kasutamise vajaduse tuvastaja sõltuvalt abivahendi keerukusest.

[RT I, 21.12.2016, 2- jõust. 01.01.2017]

(6) Kui käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 nimetatud isiku kasutuses on abivahend, mille eest tasu maksmise kohustus on üle võetud, on sellel isikul õigus taotleda uue, sama nimetusega abivahendi eest tasu maksmise kohustuse ülevõtmist pärast isiku kasutuses oleva abivahendi kasutusaja lõppemist.

(7) Sotsiaalkindlustusamet võib erandkorras otsustada tasu maksmise kohustuse ülevõtmise enne isiku kasutuses oleva abivahendi kasutusaja lõppemist, kui:

- 1) abivahendi kulumise tõttu ei ole selle kasutusaja lõpuni kasutamine võimalik;
- 2) abivahend hävineb isikust sõltumatutel põhjustel;
- 3) isik vajab abivahendit piirlimiidist suuremas koguses või
- 4) isik vajab abivahendit muudel põhjendatud juhtudel.

(8) Enne kasutusaja lõppemist isiku kasutuses oleva abivahendi tasu maksmise kohustuse ülevõtmise täpsustatud tingimused, juhud ja korra kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega.

(9) Tasu maksmise kohustuse ülevõtmise taotlemisel sellise abivahendi eest, mille nimetus ei ole kantud abivahendite loetellu, kuid mis on määratletud loetelus sisalduva rühma täpsusega, kaasab Sotsiaalkindlustusamet menetlusse eksperdi.

2. jaotis

Abivahendite loetelu ja tasu maksmise kohustuse ülevõtmise määrad

§ 48. Abivahendite loetelu

(1) Abivahend käesoleva seaduse tähenduses on toode või vahend, mille abil on võimalik ennetada tekkinud või kaasasündinud kahjustuse või puude süvenemist, kompenseerida kahjustusest või puudest tingitud funktsioonihäiret, parandada või säilitada füüsilist ja sotsiaalset iseseisvust ning tegevus- ja töövõimet.

(2) Abivahendite loetelu, kuhu kantakse käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud andmed, kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega.

(3) Abivahendite loetellu kantakse:

- 1) abivahendite rühma nimetus;
- 2) abivahendi ISO-kood;
- 3) abivahendi nimetus;
- 4) abivahendi kasutusaeg sõltuvalt kulumise astmest;
- 5) märge, kas abivahend on müüdav;
- 6) märge, kas abivahend on üüritava;
- 7) üüritava abivahendi puhul hoolduse minimaalne sagedus;
- 8) koguseline piirliimit aastate või kuude arvestuses;
- 9) märge, kas tegemist on individuaalse abivahendiga;
- 10) õigustatud isikult ülevõetava tasu maksmise kohustuse piirmäär;
- 11) abivahendi piirhind;
- 12) uriini absorbeerivate abivahendite loetelus toote suurus ja imavus;
- 13) abivahendi vajaduse tuvastaja;
- 14) abistav kirjeldus, millise funktsioonipiirangu või terviseprobleemi korral abivahend sobib;
- 15) abivahendi ISO-koodi täpsustus või abivahendi rühma kitsendus.

(4) Abivahendite rühm käesoleva seaduse tähenduses ühendab abivahendite loetelus sarnase funktsiooni ja sihtotstarbega abivahendeid.

(5) Abivahendi nimetus käesoleva seaduse tähenduses hõlmab sama funktsiooni ja sihtotstarbega abivahendeid.

(6) Abivahendi kasutusaeg käesoleva seaduse tähenduses on abivahendile kehtestatud ajaline periood, mille lõppedes loetakse abivahend tarbimisväärtuse kaotanuks. Abivahendi kasutusaeg on ühtlasi abivahendi üürimise korral tasu maksmise kohustuse ülevõtmisel üüriperioodiks. Riik ei võta tasu maksmise kohustust üle abivahendi eest, mille kasutusaeg on lõppenud.

(7) Sellise abivahendi ostmise puhul, millele on määratud koguseline piirlimiit ühe kuu kohta, mõistetakse käesoleva seaduse tähenduses kasutusajana perioodi, mille möödumisega lõpeb tasu maksmise kohustuse ülevõtmine.

§ 49. Abivahendite loetelu muutmine

Abivahendi kandmisel abivahendite loetellu või abivahendite loetelust kustutamisel arvestatakse järgmisi kriteeriume:

- 1) meditsiiniliselt põhjendatud näidustus abivahendi kasutamiseks ja alternatiivsete abivahendite olemasolu;
- 2) vastavus riigieelarvest abivahendite ostmise ja üürimise kuludeks määratud rahalistele vahenditele;
- 3) abivahendi kulutõhusus.

§ 50. Piirhind, piirmäär ja omaosalus

(1) Piirhind on abivahendite loetelusse kantud sama funktsiooni ja sihtotstarbega abivahendi eest tasu maksmise kohustuse ülevõtmise aluseks olev maksimaalne jaemüügihind.

(2) Müügi puhul lähtutakse piirhinna arvutamisel eelmisel aastal kõige enam ostetud abivahendi müügihinnast. Piirhindade kujundamisel lähtutakse põhimõttest, et üks kolmandik müügil olevatest abivahenditest oleksid piirhinnast kallimad ning kaks kolmandikku müügil olevatest abivahenditest oleksid sama hinnaga või odavamad.

(3) Üürimise puhul lähtutakse piirhinna arvutamisel käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud müügi piirhinna kujunemisest. Üürimise piirhindade kujundamisel lähtutakse ka abivahendite loetelus kehtestatud abivahendi kasutusajast, hoolduse sagedusest kasutusaja jooksul ning hooldusele ja remondile kuluvast summast.

(4) Piirhindade ümberhindamisel võetakse aluseks:

- 1) eelneva perioodi müügiandmed;
- 2) turul kehtivad müügi, üürimise ja hoolduse hinnakirjad;
- 3) abivahendi kasutaja omaosalus.

(5) Informatsioon kehtivate piirhindade kohta peab olema abivahendi kasutajale taotluse esitamisel kättesaadav.

(6) Piirmäär on õigustatud isikult ülevõetava tasu maksmise kohustuse protsentuaalne osa, mis arvutatakse abivahendi jaemüügihinnast või piirhinnast, kui jaemüügihind ületab piirhinda.

(7) Piirmäärade kehtestamisel lähtutakse järgmistest kriteeriumidest:

- 1) puude või abivajaduse süvenemise võimalikkus;
- 2) puude või abivajadusega kaasnevate toimetuleku raskuste leevendamine ja muud humaansed kaalutlused;
- 3) vastavus abivahendite jaoks eraldatud rahalistele vahenditele.

(8) Abivahendite loetelus kehtestatud piirmäärade suhtes kohaldatakse järgmisi erandeid:

- 1) kuni 18-aastasel isikul eriarstiabi osutava eriarsti tõendi alusel – piirmäär 50 protsenti;
 - 2) kuni 18-aastasel isikul, kellel on tuvastatud puue puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse alusel või kellel on kuulmislangus alates 30 detsibellist, – piirmäär 90 protsenti;
 - 3) kuni 26-aastasel isikul, kes õpib põhikoolis, gümnaasiumis, kutseõppeasutuses, rakenduskõrgkoolis või ülikoolis ning kes vastab käesoleva seaduse § 47 lõike 1 punktis 2 või sama paragrahvi lõike 2 punktis 4 sätestatule, – piirmäär 90 protsenti;
 - 4) 16–17-aastasel isikul, kellel on tuvastatud osaline või puuduv töövõime töövõimetoetuse seaduse alusel, – piirmäär vastavalt käesoleva seaduse § 48 lõikes 2 kehtestatud loetelule.
- [RT I, 21.12.2016, 2- jõust. 01.01.2017]

(9) Isiku omaosalus on abivahendi maksumuse ja riigi osaluse summa vahe, kuid mitte väiksem kui 7 eurot. Sotsiaalkindlustusamet võib isiku taotlusel erandkorras vähendada abivahendi omaosalust viie protsendini abivahendi kogumaksumusest, kui:

- 1) isiku majanduslik olukord ei võimalda omaosalust tasuda;
- 2) abivahendi soetamine tekitab isikule suures ulatuses lisakulutusi;
- 3) isik ei ole muudel põhjendatud juhtudel võimeline omaosalust täies ulatuses tasuma.

(10) Abivahendi omaosaluse vähendamise täpsustatud tingimused, juhud ja korra kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

(11) Käesoleva paragrahvi lõikes 9 sätestatud ei kohaldata naha kaitse ja puhastamise vahendite, uriini suunavate abivahendite, uriinikogujate ja uriini absorbeerivate abivahendite kohta ning abivahendite tüürimisel.

3. jaotis

Tasu maksmise kohustuse ülevõtmise taotlemine ja otsustamine ning abivahendi järjekord

§ 51. Tasu maksmise kohustuse ülevõtmise taotlemine

(1) Tasu maksmise kohustuse ülevõtmise taotlemiseks esitab käesoleva seaduse § 47 lõike 1 punktis 2 ja lõike 2 punktides 1–3 nimetatud isik taotluse Sotsiaalkindlustusametile. Esmakordse taotlemise või käesoleva seaduse § 47 lõikes 7 ja § 50 lõikes 9 nimetatud erandite taotlemise korral esitavad taotluse kõik § 47 lõigetes 1 ja 2 nimetatud isikud.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud taotluses sisalduvate andmete ja sellele lisatavate dokumentide loetelu kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

(3) Sotsiaalkindlustusametil on abivahendi eest tasu maksmise kohustuse ülevõtmise otsustamisel õigus saada Eesti Töötukassalt teavet, kas käesoleva seaduse § 47 lõike 1 punktis 2 nimetatud isikule on antud talle töötamiseks vajalik abivahend tasuta kasutamiseks. Kui isik taotleb abivahendi eest tasu maksmise kohustuse ülevõtmise erandit, on Sotsiaalkindlustusametil õigus esitada päringuid ja saada andmeid teistest riigi või kohaliku omavalitsuse andmekogudest.

(4) Tasu maksmise kohustuse ülevõtmise taotluse esitamisega võrdsustatakse käesoleva seaduse § 47 lõigetes 1 ja 2 nimetatud õigustatud isiku pöördumine abivahendi müüja või üürija poole abivahendi ostmiseks või tüürimiseks nõutava dokumentatsiooniga, välja arvatud käesoleva paragrahvi lõike 1 teises lauses nimetatud juhul.

§ 52. Tasu maksmise kohustuse ülevõtmise otsustamine

(1) Sotsiaalkindlustusamet otsustab tasu maksmise kohustuse ülevõtmise 30 kalendripäeva jooksul taotluse ja nõutava dokumentatsiooni esitamisest arvates.

(2) Käesoleva seaduse § 51 lõikes 4 nimetatud juhtudel võtab riik tasu maksmise kohustuse üle abivahendi müüja või üürija poolt elektroonilise abivahendikaardi täitmisest arvates.
[RT I, 30.12.2015, 5- jõust. 01.01.2018]

(3) Elektroonilise abivahendikaardi andmekoosseisu kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

§ 53. Abivahendi järjekord

(1) Kui riigieelarves ei ole piisavalt rahalisi vahendeid, paneb Sotsiaalkindlustusamet õigustatud isiku tasu maksmise kohustuse ülevõtmiseks järjekorda.

(2) Sotsiaalkindlustusamet teavitab õigustatud isikut, kui järjekord on jõudnud temani. Käesoleva seaduse § 47 lõike 1 punktides 1 ja 2 märgitud isikud on eelisjärjekorras.

(3) Õigustatud isik kaotab õiguse tasu maksmise kohustuse ülevõtmisele, kui ta ei pöördu abivahendi müüja või üürija poole abivahendi ostmise või tüürimise lepingu sõlmimiseks 60 kalendripäeva jooksul käesoleva seaduse §-s 52 nimetatud otsuse või käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud teavituse kättetoimetamise kuupäevast arvates.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 3 sätestatud ei kohaldata abivahendite müügile, millele on määratud koguseline piirlimiit kuu kohta.

(5) Sotsiaalkindlustusametil on õigus ettenähtud riigieelarve vahendeid jaotada abivahendite ISO-koodide kaupa erinevalt.

4. jaotis

Tasu maksmise kohustuse ülevõtmise leping

§ 54. Tasu maksmise kohustuse ülevõtmise leping

(1) Tasu maksmise kohustuse ülevõtmise leping on kokkulepe, millega Sotsiaalkindlustusamet ja abivahendi müüja või üürija lepivad kokku korras, millega Sotsiaalkindlustusamet võtab õigustatud isikult üle tasu maksmise kohustuse.

(2) Sotsiaalkindlustusamet sõlmib lepingu abivahendi müüja või üürijaga, kes vastab käesoleva seaduse §-s 55 sätestatud nõuetele.

(3) Sotsiaalkindlustusamet kontrollib enne lepingu sõlmimist maksuvõla puudumist. Kui ilmneb, et abivahendi müüjal või üürijal on maksuvõlg, siis võib Sotsiaalkindlustusamet lepingut mitte sõlmida.

(4) Sotsiaalkindlustusamet sõlmib lepingu kuni kolmeaastase tähtajaga, kuid vähemalt üheks aastaks.

5. jaotis Nõuded abivahendi müümisel või üürimisel

§ 55. Nõuded abivahendi müüjale või üürijale

(1) Abivahendi müüja või üürija, kes soovib sõlmida käesoleva seaduse §-s 54 nimetatud lepingu või kellel on Sotsiaalkindlustusametiga kehtiv § 54 kohane leping ja kes müüb või üürib abivahendeid, mille eest tasumise kohustuse võtab riik üle, peab:

- 1) tagama käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud nõuetele vastavate töötajate olemasolu ettevõtte igas müügipunktis;
- 2) tagama vajaliku võimekuse kõigi müüdavate ja üürivate abivahendite nõuete kohaseks hoolduseks;
- 3) tagama õigustatud isikule abivahendi üleandmisel abivahendi kasutamise koolituse vähemalt käesoleva paragrahvi lõikes 3 kehtestatud ulatuses;
- 4) tagama, et teenuse osutamise koht vastab tuleohutuse ja tervisekaitse nõuetele;
- 5) tagama teenuse osutamise kohale juurdepääsu ehitusseadustiku § 11 lõike 4 alusel kehtestatud nõuete kohaselt;
- 6) tagama delikaatsete isikuandmete töötlemise isikuandmete kaitse seadusega kehtestatud korras;
- 7) tagama informatsiooni kättesaadavuse müüdavate ja üürivate abivahendite hindade ja piirhindade kohta;
- 8) edastama müüdü ja üüritud abivahendite kohta informatsiooni Sotsiaalkindlustusametile;
- 9) olema kehtestanud asutusesisese kaebuste esitamise korra.

(2) Abivahendi müüja või üürija peab tagama ettevõtte igas müügipunktis vähemalt ühe spetsialisti olemasolu, kellel on kutseseaduse alusel välja antud abivahendispetsialisti kutse.

[RT I, 30.12.2015, 5- jõust. 01.01.2018]

(3) Abivahendi kasutamise koolituse täpsustatud korra ja ulatuse kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

(4) Abivahendi müüja või üürija peab käesoleva seaduse §-s 54 nimetatud lepingu kehtivuse ajal tagama, et meditsiiniseadme seaduse § 29 alusel asutatud meditsiiniseadmete ja abivahendite andmekogus kajastub tema pakutavate abivahendite kohta järgmine teave:

- 1) jae- ja üürihinnad;
- 2) teenuse osutamise koha kontaktandmed;
- 3) abivahendite kirjeldused.

(5) Isikul, kelle tasu maksmise kohustuse võttis riik üle ja kes on kasutusaja lõppedes abivahendi kasutaja, on eelisõigus selle abivahendi väljaostmiseks või üürimise jätkamiseks.

(6) Abivahendi müüja või üürija on kohustatud pärast abivahendi kasutusaja lõppemist võtma selle tasuta tagasi.

2. jagu

Sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse eest tasu maksmise kohustuse ülevõtmine

1. jaotis Õigus taotleda sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse eest tasu maksmise kohustuse ülevõtmist

§ 56. Sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse eest tasu maksmise kohustuse ülevõtmine

(1) Riik võtab õigustatud isikult sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse eest tasu maksmise kohustuse üle tingimusel, et:

- 1) õigustatud isik ja sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse osutaja lepivad kokku sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse osutamises, mis vastab minimaalselt käesolevas jaos sätestatud nõuetele;
- 2) sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse osutaja ja riik on sõlminud käesoleva seaduse §-s 65 nimetatud lepingu.

(2) Riik võtab tasu maksmise kohustuse käesoleva seaduse §-s 63 nimetatud otsuse alusel üle kuni kaheks aastaks.

(3) Sotsiaalse rehabilitatsiooni teenus on teenuse vajaduse kindlaks määramisel koostatud tegevuskava, rehabilitatsiooniplaani või rehabilitatsiooniprogrammi alusel ja käesoleva seaduse § 62 lõikes 2 nimetatud eesmärkidel osutatavate rehabiliteerivate teenuste kogum.

§ 57. Rehabiliteerivate teenuste loetelu

Sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse raames osutatavate selliste teenuste loetelu ja hinna, mille eest tasu maksmise kohustuse võtab riik üle, kehtestab [valdkonna eest vastutav ministermäärusega](#).

§ 58. Sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse ülevõetava tasu suurus

Sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse ülevõetava tasu maksimaalse suuruse ühes aastas ja tasu arvestamise korra kehtestab [valdkonna eest vastutav ministermäärusega](#).

§ 59. Õigustatud isikud

(1) Õigus taotleda tasu maksmise kohustuse ülevõtmist on:

- 1) kuni 16-aastaselt isikul, kellel on puue puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse § 2 tähenduses;
- 2) alaealise mõjutusvahendite seaduse § 1 lõigetes 2 ja 3 nimetatud isikul;
- 3) tööealisel isikul, kellel on puue puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse § 2 tähenduses või kes on tunnustatud püsivalt töövõimeetuks riikliku pensionikindlustuse seaduse alusel või kellele on riiklike elatusrahade seaduse alusel määratud invaliidsusgrupp tähtajatult või kellel on tuvastatud osaline töövõime töövõimetoetuse seaduse alusel ning kellel on tuvastatud sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse vajadus; [\[RT I, 30.12.2015, 5- jõust. 01.07.2016\]](#)
- 4) tööealisel puuduva töövõimega isikul, kellel on tuvastatud sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse vajadus; [\[RT I, 30.12.2015, 5- jõust. 01.07.2016\]](#)
- 5) riikliku pensionikindlustuse seaduse §-s 7 sätestatud vanaduspensioniealisel isikul, kellel on puue puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse § 2 tähenduses ning kellel on tuvastatud sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse vajadus;
- 6) riikliku pensionikindlustuse seaduse §-s 9 sätestatud ennetähtaegsele vanaduspensionile jäänud isikul, kellel on puue puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse § 2 tähenduses ning kellel on tuvastatud sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse vajadus;
- 7) päästeteenistuse seaduse §-s 19 sätestatud vanaduspensionile ootel oleva päästeteenistuja toetust saaval isikul, kellel on puue puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse § 2 tähenduses ning kellel on tuvastatud sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse vajadus;
- 8) puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse §-s 2¹ nimetatud isikul.

(2) Tööealine on käesoleva jaotise tähenduses isik, kes on 16-aastane kuni vanaduspensioniealine ega saa ennetähtaegset vanaduspensionile või vanaduspensionile ootel oleva päästeteenistuja toetust.

(3) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 3 nimetatud isikul on õigus taotleda tasu maksmise kohustuse ülevõtmist, kui:

- 1) isikut ei ole töötuna arvele võetud tööturuteenuste ja -toetuste seaduse alusel või
- 2) isik ei ole hõivatud tööturuteenuste ja -toetuste seaduse § 6 lõike 5 punktides 3–5¹ nimetatud tegevusega ega omanda põhi-, üldkesk-, kutse- või kõrgharidust.

§ 60. Õigus sõidu- ja majutuskulude hüvitamisele

(1) Õigustatud isikule ja vajaduse korral isiku saatjale, kelle elukoht asub väljaspool kohaliku omavalitsuse üksust, kus on sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse osutamise koht, hüvitatakse õigustatud isiku elukohast teenuse osutamise kohta ja tagasi sõitmiseks tehtud kulud. Õigustatud isikule ja vajaduse korral alla 16-aastase õigustatud isiku saatjale, hüvitatakse teenuse saamise ajal majutuskulud.

(2) Kui sotsiaalse rehabilitatsiooni teenust tuleb osutada õigustatud isiku igapäevases keskkonnas, hüvitatakse sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse osutajale sõidukulud teenuse osutamise kohast õigustatud isiku asukohta ja tagasi.

(3) Sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse raames majutamisel peab sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse osutaja tagama majutuse sellises keskkonnas, mis vastab:

- 1) haiglale esitatud nõuetele;
- 2) turismiseaduse § 19 lõike 4 alusel kehtestatud majutusettevõtte nõuetest vähemalt külaliskorterile esitatavatele nõuetele või
- 3) rahvatervise seaduse alusel hoolekandeametusele kehtestatud tervisekaitsenõuetele.

(4) [Kehtetu -RT I, 21.12.2016, 2- jõust. 01.01.2017]

(5) Sõidu- ja majutuskulude maksimaalse maksumuse ning hüvitamise tingimused ja korra õigustatud isiku ja õigustatud isiku saatja kohta ühes kalendriaastas kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega. [RT I, 21.12.2016, 2- jõust. 01.01.2017]

2. jaotis

Tasu maksmise kohustuse ülevõtmise taotlemine ja otsustamine

§ 61. Tasu maksmise kohustuse ülevõtmise taotlemine

(1) Tasu maksmise kohustuse ülevõtmise taotlemiseks esitab käesoleva seaduse §-s 59 nimetatud isik, välja arvatud selle lõike 1 punktides 2 ja 8 nimetatud isik, taotluse Sotsiaalkindlustusametile.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud taotluses sisalduvate andmete ja sellele lisatavate dokumentide loetelu kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega.

§ 62. Sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse vajaduse tuvastamine

(1) Sotsiaalkindlustusamet määrab kindlaks käesoleva seaduse § 59 lõike 1 punktides 3–7 nimetatud isikute sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse vajaduse, lähtudes järgmisest:

- 1) eesmärgid, mille esinemisel on õigustatud sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse osutamine;
- 2) toimetulekuvõime;
- 3) tegevusvõime;
- 4) osalusvõime;
- 5) terviseseisund;
- 6) andmed Eesti Töötukassa osutatud tööturuteenuste kohta.

(2) Käesoleva seaduse § 59 lõike 1 punktides 3–7 nimetatud isikule sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse osutamise vajadus puudub, kui sotsiaalse rehabilitatsiooni teenust ei ole võimalik osutada vähemalt ühel järgmistest eesmärkidest:

- 1) igapäevaelu valdkonnas suurendada motivatsiooni ja valmisolekut jõukohaseks osalemiseks kogukonna tegevustes, arendada kognitiivseid ja füüsilisi võimeid ning õpetada ja arendada igapäevaelu oskusi, mille tulemusena inimene elab võimalikult iseseisvalt;
- 2) õppimise valdkonnas pakkuda õppeprotsessis vajalikku tuge, mille tulemusel inimene omandab võimetekohase hariduse või täiendavad tööks vajalikud oskused;
- 3) suhtlemise ja vaba aja valdkonnas suurendada eneseteadvust, arendada eneseregulatsiooni, suhtlemis- ja koostööoskusi, mille tulemusel inimene osaleb võimetekohaselt ühiskonnaelus;
- 4) töövõime eelduste arendamise valdkonnas arendada isiku valmisolekut võimetekohasele tööle asumiseks.

§ 63. Tasu maksmise kohustuse ülevõtmise otsustamine

(1) Sotsiaalkindlustusamet otsustab tasu maksmise kohustuse ülevõtmise käesoleva seaduse § 59 lõike 1 punktides 1, 2 ja 8 nimetatud isiku puhul kümne tööpäeva jooksul ja sama lõike punktides 3–7 nimetatud isiku puhul 40 tööpäeva jooksul taotluse saamisest arvates.

(2) Sotsiaalkindlustusameti töötajal on sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse eest tasu maksmise kohustuse ülevõtmise otsustamisel õigus saada:

1) Eesti Töötukassalt töövõime hindamisel antud eksperdiarvamust ja andmeid isiku töötuna arveloleku ning isikule tööharjutuse, tööpraktika, karjäärinõustamise, tugiisikuga töötamise, töötamiseks vajaliku abivahendi ja tööalase rehabilitatsiooni teenuse osutamise kohta;

[RT I, 30.12.2015, 5- jõust. 01.07.2016]

2) puude tuvastamise korral arstiõppe läbinud isiku arvamust isiku puude raskusastme kohta ja puude raskusastme tuvastamise otsuse andmeid;

3) töövõimetuse tuvastamise korral arstiõppe läbinud isiku arvamust isiku töövõimetuse määra kohta ja töövõimetuse tuvastamise otsuse andmeid.

(3) Isikul, kellel sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse saamise ajal tekib õigus saada tööturuteenuste ja -toetuste seaduse § 23¹ kohast tööalase rehabilitatsiooni teenust, on õigus saada sotsiaalse rehabilitatsiooni teenust, mida ta on suunatud saama.

§ 64. Rehabilitatsioonijärjekord

(1) Kui riigieelarves ei ole piisavalt rahalisi vahendeid, paneb Sotsiaalkindlustusamet õigustatud isiku tasu maksmise kohustuse ülevõtmiseks järjekorda. Tasu maksmise kohustuse ülevõtmise järjekord ei tohi ületada ühte aastat.

(2) Sotsiaalkindlustusamet peab eraldi rehabilitatsioonijärjekorda kuni 15-aastaste ning 16-aastaste ja vanemate isikute kohta.

(3) Väljaspool rehabilitatsioonijärjekorda on õigus taotleda tasu maksmise kohustuse ülevõtmist käesoleva seaduse § 59 lõike 1 punktides 2 ja 8 nimetatud isikul.

(4) Sotsiaalkindlustusamet teavitab õigustatud isikut, kui rehabilitatsioonijärjekord on jõudnud temani.

(5) Õigustatud isik kaotab õiguse tasu maksmise kohustuse ülevõtmisele, kui ta ei pöördu sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse osutaja poole sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse osutamise lepingu sõlmimiseks 60 kalendripäeva jooksul alates käesoleva seaduse § 63 lõikes 1 nimetatud otsuse või käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud teavituse teatavaks tegemisest.

3. jaotis

Tasu maksmise kohustuse ülevõtmise leping

§ 65. Tasu maksmise kohustuse ülevõtmise leping

(1) Tasu maksmise kohustuse ülevõtmise leping on kokkulepe, millega Sotsiaalkindlustusamet ja sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse osutaja lepivad kokku korras, millega Sotsiaalkindlustusamet võtab õigustatud isikult üle tasu maksmise kohustuse.

(2) Sotsiaalkindlustusamet sõlmib lepingu sellise sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse osutajaga, kellele on väljastatud tegevusluba.

(3) Sotsiaalkindlustusamet kontrollib enne lepingu sõlmimist maksuvõla puudumist. Kui ilmneb, et sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse osutajal on maksuvõlg, siis Sotsiaalkindlustusamet võib lepingut mitte sõlmida.

(4) Sotsiaalkindlustusamet sõlmib lepingu kuni viieaastase tähtajaga.

4. jaotis

Nõuded sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse osutamisele

§ 66. Nõuded sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse osutajale

Sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse osutaja, kes osutab sotsiaalse rehabilitatsiooni teenust, mille eest võtab riik tasu maksmise kohustuse üle, peab:

1) olema moodustanud käesoleva seaduse §-s 68 sätestatud nõuetele vastava rehabilitatsioonimeeskonna;

2) tagama, et sotsiaalse rehabilitatsiooni teenust vahetult osutav isik vastab käesoleva seaduse §-s 68 sätestatud nõuetele;

3) rakendama sertifitseeritavat kvaliteedijuhtimise süsteemi, mis järgib vähemalt järgmisi põhimõtteid: juurdepääsetavus informatsioonile, isikukeskus, tulemusele orienteeritus, koostöö, vajaduspõhine lähenemine, isiku kaasamine, teenuse jõustav iseloom, organisatsiooni töökorralduse ja juhtimise kvaliteedi tagamine; [RT I, 30.12.2015, 5- jõust. 01.07.2018]

4) tagama, et teenuse osutamise koht vastab tuleohutuse ja tervisekaitse nõuetele;

5) tagama teenuse osutamise kohale juurdepääsu ehitusseadustiku § 11 lõike 4 alusel kehtestatud nõuete kohaselt;

6) tagama delikaatsete isikuandmete töötlemise isikuandmete kaitse seadusega kehtestatud korras;

7) olema kehtestanud asutusesisese kaebuste lahendamise korra;

8) korraldama teenuse osutamise selliselt, et isikul on võimalik saada kõiki talle vajalikke sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse raames osutatavaid teenuseid ühe teenuseosutaja juures.

§ 67. Nõuded sotsiaalse rehabilitatsiooni teenusele

Kui riik võtab üle sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse eest tasu maksmise kohustuse, tuleb sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse osutamise käigus:

- 1) koostada õigustatud isikule rehabilitatsiooniplaan või täiendada teenuse vajaduse kindlaks määramisel koostatud tegevuskava ja rehabilitatsiooniplaani või -programmi või teenuse vajaduse kindlaks määramisel koostatud tegevuskava alusel osutada rehabiliteerivaid teenuseid sotsiaalse rehabilitatsiooni eesmärgi saavutamiseks;
- 2) tutvustada õigustatud isikule tema õigusi ja kohustusi, kaebuste esitamise korda, sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse osutamise protseduuri ja selle käigus koostatavaid dokumente;
- 3) anda kirjalik hinnang õigustatud isiku sotsiaalse rehabilitatsiooni eesmärgi saavutamise või saavutamata jäämise põhjuste kohta ning esitada see Sotsiaalkindlustusametile hiljemalt koos viimase arvega;
- 4) anda kirjalik hinnang õigustatud isiku rehabilitatsiooniplaani või -programmi muutmise põhjendamiseks, kui sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse osutamise käigus on rehabilitatsiooniplaani või -programmi muudetud.

§ 68. Nõuded rehabilitatsioonimeeskonnale

(1) Rehabilitatsioonimeeskond koosneb vähemalt kolmest erinevast spetsialistist, kellest ühel on kutseseaduse alusel välja antud sotsiaaltöötaja kutse, riiklikult tunnustatud kõrgharidus sotsiaaltöös või sellele vastav kvalifikatsioon.

(2) Ülejäänud rehabilitatsioonimeeskonna spetsialistidel on:

- 1) kutseseaduse alusel antud psühholoogia kutseala kutse, riiklikult tunnustatud kõrgharidus psühholoogias või sellele vastav kvalifikatsioon;
- 2) kutseseaduse alusel antud füsioterapeudi kutse, riiklikult tunnustatud kõrgharidus füsioteraapias või sellele vastav kvalifikatsioon;
- 3) kutseseaduse alusel antud logopeedi kutse, riiklikult tunnustatud kõrgharidus logopeedias või sellele vastav kvalifikatsioon;
- 4) riiklikult tunnustatud kõrgharidus arstiteaduses või sellele vastav kvalifikatsioon ja registreering tervishoiutöötajana Terviseameti;
- 5) riiklikult tunnustatud keskeri- või kõrgharidus õenduses või sellele vastav kvalifikatsioon ja registreering tervishoiutöötajana Terviseameti;
- 6) kutseseaduse alusel antud tegevusterapeudi kutse, riiklikult tunnustatud kõrgharidus tegevusterapias või sellele vastav kvalifikatsioon;
- 7) kutseseaduse alusel antud loovterapeudi kutse, riiklikult tunnustatud kõrgharidus kunstiteraapias (loovteraapias) või sellele vastav kvalifikatsioon või
- 8) kutseseaduse alusel antud eripedagoogi kutse, riiklikult tunnustatud kõrgharidus eripedagoogikas või sellele vastav kvalifikatsioon.

(3) Rehabilitatsioonimeeskonna spetsialist võib olla ka välisriigi kutsekvalifikatsiooni omandanud isik, kui tema kutsekvalifikatsiooni on tunnustatud välisriigi kutsekvalifikatsiooni tunnustamise seaduse kohaselt. Välisriigi kutsekvalifikatsiooni tunnustamise seaduse § 7 lõikes 2 sätestatud pädev asutus on Sotsiaalkindlustusamet.

[RT I, 30.12.2015, 5- jõust. 18.01.2016]

(4) Rehabilitatsioonimeeskonna koosseisu võib kaasata kogemusnõustaja, kellel on õigustatud isiku puude, tervisekahjustuse või erivajadusega sarnase puude, tervisekahjustuse või erivajaduse kogemus ning kes on läbinud valdkonna eest vastutava ministri määrusega kehtestatud kogemusnõustaja esmase koolituse.

(5) Kogemusnõustaja esmase koolituse õppekava ja koolituse sisu kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega.

(6) Vähemalt üks rehabilitatsioonimeeskonna spetsialist peab olema läbinud valdkonna eest vastutava ministri määrusega kehtestatud rehabilitatsioonivaldkonna koolituse või käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud eriala omandamisel läbinud rehabilitatsioonivaldkonna koolituse õppekava moodulites nimetatud ained.

(7) Rehabilitatsioonivaldkonna koolituse õppekava ja koolituse sisu kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega.

§ 69. Rehabilitatsiooniplaani ja rehabilitatsiooniprogrammi koostamine

(1) Rehabilitatsiooniplaan on õigustatud isiku ja tema seadusliku esindaja osalemisel rehabilitatsioonimeeskonna koostatud dokument, milles kajastub hinnang isiku tegevusvõimele, sotsiaalse rehabilitatsiooni eesmärk, eesmärgi saavutamiseks vajalikud rehabiliteerivad teenused ja hinnang sotsiaalse rehabilitatsiooni eesmärgi saavutamise kohta.

(2) Rehabilitatsiooniprogramm on kindlaks määratud sihtgrupile rehabilitatsioonimeeskonna koostatud dokument, milles kajastuvad sotsiaalse rehabilitatsiooni eesmärk, eesmärgi saavutamiseks vajalikud rehabilitiitervad teenused ja nende maht ning milles on piiritletud õigustatud isikule programmi rakendamise periood.

(3) Rehabilitatsiooniplaani koostamisel peab rehabilitatsioonimeeskonda kuuluma:

- 1) sotsiaaltöötaja;
- 2) füsioterapeut või tegevusterapeut, kui hinnatakse liikumishäire või -kahjustusega isiku tegevusvõimet;
- 3) eripedagoog, logopeed või tegevusterapeut, kui hinnatakse nägemise, kuulmise või kõne funktsioonihäirega või vaimse alaarenguga isiku tegevusvõimet;
- 4) eripedagoog, kui hinnatakse alaealise isiku tegevusvõimet;
- 5) psühhiaater või psühholoog, kui hinnatakse alaealiste komisjoni poolt suunatud isiku tegevusvõimet;
- 6) psühhiaater ja tegevusterapeut, kui hinnatakse 16-aastase ja vanema raske, sügava või püsiva kuluga psüühikahäirega isiku tegevusvõimet;
- 7) psühhiaater ja tegevusterapeut, kui hinnatakse 16-aastase ja vanema psüühikahäirega isiku erihoolekandeteenuse vajadust.

(4) Rehabilitatsiooniprogrammi koostamisel ja rakendamisel kohaldatakse rehabilitatsioonimeeskonna kohta käesoleva paragrahvi lõikes 3 sätestatud.

(5) Rehabilitatsiooniplaani ja rehabilitatsiooniprogrammi võib sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse osutamise käigus muuta, kui see on vajalik rehabilitatsiooni eesmärgi saavutamiseks.

(6) Teenuse vajaduse kindlaks määramisel koostatud tegevuskavas, rehabilitatsiooniplaanis ja rehabilitatsiooniprogrammis sisalduvate andmete loetelu kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

(7) Rehabilitatsiooniprogrammi kriteeriumidele vastavuse hindamiseks moodustab valdkonna eest vastutav minister Sotsiaalkindlustusameti juurde rehabilitatsiooniprogrammide hindamise nõuandva komisjoni, mille arvamus ei ole Sotsiaalkindlustusametile rehabilitatsiooniprogrammi kinnitamisel siduv.

(8) Rehabilitatsiooniprogrammi hindamise komisjoni kuulub Sotsiaalkindlustusameti, Sotsiaalministeeriumi, Eesti Töötukassa, Sotsiaalministeeriumi hallatava riigiasutuse ja puuetega inimeste huve esindava organisatsiooni esindaja. Rehabilitatsiooniprogrammi hindamise komisjon kaasab iga programmi hindamisse vähemalt kaks erialaeksperti.

(9) Sotsiaalkindlustusamet hindab rehabilitatsiooniprogrammi järgmiste kriteeriumide põhjal:

- 1) rehabilitatsiooniprogramm ja selles seatud eesmärgid ning planeeritud tegevused vastavad sihtgrupi vajadustele;
- 2) rehabilitatsiooniprogramm vastab nüüdisaegsetele rehabilitatsiooni põhimõtetele, sealhulgas on tõendus põhine;
- 3) rehabilitatsiooniprogrammis planeeritud tulemused on mõõdetavad ja suurendavad inimese aktiivset osalemist ühiskonnas, sealhulgas on nimetatud planeeritud ja varasemate programmide käigus saavutatud tulemused;
- 4) rehabilitatsiooniprogramm on planeeritud kulutõhusalt ja selle eelarve on läbipaistev.

(10) Rehabilitatsiooniprogrammide täpsustatud hindamiskriteeriumid kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

(11) Sotsiaalkindlustusamet kinnitab rehabilitatsiooniprogrammi, kui käesoleva paragrahvi lõikes 9 nimetatud kriteeriumid on täidetud.

3. jagu **Erihoolekandeteenused**

1. jaotis **Üldsätted**

§ 70. Erihoolekandeteenuse taotlemine ja otsuse tegemine

(1) Isik esitab Sotsiaalkindlustusametile taotluse erihoolekandeteenuse saamiseks.

(2) Sotsiaalkindlustusamet hindab isiku erihoolekandeteenuse vajadust, lähtudes järgmisest:

- 1) eesmärgid, mille esinemisel on õigustatud erihoolekandeteenuse osutamine;
- 2) toimetulekuvõime;
- 3) tegevusvõime;
- 4) osalusvõime;
- 5) tervises seisund;
- 6) andmed Eesti Töötukassa osutatud tööturuteenuste kohta.

(3) Kui isik on suunatud ööpäevaringset erihooldusteenust saama kohtumääruse alusel, esitab isiku seaduslik esindaja või elukohajärgne kohaliku omavalitsuse üksus Sotsiaalkindlustusametile viivitamata kohtumääruse isiku nõusolekuta hoolekandetasutusse paigutamise kohta.

(4) Sotsiaalkindlustusamet otsustab erihoolekandeteenuse osutamise või sellest keeldumise, välja arvatud kohtumäärusega hoolekandetasutusse paigutatud isiku puhul, 15 tööpäeva jooksul taotluse ja kõikide nõutavate dokumentide saamisest arvates.

(5) Sotsiaalkindlustusametil on õigus suunata isik käesoleva seaduse § 65 lõikes 2 nimetatud sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse osutaja juurde rehabilitatsiooniplaani koostamisele erihoolekandeteenuse vajaduse hindamiseks.

(6) Erihoolekandeteenuse osutamise maksimaalne tähtaeg, mille jooksul isikul on õigus teenust saada, võib olla erihoolekandeteenuse vajaduse väljaselgitamisel kindlaks määratud tähtaja pikkune, kuid ei tohi üldjuhul ületada viit aastat. Erandjuhtumitel võib määrata tähtjaks kuni kümme aastat.

(7) Taotluses esitatavate andmete koosseisu ning nõutavate dokumentide loetelu kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega.

(8) Sotsiaalkindlustusametil on erihoolekandeteenuse osutamise otsustamisel õigus saada isikult ja Eesti Töötukassalt andmeid isiku töötuna arveloleku ning isikule tööharjutuse, tööpraktika, tugiisikuga töötamise ja tööalase rehabilitatsiooni teenuse osutamise kohta.

§ 71. Suunamisotsuse väljastamine

(1) Kui taotleja vastab käesolevas jaos nimetatud teenust saama õigustatud isikule esitatavatele nõuetele, väljastab Sotsiaalkindlustusamet isikule suunamisotsuse, kui:

- 1) riigieelarves on olemas rahalised vahendid isikule erihoolekandeteenuse osutamiseks;
- 2) erihoolekandeteenuse osutajal, kelle juurde isik soovib teenust saada minna, on olemas vaba koht.

(2) Suunamisotsusesse märgitakse:

- 1) erihoolekandeteenust saama suunatud isiku ja olemasolu korral tema seadusliku esindaja nimi, isikukood või sünniaeg ja kontaktandmed;
- 2) teenus, mida saama isik on suunatud;
- 3) tähtaeg, mille jooksul isikul on õigus teenust saada;
- 4) selle erihoolekandeteenuse osutaja nimi ja kontaktandmed, kelle juurde isik teenust saada on suunatud;
- 5) teenuse saamise eesmärk;
- 6) soovitatavad tegevused eesmärgi saavutamiseks;
- 7) teenuse osutamise soovituslik minimaalne sagedus;
- 8) muu teave, mis on seotud kohtumäärusega hoolekandetasutusse paigutatavale isikule teenuse osutamisega.

(3) Kogukonnas elamise teenuse ja ööpäevaringse erihooldusteenuse suunamisotsuses märgib Sotsiaalkindlustusamet lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatule, et isikul on õigus saada märgitud teenust juhul, kui ta tasub käesoleva seaduse §-s 73 nimetatud omaosaluse või omaosaluse, millest on maha arvestatud omaosaluse puudujääv osa, mille hüvitamise kohustuse on riik üle võtnud. Isikul tekib õigus teenust saada ka juhul, kui kolmas isik võtab isiku eest omaosaluse tasumise kohustuse üle ning isiku omaosalus kaetakse kokkulepitul ulatuses. Käesolevat lõiget ei kohaldata kohtumäärusega hoolekandetasutusse paigutatud isiku suhtes.

(4) Kohtumäärusega hoolekandetasutusse paigutatud isikule ja tema seaduslikule esindajale väljastab Sotsiaalkindlustusamet suunamisotsuse viivitamata pärast kohtumääruse jõustumist või täitmiseks tunnistamist.

(5) Isikule sobiva erihoolekandeteenuse osutaja valivad välja ja teenuse osutamise alguskuupäeva lepivad kokku Sotsiaalkindlustusamet, teenust saama õigustatud isik ja erihoolekandeteenuse osutaja. Sotsiaalkindlustusamet arvestab kohtumäärusega hoolekandetasutusse paigutatud isiku soovi teenuseosutaja valikul juhul, kui isiku soovitud teenuseosutajal on võimalik kohtumääruses nimetatud tähtajal isikule ööpäevaringset erihooldusteenust osutada.

(6) Erihoolekandeteenust saama suunatud isik peab pöörduma erihoolekandeteenuse osutaja poole suunamisotsuses märgitud teenuse osutamiseks kokku lepitud tähtpäeval, kuid hiljemalt kolme päeva jooksul igapäevaeltu toetamise teenuse, töötamise toetamise teenuse ja toetatud elamise teenuse puhul ning seitsme päeva jooksul kogukonnas elamise teenuse ja ööpäevaringse erihooldusteenuse puhul kokkulepitul tähtpäevast arvates. Kui isik ei ole nimetatud tähtaja jooksul teenuseosutaja poole teenuse saamiseks pöördunud, ei ole tal enam õigust sama suunamisotsuse alusel teenust saada.

(7) Sundravilt või tahtevastasel ravilt vabanev ja kohtumäärusega erihoolekandeteenust saama suunatud isik peab pöörduma erihoolekandeteenuse osutaja poole suunamisotsuses märgitud teenuse osutamiseks kokku lepitud tähtpäeval, kuid hiljemalt kümne päeva jooksul.

(8) Kui suunamisotsuses kokku lepitud tähtpäev on mööda lastud mõjuval põhjusel, võib Sotsiaalkindlustusamet isiku taotlusel ja kokkuleppel erihoolekandeteenuse osutajaga leppida kokku uue tähtpäeva, millest algab erihoolekandeteenuse osutamine.

(9) Kohtumäärusega hoolekandeaustusse paigutatud isik tuleb hoolekandeaustusse paigutada viivitamata pärast suunamisotsuse väljastamist.

(10) Kui Sotsiaalkindlustusametil ei ole võimalik erihoolekandeteenust saada õigustatud isikule suunamisotsust väljastada tulenevalt käesoleva paragrahvi lõike 1 punktist 1, teavitab Sotsiaalkindlustusamet isikut kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis taotluse rahuldamisest ja isiku järjekorda võtmisest.

(11) Kui Sotsiaalkindlustusametil ei ole võimalik erihoolekandeteenust saada õigustatud isikule suunamisotsust väljastada tulenevalt käesoleva paragrahvi lõike 1 punktist 2, teavitab Sotsiaalkindlustusamet isikut kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis taotluse rahuldamisest, teise teenuseosutaja juures vabade kohtade olemasolust ja isiku järjekorda võtmisest, kui teenust saama suunatud isik ei soovi, et temale osutaks teenust teine erihoolekandeteenuse osutaja.

§ 72. Erihoolekandeteenuse rahastamine

(1) Erihoolekandeteenust saada õigustatud isikule osutatavat erihoolekandeteenust rahastatakse riigieelarvest Sotsiaalkindlustusameti eelarve kaudu, kogukonnas elamise teenust või ööpäevaringset erihooldusteenust saada õigustatud isiku poolt ning käesoleva seaduse §-s 89 sätestatud juhul kohaliku omavalitsuse üksuse poolt.

(2) Riigieelarvest ei rahastata erihoolekandeteenuse, välja arvatud kohtumääruse alusel ööpäevaringse erihooldusteenuse osutamist:

- 1) riikliku pensionikindlustuse seaduse §-s 7 sätestatud vanaduspensioniiikka jõudnud dementsuse diagnoosiga isikule, kellel ei ole dementsuse diagnoosile lisaks muud raske, sügava või püsiva kuluga psüühikahäiret;
- 2) isikule, kellel on sõltuvus alkoholist või narkootilisest ainest juhtiva psüühikahäirena.

(3) Erihoolekandeteenust rahastatakse teenuseosutaja ja Sotsiaalkindlustusameti vahel sõlmitud halduslepingu, teenuseosutaja esitatud arvete ning isikule väljastatud suunamisotsuse alusel, välja arvatud juhul, kui erihoolekandeteenuse osutajaks on valitsusasutus või valitsusasutuse hallatav riigiasutus.

(4) Kui erihoolekandeteenuse osutajaks on valitsusasutus või valitsusasutuse hallatav riigiasutus, rahastatakse erihoolekandeteenuse osutamist Sotsiaalministeeriumi valitsemisala eelarvest.

(5) Valdkonna eest vastutav minister kehtestab määrusega:

- 1) riigieelarvest rahastatavate erihoolekandeteenuste maksimaalse maksumuse isiku kohta kalendrikuus;
- 2) erihoolekandeteenuste nende kulude koostisosad, mis kaetakse riigieelarvest teenuse maksimaalse maksumuse hulgas;
- 3) kogukonnas elamise teenuse ja ööpäevaringse erihooldusteenuse isiku omaosaluse kulude koostisosad.

(6) Ööpäevaringse erihooldusteenuse maksimaalne maksumus kohtumäärusega hoolekandeaustusse paigutatud isiku kohta kalendrikuus kehtestatakse igaks eelarveaastaks riigieelarvega. Kehtestatav maksimaalne maksumus ei või olla väiksem kehtivast maksimaalsest maksumusest.

§ 73. Isiku omaosalus

(1) Kogukonnas elamise teenust ja ööpäevaringset erihooldusteenust saada suunatud isik on kohustatud tasuma omaosaluse tootlustamise ja majutamise eest.

(2) Kui isiku omaosalus kaetakse isiku riiklikust pensionist riikliku pensionikindlustuse seaduse tähenduses, kogumispensionist kogumispensionide seaduse tähenduses, töövõimetoetusest töövõimetoetuse seaduse tähenduses, sotsiaalmaksuga maksustatavast tulust sotsiaalmaksuseaduse tähenduses, üüri- või renditulust või muust eseme kasutusse andmisest saadud tulust (edaspidi *tulud*), peab isikule pärast omaosaluse, tulumaksu, töötuskindlustusmaksu, kogumispensioni makse ja elatise tasumist jääma isiklikuks kasutamiseks vähemalt 15 protsenti tema tuludest, mis tal oleks jäänud kasutamiseks pärast tulumaksu, töötuskindlustusmaksu, kogumispensioni makse ja elatise tasumist.
[RT I, 30.12.2015, 5- jõust. 01.07.2016]

(3) Kui isiku omaosaluse puudujääv osa on väiksem kui 2 eurot kalendrikuus, võib talle jääda isiklikuks kasutamiseks puudujääva osa võrra väiksem osa tuludest.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud isiku sotsiaalmaksuga maksustatavat tulu, mis on võrdne tulumaksuseaduse § 23 kohase maksuvaba tuluga ühes arvestuslikus kalendrikuus, ei arvestata käesoleva jao tähenduses isiku tulude hulka.

(5) Kogukonnas elamise teenust ja ööpäevaringset erihooldusteenust saada suunatud isiku omaosaluse maksimaalne maksumus kehtestatakse igaks eelarveaastaks riigieelarvega.

(6) Kui kokkuleppel erihoolekandeteenust saada suunatud isikuga toimub majutamine ja tootlustamine paremates tingimustes, kui on kindlaks määratud rahvatervise seaduse alusel kehtestatud kogukonnas elamise

teenuse või ööpäevaringse erihooldusteenuse tervisekaitsenõuetes, võib erihoolekandeteenuse osutaja võtta isikult maksimaalsest suuremat tasu. Tasu peab olema vastavuses pakutavate lisahüvede väärtusega.

(7) Erihoolekandeteenust saama suunatud isikul on õigus nõuda teenuseosutajalt majutamist ja toitlustamist tervisekaitsenõuetes sätestatud erihoolekandeteenusele kehtestatud miinimumnõuete kohaselt.

§ 74. Isiku omaosaluse puudujääva osa hüvitamine riigieelarvest

(1) Kui teenust saama õigustatud isikul ei ole käesoleva seaduse § 73 lõigetes 2 ja 4 sätestatud arvestades piisavalt rahalisi vahendeid omaosaluse tasumiseks, hüvitatakse isiku eest riigieelarvega kehtestatud isiku omaosaluse maksimaalsest maksumusest puudujääv osa (edaspidi *puudujääv osa*) riigieelarvest Sotsiaalkindlustusameti eelarve kaudu, välja arvatud juhul, kui puudujääv osa on väiksem kui 2 eurot kalendrikuus.

(2) Puudujääva osa hüvitamiseks riigieelarvest esitab isik Sotsiaalkindlustusametile taotluse, milles näitab muu hulgas enda eeldatavad tulud ning enda makstava elatise suuruse taotluse esitamise kalendrikuul või teenuse saamise alustamisele eelneval kalendrikuul, kui taotlus esitatakse enne suunamisotsuse väljastamist, koos kõigi nõutavate dokumentidega.

(3) Puudujääva osa hüvitamisel riigieelarvest võtab Sotsiaalkindlustusamet aluseks teenust saama õigustatud isiku taotluse esitamise kalendrikuu tulud, millest arvestab maha tulumaksu, töötuskindlustusmaksu, kogumispensionini makse ja makstud elatise suuruse, arvestades käesoleva seaduse § 73 lõigetes 2 ja 3 sätestatud.

(4) Kui taotlus puudujääva osa hüvitamiseks esitatakse enne suunamisotsuse väljastamist, võetakse arvesse isiku eeldatavad tulud ning tema poolt makstava elatise suurus teenuse saamise alustamisele eelneval kalendrikuul.

(5) Puudujääv osa on vahe riigieelarvega kehtestatud isiku omaosaluse maksimaalse maksumuse ja isiku selliste tulude vahel, millest on maha arvatud tulumaks tulumakseaduse kohaselt, töötuskindlustusmaksu, kogumispensionini makse, makstav elatis ja 15 protsenti pärast maksude mahaarvamist isikule kasutada jäävatest tuludest.

(6) Kui taotlus puudujääva osa hüvitamiseks esitatakse enne suunamisotsuse väljastamist, otsustab Sotsiaalkindlustusamet puudujääva osa hüvitamise riigieelarvest suunamisotsuse väljastamise ajaks. Kui taotlus on Sotsiaalkindlustusametile esitatud vähem kui kümme tööpäeva enne suunamisotsuse väljastamist või pärast suunamisotsuse väljastamist, otsustab Sotsiaalkindlustusamet puudujääva osa hüvitamise riigieelarvest kümne tööpäeva jooksul taotluse ja kõigi nõutavate dokumentide saamisest arvates.

(7) Käesoleva paragrahvi lõikes 6 nimetatud otsus tehakse teatavaks ka teenuseosutajale, kelle juures isik soovib erihoolekandeteenust saada.

(8) Puudujääva osa tasub Sotsiaalkindlustusamet kogukonnas elamise teenuse või ööpäevaringse erihooldusteenuse osutajale, kelle juures isik erihoolekandeteenust saab, eelneva kalendrikuu eest iga kuu suunamisotsuse ja teenuseosutaja esitatud arvete alusel.

(9) Kui isiku tulud muutuvad või elatise tasumise kohustus muutub pärast käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud taotluse esitamist või ilmnevad muud asjaolud, mille tulemusel puudujääv osa muutub, on isik, kelle eest puudujääv osa hüvitatakse, või olemasolu korral tema seaduslik esindaja, kohustatud sellest viivitamata Sotsiaalkindlustusametile kirjalikult teatama.

(10) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud taotluses esitatavate andmete koosseisu ning nõutavate dokumentide loetelu kehtestab [valdkonna eest vastutav ministermäärusega](#).

§ 75. Puudujääva osa hüvitamine kohtumäärusega hoolekandeesutusse paigutatud isiku eest

(1) Kohtumäärusega hoolekandeesutusse paigutatud isiku eest puudujääva osa hüvitamisel kohaldatakse käesoleva seaduse §-s 74 sätestatud, arvestades käesolevas paragrahvis sätestatud erisusi.

(2) Pärast isiku hoolekandeesutusse paigutamise kohtumääruse jõustumist või viivitamata täitmiseks tunnistamist selgitab Sotsiaalkindlustusamet käesoleva seaduse § 74 lõigetes 3–6 sätestatud lähtudes välja kohtumäärusega hoolekandeesutusse paigutatud isiku rahalise suutlikkuse tasuda käesoleva seaduse §-s 73 sätestatud isiku omaosalus ja teeb otsuse, milles märgib isiku kohustuse tasuda omaosalus. Kui isikul ei ole piisavalt rahalisi vahendeid omaosaluse tasumiseks, arvestades käesoleva seaduse §-des 73 ja 74 sätestatud, teeb Sotsiaalkindlustusamet otsuse puudujääva osa hüvitamise kohta riigieelarvest.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud otsused teeb Sotsiaalkindlustusamet kümne tööpäeva jooksul pärast käesoleva seaduse § 71 lõikes 4 nimetatud suunamisotsuse väljastamist.

§ 76. Erihoolekandeteenuse järjekord

(1) Käesoleva seaduse § 71 lõikes 10 sätestatud juhtudel paneb Sotsiaalkindlustusamet erihoolekandeteenust saama õigustatud isiku taotletud teenuse järjekorda alates erihoolekandeteenuse osutamise otsuse tegemise kuupäevast, koostades sellekohase nimekirja.

(2) Erihoolekandeteenuse järjekorra pidamise korra ja nõuded kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

(3) Sotsiaalkindlustusamet võib erihoolekandeteenuse järjekorda panna vähemalt 16-aastase isiku juhul, kui see isik vastab taotletud erihoolekandeteenust saama õigustatud isikule esitatavatele nõuetele.

(4) Isik, kes on ööpäevaringse erihoolekandeteenuse saamiseks registreeritud järjekorda, kuid kelle rehabilitatsiooniplaani kehtivusaeg on selleks ajaks lõppenud, kui avaneb võimalus teenust saada, võib saada erihoolekandeteenust rehabilitatsiooniplaanis planeeritud tegevuskava alusel kuni uue rehabilitatsiooniplaani koostamiseni, kuid kõige kauem ühe aasta jooksul.

(5) Erihoolekandeteenuste järjekorda võetud isik on kohustatud asuma teenust kasutama kolme kuu jooksul teenuse osutamise otsuse tegemise kuupäevast arvates, kui riigieelarves on olemas rahalised vahendid isikule erihoolekandeteenuse osutamiseks ja erihoolekandeteenuse osutajal, kelle juurde isik soovib teenust saada minna, on olemas vaba koht. Kui isik keeldub mõjuva põhjusega minemast erihoolekandeteenust saama, arvatakse ta erihoolekandeteenuste järjekorrast välja.

§ 77. Erihoolekandeteenuse osutamiseks halduslepingu sõlmimine

(1) Sotsiaalkindlustusamet volitab erihoolekandeteenuse osutamise halduslepinguga täitmiseks ühele või mitmele erihoolekandeteenuse osutajana tegutsevale või tegutseda soovivale füüsilisest isikust ettevõtjale, juriidilisele isikule või kohaliku omavalitsuse üksusele.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud halduslepingu sõlmimisele kohaldatakse halduskoostöö seaduses sätestatud, välja arvatud halduskoostöö seaduse §-s 5 sätestatu, arvestades käesolevas seaduses sätestatud erisusi.

(3) Sotsiaalkindlustusamet avaldab teate halduslepingu sõlmimise kavatsuse kohta Sotsiaalkindlustusameti veebilehel. Vajaduse korral võib Sotsiaalkindlustusamet avaldada kalendriaasta kestel lisateateid halduslepingu sõlmimise kavatsuse kohta.

(4) Teenuseosutaja esitab Sotsiaalkindlustusametile ühe kuu jooksul pärast käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud teate avaldamist kirjaliku taotluse halduslepingu sõlmimiseks.

(5) Sotsiaalkindlustusamet sõlmib teenuseosutajatega, kellele on väljastatud tegevusluba käesolevas jaos nimetatud teenuse osutamiseks, halduslepingu kolme kuu jooksul pärast iga-aastase riigieelarve seaduse väljakuulutamist. Kui Sotsiaalkindlustusamet avaldab kalendriaasta jooksul lisateate lepingu sõlmimise kavatsuse kohta, sõlmib ta kolme kuu jooksul pärast käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud lisateate avaldamist lepingu teenuseosutajatega, kellele on väljastatud tegevusluba käesolevas jaos nimetatud teenuse osutamiseks.

(6) Sotsiaalkindlustusamet võib keelduda teenuseosutajaga halduslepingu sõlmimisest, kui tegevusloa väljaandja on teinud teenuseosutajale ettekirjutuse käesolevas seaduses või selle alusel kehtestatud nõuetele mittevastavuse tõttu.

§ 78. Erihoolekandeteenuse osutamise haldusleping

(1) Teenuseosutajal on õigus halduslepingust tuleneva kogukonnas elamise teenuse ja ööpäevaringse erihooldusteenuse osutamise kohustuse täitmisest keelduda, kui teenust saama õigustatud isik keeldub sõlmimast kirjalikku kokkulepet omaosaluse tasumise kohta või kui isik ei ole tasunud käesoleva seaduse §-s 73 nimetatud omaosalust kokku lepitud mahus kahe järjestikuse kalendrikuu eest. Kui isiku eest on omaosaluse tasumise kohustuse üle võtnud muu isik, ei või teenuseosutaja teenuse osutamisest keelduda. Käesolevat lõiget ei kohaldata kohtumäärusega hoolekandeesutusse paigutatud isikule teenuse osutamisel.

(2) Teenuseosutaja poole teenuse saamiseks pöördunud isikule tuleb erihoolekandeteenust osutama hakata teenuseosutaja poole pöördumise päeval, kuid kõige varem suunamisotsuses kokkulepitud kuupäeval.

(3) Kui teenuseosutaja soovib halduslepingu ennetähtaegselt lõpetada, peab ta oma kavatsusest teavitama Sotsiaalkindlustusametit:

1) toetatud elamise teenuse, kogukonnas elamise teenuse ja ööpäevaringse erihooldusteenuse osutamise korral vähemalt kuus kuud enne lepingu lõpetamise plaanitavat tähtpäeva;

2) igapäevaelu toetamise teenuse ja töötamise toetamise teenuse osutamise korral vähemalt kolm kuud enne lepingu lõpetamise plaanitavat tähtpäeva.

§ 79. Kulude hüvitamine erihoolekandeteenuse osutajale

(1) Sotsiaalkindlustusamet kohustub halduslepinguga hüvitama erihoolekandeteenuse osutajale iga kuu erihoolekandeteenuse osutamise kulud esitatud arvete alusel arvel märgitud ulatuses, kuid kõige rohkem käesoleva seaduse § 72 lõike 5 alusel kehtestatud teenuse maksimaalse maksumuse ulatuses, kui:

- 1) teenust osutati Sotsiaalkindlustusameti suunamisotsusega teenuseosutaja poole pöördunud erihoolekandeteenust saama õigustatud isikule;
- 2) osutatud teenus vastas käesoleva seadusega sätestatud nõuetele;
- 3) teenust on osutanud suunamisotsuses märgitud teenuseosutaja;
- 4) isikule osutati suunamisotsuses märgitud teenust selles märgitud tähtaja jooksul.

(1¹) Sotsiaalkindlustusamet võib lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud halduslepingu alusel hüvitada täitmata erihoolekandeteenuse koha kulud erihoolekandeteenuse osutajale, kes osutab teenust kohtumäärusega hoolekandetasutusse paigutatud isikutele. Hüvitamine toimub iga kuu esitatud arvete alusel arvel märgitud ulatuses, kuid kõige rohkem 95 protsenti käesoleva seaduse § 72 lõike 5 alusel kehtestatud teenuse maksimaalsest maksumusest. Erihoolekandeteenuse osutajale, kes osutab teenust alaealistele isikutele, hüvitatakse kõige rohkem 45 protsenti käesoleva seaduse § 72 lõike 5 alusel kehtestatud teenuse maksimaalsest maksumusest.

[RT I, 21.12.2016, 2- jõust. 01.01.2017]

(2) Kui erihoolekandeteenust saama suunatud isik ei pöördu teenuseosutaja poole teenuse osutamise alustamiseks käesoleva seaduse § 71 lõigetes 6 ja 7 sätestatud tähtaja jooksul, tasub Sotsiaalkindlustusamet teenuseosutajale selle erihoolekandeteenuse osutamise eest, mida saama isik on suunatud, riigieelarvest makstavat tasu esitatud arve alusel. Tasu makstakse kõige rohkem kolme päeva ulatuses igapäevaelu toetamise teenuse, töötamise toetamise teenuse ja toetatud elamise teenuse puhul, seitsme päeva ulatuses kogukonnas elamise teenuse ja ööpäevaringse erihooldusteenuse puhul ning kümne päeva ulatuses sundravilt või tahtvastaselt ravilt vabaneva ja kohtumäärusega erihoolekandeteenust saama suunatud isiku puhul.

(3) Sotsiaalkindlustusamet jätkab toetatud elamise teenuse, kogukonnas elamise teenuse ja ööpäevaringse erihooldusteenuse osutajale selle teenuse osutamise eest, mida isik on õigustatud saama, riigieelarvest makstava tasu maksmist juhul, kui:

- 1) isik ei kasuta nimetatud erihoolekandeteenust kuni kaks kuud järjest – aja eest, millal isik teenust ei kasutanud, kuid kõige rohkem kahe kuu ulatuses ühe kalendriaasta jooksul;
- 2) isik ei kasuta nimetatud erihoolekandeteenust rohkem kui kuus kuud järjest statsionaarse tervishoiuteenuse saamise tõttu – statsionaarse tervishoiuteenuse saamise aja jooksul, kuid kõige rohkem kuue kuu ulatuses ühe kalendriaasta jooksul;
- 3) isik ei kasuta nimetatud erihoolekandeteenust statsionaarse tuberkuloosiravi saamise tõttu – statsionaarse tuberkuloosiravi saamise lõpuni.

(4) Käesoleva paragrahvi lõigetes 2 ja 3 nimetatud juhtudel tasutakse teenuseosutajale 95 protsenti käesoleva seaduse § 72 lõike 5 alusel kehtestatud selle teenuse maksimaalsest maksumusest, mida isikule osutati, kuid kõige rohkem arvel märgitud ulatuses.

(5) Arvete esitamise täpsemad tingimused ja kord lepatakse kokku Sotsiaalkindlustusameti ja teenuseosutaja vahel sõlmitud halduslepingus.

(6) Sotsiaalkindlustusameti poolt riigieelarvest makstava tasu maksmise täpsemad tingimused ja korra kehtestab valdkonna eest vastutav ministermäärusega.

§ 80. Erihoolekandeteenuse osutamise lõpetamine ja sellest teavitamine

(1) Teenuseosutaja lõpetab erihoolekandeteenuse osutamise suunamisotsuse alusel juhul, kui:

- 1) isik ei kasuta teenust kauem kui kaks kuud järjest, välja arvatud statsionaarse tervishoiuteenuse osutamise korral;
- 2) teenuseosutaja ja Sotsiaalkindlustusameti vahel sõlmitud haldusleping lõpeb ning samad pooled ei sõlmi sama erihoolekandeteenuse osutamiseks uut halduslepingut või
- 3) Sotsiaalkindlustusamet on tunnistanud kehtetuks käesoleva seaduse § 70 lõikes 4 nimetatud otsuse.

(2) Kohtumäärusega hoolekandetasutusse paigutatud isikule lõpetatakse teenuse osutamine käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 2 sätestatud juhul ning juhul, kui kohus peatab või lõpetab kohtumääruse alusel hoolekandetasutusse paigutamise või kui lõpeb kohtumääruses sätestatud hoolekandetasutusse paigutamise tähtaeg.

(3) Erihoolekandeteenust saav isik peab kirjalikult teavitama teenuseosutajat, kelle juures ta erihoolekandeteenust saab, oma soovist:

- 1) katkestada kogukonnas elamise teenuse või ööpäevaringse erihooldusteenuse saamine selle teenuseosutaja juures rohkem kui üheks päevaks;
- 2) lõpetada teenuse saamine selle teenuseosutaja juures enne suunamisotsuses märgitud tähtaega.

(4) Kui isik ei kasuta erihoolekandeteenust rohkem kui kaks kuud järjest statsionaarse tervishoiuteenuse saamise tõttu ning soovib sama suunamisotsuse alusel pärast statsionaarse tervishoiuteenuse saamist saada suunamisotsuses märgitud teenust, peab isik või olemasolu korral tema seaduslik esindaja alates teisest statsionaarse tervishoiuteenuse saamise kuust kuni tervishoiuteenuse saamise lõpuni esitama Sotsiaalkindlustusametile selle erihoolekandeteenuse osutaja kaudu, kelle juures isik suunamisotsuses märgitud teenust sai, iga kalendrikuu kolmandaks kuupäevaks kirjaliku kinnituse selle kohta, et ta sai eelmisel kalendrikuul statsionaarset tervishoiuteenust.

(5) Kui isik ei ole suuteline käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud kirjalikku kinnitust esitama, esitab selle Sotsiaalkindlustusametile teenuseosutaja, kelle juures isik erihoolekandeteenust sai, kui teenuseosutaja on teadlik, et isik sai statsionaarset tervishoiuteenust.

(6) Statsionaarse tervishoiuteenuse osutamisest kohtumäärusega hoolekandetasutusse paigutatud isikule teavitab Sotsiaalkindlustusametit isikule ööpäevaringse erihooldusteenuse osutaja, esitades sellekohase kirjaliku kinnituse käesoleva paragrahvi lõikes 4 sätestatud korras ja tähtpäevaks.

(7) Erihoolekandeteenuse osutaja on kohustatud kolme tööpäeva jooksul alates alljärgneva asjaolu teadaasaamisest teavitama kirjalikult Sotsiaalkindlustusametit isikust, kes:

- 1) soovib erihoolekandeteenuse kasutamise lõpetada enne suunamisotsuses märgitud tähtaja lõppu;
- 2) ei ole kasutanud erihoolekandeteenust rohkem kui kaks kuud järjest;
- 3) ei ole teenuseosutaja juurde pöördunud erihoolekandeteenuse kasutamiseks käesoleva seaduse § 71 lõigetes 6 ja 7 sätestatud tähtaja jooksul kokkulepitud tähtpäevast arvates või
- 4) sureb erihoolekandeteenuse kasutamise ajal.

§ 81. Erihoolekandeteenuse osutaja vahetamine

(1) Kui erihoolekandeteenust saama suunatud isik soovib enne erihoolekandeteenuse osutaja juurde pöördumist või teenuse osutamise kestel teenuseosutajat vahetada, esitab ta Sotsiaalkindlustusametile kirjaliku taotluse, milles märgib teenuseosutaja, kelle juurde ta soovib erihoolekandeteenuse saamiseks pöörduda, ja tähtpäeva, millest alates ta soovib uue teenuseosutaja juures teenust saada.

(2) Sotsiaalkindlustusamet väljastab erihoolekandeteenust saama õigustatud isikule uue suunamisotsuse tema soovitud teenuseosutaja juurde, kui teenuseosutaja käesoleva seaduse § 70 lõikes 4 nimetatud otsuses sellekohast teenust osutab ja tal on pakkuda isikule vaba koht.

(3) Kui erihoolekandeteenust saama õigustatud isiku soovitud teenuseosutajal ei ole vaba kohta, pannakse isik taotletud erihoolekandeteenuse järjekorda, lähtudes käesoleva seaduse §-s 76 sätestatust.

(4) Kohtumäärusega hoolekandetasutusse paigutatud isikule, kes soovib teenuseosutajat vahetada, kuid kelle soovitud teenuseosutaja juures ei ole vaba kohta, jätkatakse erihoolekandeteenuse osutamist selle teenuseosutaja juures, kelle juures ta erihoolekandeteenust saab, seni, kuni vabaneb koht soovitud teenuseosutaja juures.

(5) Kui haldusleping lõpetatakse ning samad pooled ei sõlmi sama erihoolekandeteenuse osutamiseks uut halduslepingut, väljastab Sotsiaalkindlustusamet isikule, kellele nimetatud teenuseosutaja erihoolekandeteenust osutas, uue suunamisotsuse. Kui isiku soovitud teenuseosutaja juures vaba koht puudub, kohaldatakse käesoleva paragrahvi lõikes 3 sätestatut, välja arvatud kohtumäärusega hoolekandetasutusse paigutatud isiku puhul, kes paigutatakse erihoolekandeteenust saama selle teenuseosutaja juurde, kelle juures on vaba koht olemas.

§ 82. Erihoolekandeteenuse osutamise lõpetamise otsus

(1) Saanud teabe, et isikule osutatav erihoolekandeteenus ei vasta tema vajadustele, on Sotsiaalkindlustusamet kohustatud kontrollima, kas isik vastab erihoolekandeteenust saama õigustatud isikule esitatavatele nõuetele ja kas osutatav teenus vastab isiku vajadustele. Sotsiaalkindlustusamet võib suunata isiku erihoolekandeteenuse vajaduse hindamiseks rehabilitatsiooniplaani koostamisele või rehabilitatsiooniplaani täiendamisele ja teenuse tulemuste hindamisele.

(2) Kui isik ei vasta erihoolekandeteenust saama õigustatud isikule esitatavatele nõuetele, mis kehtisid teenust saama õigustatud isikule käesoleva seaduse § 70 lõikes 4 nimetatud otsuse tegemise ajal, või temale osutatav erihoolekandeteenus ei vasta tema vajadustele, tunnistab Sotsiaalkindlustusamet käesoleva seaduse § 70 lõikes 4 nimetatud otsuse kehtetuks (edaspidi *erihoolekandeteenuse osutamise lõpetamise otsus*), välja arvatud kohtumäärusega hoolekandetasutusse paigutatud isiku puhul.

(3) Erihoolekandeteenuse osutamise lõpetamise otsus jõustub toetatud elamise teenuse, kogukonnas elamise teenuse ja ööpäevaringse erihooldusteenuse puhul päeval, kui isik lõpetab teenuse kasutamise, kuid hiljemalt kuus kuud pärast otsuse teatavaks tegemist erihoolekandeteenust saavale isikule.

(4) Toetatud elamise teenust, kogukonnas elamise teenust või ööpäevaringset erihooldusteenust kasutanud isiku erihoolekandeteenuse osutamise lõpetamise otsus jõustub päeval, kui alustatakse isikule selle erihoolekandeteenuse osutamist, mille järjekorda ta kantud oli, kui isik:

- 1) on suunatud uuesti toetatud elamise teenust, kogukonnas elamise teenust või ööpäevaringset erihooldusteenust saama;

2) on kantud tema taotletud teenuse järjekorda hiljemalt kuus kuud pärast temale kehtetuks tunnistamise otsuse teatavaks tegemist.

§ 83. Nõuded erihoolekandeteenuse osutajale

- (1) Erihoolekandeteenuse osutaja on kohustatud:
- 1) isikule erihoolekandeteenuse osutamise alustamisel teavitama suuliselt või kirjalikult isikut või olemasolu korral tema seaduslikku esindajat oma kodukorrast ning isiku õigustest ja piirangutest teenuse saamise ajal;
 - 2) isikule erihoolekandeteenuse osutamise alustamisel tutvustama temale teenuse osutamiseks vajalikke ruume, juhul kui teenust osutatakse teenuseosutaja ruumides;
 - 3) tagama erihoolekandeteenust saava isiku kohta käiva teenuse osutamise seotud teabe ning dokumentide kogumise ja säilitamise;
 - 4) koostama kirjalikult asutuse kaebuste lahendamise korra, milles on märgitud asutusesisesed ja asutusevälised kaebuste esitamise ja lahendamise viisid ning kontaktandmed pöördumiseks teiste asjaomaste institutsioonide poole, ning selgitama seda isikule ja tema seaduslikule esindajale;
 - 5) tagama, et temaga lepingulises suhtes olev teenust vahetult osutav isik vastab käesoleva seaduse §-s 86 sätestatud nõuetele;
 - 6) koostama erihoolekandeteenust saama suunatud isikule tegevusplaani;
 - 7) erihoolekandeteenuse osutamise vältel aktiivselt tegelema isikuga, kaasates teda vastavalt tema võimetele ja vajadustele teenuse sisuna sätestatud tegevuste elluviimise;
 - 8) teavitama isikut, tema seaduslikku esindajat ja Sotsiaalkindlustusametit erihoolekandeteenuse osutamise lõppemise tähtpäeva saabumisest, teenuse jätkamise vajadusest ning halduslepingu lõppemisest ja ennetähtaegse lõpetamise kavatsusest igapäevaelu toetamise teenuse ja töötamise toetamise teenuse puhul vähemalt kolm kuud enne teenuse osutamise lõppemise tähtpäeva ning toetatud elamise teenuse, kogukonnas elamise teenuse ja ööpäevaringse erihooldusteenuse puhul vähemalt kuus kuud enne teenuse osutamise lõppemise tähtpäeva saabumist;
 - 9) teavitama esimesel võimalusel teenust saavat isikut ja Sotsiaalkindlustusametit ning olemasolu korral isiku seaduslikku esindajat erihoolekandeteenuse osutamise kestel tekkinud kahtlusest, et isikule osutatav teenus ei vasta tema vajadustele;
 - 10) teavitama kogukonnas elamise teenust ja ööpäevaringset erihooldusteenust saama suunatud isikut, kellel on raskusi omaosaluse tasumisega, võimalusest hüvitada omaosaluse puudujääv osa riigieelarvest;
 - 11) teenuse osutamise lõpetamisel hindama kirjalikult isikule suunamisotsuses seatud eesmärgi täitmist või selle mittetäitmist ning esitama hinnangu koos selgitusega eesmärgi täitmise või mittetäitmise põhjuste kohta hiljemalt koos viimase arvega Sotsiaalkindlustusametile;
 - 12) koostama statistilisi aruandeid käesoleva seaduse § 11 alusel kehtestatud korras ja esitama need tegevuskohajärgsele maavanemale;
 - 13) tagama erihoolekandeteenuse osutamise, teenuse osutamiseks vajalike ruumide ja maa-ala vastavuse rahvatervise seaduse alusel kehtestatud erihoolekandeteenuste tervisekaitsenõuetele, kui teenust osutatakse teenuseosutaja omandis või kasutuses oleval maa-alal või ruumides.

(2) Erihoolekandeteenuse osutaja kogutavate ja säilitatavate dokumentide loetelu kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega.

§ 84. Erihoolekandeteenust saava isiku dokumendid

(1) Erihoolekandeteenust saama suunatud isik või tema seaduslik esindaja esitab suunamisotsuses märgitud teenuseosutajale teenuse saamiseks rehabilitatsiooniplaani ära kirja.

(2) Toetatud elamise teenust, kogukonnas elamise teenust või ööpäevaringset erihooldusteenust saama suunatud isik on kohustatud lisaks rehabilitatsiooniplaanile esitama oma tervises seisundi kohta tõendi, milles on märgitud ravi nõudvate somaatiliste haiguste esinemine ning teenuseosutaja nõudmisel ka teave nakkushaiguste esinemise kohta.

(3) Rehabilitatsiooniplaani ära kirja ei tule esitada järgmistel juhtudel:

- 1) isik on suunatud saama igapäevaelu toetamise teenust, töötamise toetamise teenust, toetatud elamise teenust või kogukonnas elamise teenust ja talle ei ole koostatud rehabilitatsiooniplaani;
- 2) isik on paigutatud hoolekandeesutusse kohtumääruse alusel ja talle ei ole koostatud rehabilitatsiooniplaani.

(4) Erihoolekandeteenuse osutamise lõpetamisel tagastab teenuseosutaja teenust saanud isiku või tema seadusliku esindaja soovil teenuse osutamise käigus isiku kohta kogutud ja säilitatud dokumendid, sealhulgas isikule koostatud tegevusplaani.

§ 85. Tegevusplaani

(1) Erihoolekandeteenuse osutaja peab suunamisotsuses esitatud eesmärgi saavutamiseks 30 päeva jooksul pärast isiku saabumist teenust saama koostama koos isikuga ja olemasolu korral koos isiku seadusliku esindajaga isikule tegevusplaani konkreetsete tegevuste elluviimiseks.

(2) Tegevusplaan peab sisaldama:

- 1) isikule seatud eesmärgi ja soovitatud tegevusi selle saavutamiseks;
- 2) isiku vajadustele vastavate tegevuste elluviimise ajakava ja kirjeldust ning teenuseosutaja hinnangut tegevuste elluviimise kohta vähemalt üks kord kvartalis.

(3) Tegevusplaan koostatakse isikule erihoolekandeteenuse osutamise ajaks ning vaadatakse üle ja vajaduse korral täpsustatakse vähemalt üks kord aastas.

§ 86. Nõuded teenust vahetult osutavale isikule

(1) Erihoolekandeteenust võib vahetult osutada füüsiline isik (edaspidi *tegevusjuhendaja*), kes vastab vähemalt ühele järgmistest nõuetest:

- 1) tal on vähemalt keskharidus ja ta on läbinud käesoleva paragrahvi lõike 7 alusel kehtestatud kava kohase koolituse;
- 2) tal on vähemalt keskharidus ning riiklikult tunnustatud sotsiaaltöötaja kutse- või kõrgharidus või kutseaduse alusel antud sotsiaaltöötaja kutse;
- 3) tal on riiklikult tunnustatud eripedagoogika- või sotsiaalpedagoogikaalane kõrgharidus;
- 4) tal on riiklikult tunnustatud tegevusteraapiaalane kõrgharidus või kutseaduse alusel antud tegevusteraapi kutse;
- 5) tal on keskharidus ja riiklikult tunnustatud tegevusjuhendamisalane kutseharidus või kutseaduse alusel antud tegevusjuhendaja kutse;
- 6) tal on vähemalt keskharidus ning riiklikult tunnustatud vaimse tervise õenduse alane kutse- või kõrgharidus.

(2) Kui ööpäevaringset erihooldusteenust osutatakse sügava liitpuudega psüühikahäirega isikule, võib ühe tegevusjuhendaja ööpäevaringse kohalolu asendada hooldustöötaja ööpäevaringse kohaloluga juhul, kui hooldustöötaja:

- 1) on omandanud hooldustöötaja kutsestandardis kirjeldatud õpiväljundite saavutamisele suunatud kutseõppe tasemeõppe või täiendusõppe õppekava või
- 2) omab kutseaduse alusel antud hooldustöötaja kutset.

(3) Erihoolekandeteenust ei või vahetult osutada tegevusjuhendaja, kelle karistus tahtlikult toimepandud kuriteo eest võib ohtu seada teenust saama õigustatud isiku elu, tervise ja vara.

(4) Töötamise toetamise teenuse osutamise korral peab tegevusjuhendaja olema lisaks käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 3 nimetatud nõuete täitmisele läbinud käesoleva paragrahvi lõike 7 alusel kehtestatud kava kohase töötamise toetamise teenuse täienduskoolituse.

(5) Tegevusjuhendaja, kes osutab ööpäevaringset erihooldusteenust vahetult kohtumäärusega hoolekandetasutusse paigutatud isikule, peab lisaks käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 3 nimetatud nõuete täitmisele olema läbinud käesoleva paragrahvi lõike 7 alusel kehtestatud kava kohase täienduskoolituse tööks suurema ohtlikkussastmega isikutega.

(6) Tegevusjuhendaja, kes osutab ööpäevaringset erihooldusteenust vahetult sügava liitpuudega või ebastabiilse remissiooniga raske, sügava või püsiva kuluga psüühikahäirega isikule, peab lisaks käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 3 nimetatud nõuete täitmisele olema läbinud käesoleva paragrahvi lõike 7 alusel kehtestatud kava kohase täienduskoolituse tööks sügava liitpuudega või ebastabiilse remissiooniga raske, sügava või püsiva kuluga psüühikahäirega isikuga.

(7) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1, 4, 5 ja 6 nimetatud koolituse ja täienduskoolituse kavad, sealhulgas koolituste täpsustatud mahud ja sisu, praktilise väljaõppe läbimise ja lõputöö koostamise kohustuse ning õppe lõpetamise tingimused, kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega.

(8) Erihoolekandeteenust võib vahetult osutada ka välisriigi kutsevalifikatsiooni omandanud isik, kui tema kutsevalifikatsiooni on tunnustatud välisriigi kutsevalifikatsiooni tunnustamise seaduse kohaselt. Välisriigi kutsevalifikatsiooni tunnustamise seaduse § 7 lõikes 2 sätestatud pädev asutus on Sotsiaalkindlustusamet. [RT I, 30.12.2015, 5- jõust. 18.01.2016]

2. jaotis Igapäevaelu toetamise teenus

§ 87. Igapäevaelu toetamise teenus

(1) Igapäevaelu toetamise teenuse eesmärk on isiku parim võimalik iseseisev toimetulek ja areng psühhosotsiaalse toimetuleku toetamise, igapäevaelu toimetulekuoskuste ja tööoskuste kujundamise ning isiku lähedaste ja isikuga koos elavate isikute nõustamise kaudu.

(2) Igapäevaelu toetamise teenuse osutamise käigus on teenuseosutaja kohustatud lähtuvalt isiku vajadustest ja suunamisotsuses nimetatud teenuse saamise eesmärgist:

- 1) kujundama isiku isiklikke ja igapäevaelu oskusi, kaasates ta nimetatud oskusi arendavatesse tegevustesse, arvestades isiku tervise seisundit;

- 2) juhendama isikut sotsiaalsete suhete loomisel, säilitamisel ja arendamisel;
- 3) juhendama isikut aja planeerimisel ja vaba aja sisustamisel;
- 4) juhendama isikut tervishoiu-, sotsiaal-, posti-, finants- ja muude teenuste kasutamisel ning hariduse omandamise võimaluste leidmisel ja elluviimisel;
- 5) kujundama isiku tööoskusi ja võimaldama isikule töö tegemise harjutamist;
- 6) nõustama isiku lähedasi, sealhulgas isikuga samas eluruumis elavaid isikuid, igapäevaeltu toetamise teenust saama õigustatud isiku käitumise ja temaga suhtlemise eripärades;
- 7) toetama teenust saavaid, sarnase diagnoosiga ja sellega seonduvate probleemidega isikuid toetavate gruppide tegutsemist isikute juhendamise ja nõustamise kaudu;
- 8) kaasama isikut muudesse tegevustesse, mis on vajalikud igapäevaeltu toetamise teenuse eesmärgi saavutamiseks.

§ 88. Riigieelarvest rahastatavat igapäevaeltu toetamise teenust saama õigustatud isikud

Õigus saada igapäevaeltu toetamise teenust on täisealise isikul, välja arvatud käesoleva seaduse § 72 lõikes 2 nimetatud isikul, kes vastab järgmistele tingimustele:

- 1) isikul on raske, sügava või püsiva kuluga psüühikahäire;
- 2) isikule ei osutata samal ajal kogukonnas elamise teenust ega ööpäevaringset erihooldusteenust.

§ 89. Igapäevaeltu toetamise teenuse osutamise ruumide kulude katmine

Kohaliku omavalitsuse üksus on kohustatud tagama teenuseosutaja kasutuses või omandis olevate ruumidega seotud kulude katmise kohaliku omavalitsuse kehtestatud ulatuses.

§ 90. Nõuded igapäevaeltu toetamise teenusele

(1) Igapäevaeltu toetamise teenust võib osutada teenust saama õigustatud isiku eluruumides või muudes nimetatud teenuse osutamiseks sobivates kohtades.

(2) Hinnangu igapäevaeltu toetamise teenuse osutamise kestuse ja tegevuste soovitusliku sageduse kohta kuus annab ning raske, sügava või püsiva kuluga psüühikahäire olemasolu, sealhulgas diagnoosi märgib psühhiaater või rehabilitatsiooniteenuse osutaja Sotsiaalkindlustusametile esitatavas kirjalikus hinnangus või rehabilitatsiooniplaanis.

(3) Igapäevaeltu toetamise teenuse sisuks olevaid tegevusi tuleb teenust saama suunatud isiku suhtes vahetult ellu viia või tema lähedasi, sealhulgas temaga koos elavaid isikuid nõustada suunamisotsuses nimetatud soovituslikus mahus, kuid vähemalt neli tundi kuus. Teenuseosutaja on kohustatud pidama arvestust tundide üle, millal isikule või tema lähedastele teenust vahetult osutati.

(4) Igapäevaeltu toetamise teenuse alustamisel peab teenuseosutaja teavitama õigustatud isikut, millistel päevadel ja kellaaegadel teenust osutatakse.

(5) Igapäevaeltu toetamise teenuse osutaja tagab ühe täistööajaga tegevusjuhendaja olemasolu kümne teenust saama suunatud isiku kohta.

3. jaotis **Töötamise toetamise teenus**

§ 91. Töötamise toetamise teenus

(1) Töötamise toetamise teenuse eesmärk on juhendada ja nõustada isikut, et toetada tema iseseisvat toimetulekut ning parandada elukvaliteeti tema võimetele sobiva töö otsimise ja töötamise ajal.

(2) Töötamise toetamise teenuse osutamise käigus on teenuseosutaja kohustatud lähtuvalt isiku vajadustest ja suunamisotsuses nimetatud teenuse saamise eesmärgist:

- 1) motiveerima isikut tööle asuma;
- 2) leidma isiku huvidest lähtuvalt talle võimetekohase sobiva töö;
- 3) toetama isikut, juhendama teda tööandja tööjuhiste kohaselt ja nõustama teda töötamise ajal;
- 4) juhendama ja nõustama isiku tööandjat viimase nõusolekul teenust saama õigustatud isiku tööle rakendamisel;
- 5) juhendama isikut ja temaga koos tööd tegevaid isikuid nende nõusolekul töötamise käigus tekkivates omavahelistes suhetes;
- 6) valmistama isikut ette iseseisvalt ilma toetuseta tööle asumiseks.

§ 92. Riigieelarvest rahastatavat töötamise toetamise teenust saama õigustatud isikud

Õigus saada töötamise toetamise teenust on täisealisel isikul, välja arvatud käesoleva seaduse § 72 lõikes 2 nimetatud isikul, kes vastab järgmistele tingimustele:

- 1) tal on raske, sügava või püsiva kuluga psüühikahäire;
- 2) ta vajab töötamise ajal pidevalt toetust ja juhendamist;
- 3) talle ei osutata samal ajal ööpäevaringset erihooldusteenust.

§ 93. Nõuded töötamise toetamise teenusele

(1) [Kehtetu -RT I, 30.12.2015, 5- jõust. 01.07.2016]

(2) Hinnangu töötamise toetamise teenuse osutamise kestuse ja tegevuste soovitusliku sageduse kohta kuus annab ning raske, sügava või püsiva kuluga psüühikahäire olemasolu, sealhulgas diagnoosi märgib psühhiaater või rehabilitatsiooniteenuse osutaja Sotsiaalkindlustusametile esitatavas kirjalikus hinnangus või rehabilitatsiooniplaanis.

(3) Töötamise toetamise teenuse osutaja peab leidma teenust saama suunatud isikule sobiva töö vähemalt ühe aasta jooksul pärast isikule teenuse osutamise alustamist.

(4) Kui töötamise toetamise teenust saama suunatud isik ei ole ühe aasta jooksul pärast töötamise toetamise teenuse osutamise alustamist ühtegi temale pakutud tööd vastu võtnud, lõpetatakse talle selle suunamisotsuse alusel teenuse osutamine.

(5) Töötamise toetamise teenuse osutaja teavitab Sotsiaalkindlustusametit käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud tähtaja möödumisest, misjärel Sotsiaalkindlustusamet tunnistab edasiulatuvalt kehtetuks haldusakti, millega isik töötamise toetamise teenust saama suunati.

(6) Töötamise toetamise teenuse sisuks olevaid käesoleva seaduse § 91 lõike 2 punktides 1 ja 3–6 nimetatud tegevusi tuleb töötamise toetamise teenust saama suunatud isiku, tema tööandja või isikuga koos töötavate isikute suhtes vahetult ellu viia suunamisotsuses märgitud soovituslikus mahus, kuid vähemalt neli tundi kuus. Teenuseosutaja on kohustatud pidama arvestust tundide üle, millal isiku tööandjale, isikule või isikuga koos töötavatele isikutele on töötamise toetamise teenust vahetult osutatud.

(7) Töötamise toetamise teenuse osutaja tagab ühe täistööajaga tegevusjuhendaja olemasolu kümne töötamise toetamise teenust saama suunatud isiku kohta.

4. jaotis Toetatud elamise teenus

§ 94. Toetatud elamise teenus

(1) Toetatud elamise teenus on isiku sotsiaalse toimetuleku ja integratsiooni toetamine koos juhendamisega majapidamise ja igapäevaelu korraldamises, et tagada isiku võimalikult iseseisev toimetulek iseseisvalt elades.

(2) Toetatud elamise teenuse osutamise käigus on teenuseosutaja kohustatud lähtuvalt isiku vajadustest ja suunamisotsuses nimetatud teenuse saamise eesmärgist:

- 1) juhendama isikut igapäevaelu ja majapidamise korraldamisel, sealhulgas igapäevaeluga seotud eelarve koostamisel;
- 2) juhendama isikut eluruumi kasutamise ja hooldamisega seotud teenuste, sealhulgas posti- ja finantsteenuste kasutamisel;
- 3) abistama ühise elukorralduse reeglites kokku leppimises ja kokkulepete täitmises, kui ühte eluruumi jagavad vähemalt kaks teenust saavat isikut;
- 4) valmistama isikut ette iseseisvaks elamiseks ning juhendama ja abistama teda elamispinna hankimisel.

§ 95. Riigieelarvest rahastatavat toetatud elamise teenust saama õigustatud isikud

Õigus saada toetatud elamise teenust on täisealisel isikul, välja arvatud käesoleva seaduse § 72 lõikes 2 nimetatud isikul, kes vastab järgmistele tingimustele:

- 1) tal on raske, sügava või püsiva kuluga psüühikahäire;
- 2) ta suudab ise enda eest hoolitseda;
- 3) ta suudab juhendamise korral toime tulla igapäevaelu toimingutega.

§ 96. Nõuded toetatud elamise teenusele

(1) Toetatud elamise teenuse sisuks olevaid käesoleva seaduse § 94 lõikes 2 nimetatud tegevusi võib ellu viia toetatud elamise teenust saama õigustatud isiku kasutusse antud eluruumides või muudes nimetatud teenuse osutamiseks sobivates kohtades.

(2) Hinnangu toetatud elamise teenuse osutamise kestuse ja tegevuste soovitusliku sageduse kohta kuus annab ning raske, sügava või püsiva kuluga psüühikahäire olemasolu, sealhulgas diagnoosi märgib psühhiaater või rehabilitatsiooniteenuse osutaja Sotsiaalkindlustusametile esitatavas kirjalikus hinnangus või rehabilitatsiooniplaanis.

(3) Toetatud elamise teenuse raames isiku kasutusse antav eluruum peab vastama ehitusseadustiku § 11 lõike 4 ja elamuseaduse § 7 lõike 1 punkti 2 alusel kehtestatud nõuetele.

(4) Lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatule peab eluruumis olema:

- 1) vähemalt üks magamistuba ühe teenust saava isiku kohta;
- 2) teenust saavate isikute soovi korral võib ühes magamistoas elada kaks teenust saavat isikut;
- 3) köök või kööginurk;
- 4) tualeti ja duši või vanni kasutamise võimalus.

(5) Toetatud elamise teenust osutatakse vaimse alaarenguga isikutele ja psüühikahäiretega isikutele eraldi ruumides.

(6) Käesoleva seaduse § 94 lõikes 2 nimetatud tegevusi tuleb toetatud elamise teenust saama suunatud isiku suhtes ellu viia vähemalt kaks tundi nädalas.

(7) Toetatud elamise teenuse osutaja tagab ühe täistööajaga tegevusjuhendaja olemasolu kümne toetatud elamise teenust saama suunatud isiku kohta.

5. jaotis

Kogukonnas elamise teenus

§ 97. Kogukonnas elamise teenus

(1) Kogukonnas elamise teenus on isiku põhivajaduste rahuldamiseks ja arenguks soodsa peresarnase elukorralduse loomine koos majutuse ja toitlustamisega, et suurendada isiku iseseisvat toimetulekut ja arendada igapäevaelu tegevuste korraldamise oskusi ühistes tegevustes osalemise kaudu.

(2) Hinnangu kogukonnas elamise teenuse osutamise kestuse ja tegevuste soovitusliku sageduse kohta kuus annab ning raske, sügava või püsiva kuluga psüühikahäire olemasolu, sealhulgas diagnoosi märgib psühhiaater või rehabilitatsiooniteenuse osutaja Sotsiaalkindlustusametile esitatavas kirjalikus hinnangus või rehabilitatsiooniplaanis.

(3) Kogukonnas elamise teenuse osutamise käigus on teenuseosutaja kohustatud lähtuvalt isiku vajadustest ja suunamisotsuses nimetatud teenuse saamise eesmärgist:

- 1) looma isikule turvalise ja arenguks soodsa peresarnase elukeskkonna ja -korralduse;
- 2) kujundama isiku isiklikke ja igapäevaelu oskusi ning arvestades isiku tervises seisundit kaasama ta nimetatud oskusi arendavatesse tegevustesse;
- 3) juhendama isikut aja planeerimisel ja vaba aja sisustamisel;
- 4) kujundama isiku tööoskusi ja arendama tema töövõimeid;
- 5) lähtuvalt teenust saava isiku võimetest ja oskustest pakkuma talle oma territooriumil võimalust töötada või kaasama ta ühises majapidamises töösarnasesse tegevusse ning juhendama isikut töötamise või töösarnase tegevuse tegemise juures;
- 6) viima ellu muid tegevusi, mis on vajalikud kogukonnas elamise teenuse eesmärgi saavutamiseks.

(4) Kogukonnas elamise teenuse osutaja tagab ühe tegevusjuhendaja kohalolu kümne teenust saava isiku kohta väljaspool ööaega vastavalt isikute vajadustele. Ülejäänud ajal ööpäevast tuleb tagada tegevusjuhendaja kättesaadavus kõigile selle teenuseosutaja juures teenust saavatele isikutele.

§ 98. Riigielarvest rahastatavat kogukonnas elamise teenust saama õigustatud isikud

Õigus saada kogukonnas elamise teenust on täisealisel isikul, välja arvatud käesoleva seaduse § 72 lõikes 2 nimetatud isikul, kes vastab järgmistele tingimustele:

- 1) tal on raske, sügava või püsiva kuluga psüühikahäire;
- 2) ta suudab toime tulla enese eest hoolitsemisega ja osaleda majapidamistöodes;
- 3) talle ei osutata samal ajal igapäevaelu toetamise teenust, toetatud elamise teenust või ööpäevaringset erihooldusteenust.

§ 99. Nõuded kogukonnas elamise teenusele

(1) Käesoleva seaduse § 97 lõikes 3 nimetatud tegevusi tuleb kogukonnas elamise teenust saava isiku suhtes ellu viia iga päev.

(2) Hinnangu kogukonnas elamise teenuse sisuks olevate eesmärkide, nende saavutamiseks vajalike soovituslike tegevuste, kogukonnas elamise teenuse osutamise kestuse ja tegevuste elluviimise soovitusliku sageduse kohta kuus annab ning raske, sügava või püsiva kuluga psüühikahäire olemasolu märgib psühhiaater või rehabilitatsiooniteenuse osutaja oma Sotsiaalkindlustusametile esitatavas kirjalikus hinnangus või rehabilitatsiooniplaanis.

(3) Kogukonnas elamise teenust osutatakse vaimse alaarenguga isikutele ja psüühikahäiretega isikutele eraldi ruumides.

(4) Kogukonnas elamise teenuse osutaja peab tagama § 83 lõike 1 punktis 13 sätestatud nõude täitmise, kui kogukonnas elamise teenust osutatakse rohkem kui kümnele erivajadusega isikule.

(5) Kogukonnas elamise teenuse osutaja tagab ühe tegevusjuhendaja kohalolu kümne teenust saava isiku kohta. Õõajal peab teenuseosutaja tagama ühe tegevusjuhendaja kättesaadavuse kõigi selle teenuseosutaja juures teenust saavate isikute kohta.

6. jaotis

Ööpäevaringne erihooldusteenus

§ 100. Ööpäevaringne erihooldusteenus

(1) Ööpäevaringne erihooldusteenus on isiku ööpäevaringne hooldamine ja arendamine koos majutuse ja toitlustamisega, et tagada teenust saava isiku iseseisva toimetuleku säilimine ja suurenemine ning turvaline elukeskkond teenuseosutaja territooriumil.

(2) Ööpäevaringse erihooldusteenuse osutamise käigus on teenuseosutaja kohustatud lähtuvalt isiku vajadustest ja suunamisotsuses nimetatud teenuse saamise eesmärgist:

- 1) täitma käesoleva seaduse § 87 lõikes 2 sätestatud kohustusi;
- 2) tagama ööpäevaringset erihooldusteenust saava isiku turvalisuse;
- 3) abistama isikut enese eest hoolitsemisel;
- 4) järgima tervishoiuteenuse osutaja poolt isikule määratud raviskeemi;
- 5) looma kohtumäärusega hoolekandeesutusse paigutatud isikule võimalused töötamiseks või töösarnaseks tegevuseks oma territooriumil;
- 6) viima ellu muid tegevusi, mis on vajalikud ööpäevaringse erihooldusteenuse eesmärgi saavutamiseks.

(3) Teenust saavaks isikuks kõnesoleva teenuse raames loetakse ööpäevaringse erihooldusteenuse osutaja juurde suunamisotsuse alusel pöördunud isikut, välja arvatud kohtumäärusega hoolekandeesutusse paigutatud isik, kes viibib ööpäevaringse erihooldusteenuse osutaja omandis või kasutuses olevates ööpäevaringse erihooldusteenuse osutamise ruumides või territooriumil.

(4) Kohtumäärusega hoolekandeesutusse paigutatud isik loetakse teenust saavaks isikuks kogu kohtumääruses nimetatud tähtaja kestel sõltumata isiku asukohast.

§ 101. Riigielarvest rahastatavat ööpäevaringset erihooldusteenust saama õigustatud isikul

(1) Õigus saada ööpäevaringset erihooldusteenust on täisealisel isikul, välja arvatud käesoleva seaduse § 72 lõikes 2 nimetatud isikul, kes vastab järgmistele tingimustele:

- 1) isikul on raske, sügava või püsiva kuluga psüühikahäire;
- 2) isikul on puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse alusel tuvastatud raske või sügav puue;
- 3) 18-aastaselt kuni riikliku pensionikindlustuse seaduse §-s 7 sätestatud vanaduspensioniiikka jõudnud isikul on tuvastatud töövõimetoetuse seaduse alusel puuduv töövõime; [RT I, 30.12.2015, 5- jõust. 01.07.2016]
- 4) isiku rehabilitatsiooniplaanis on märgitud ööpäevaringse erihooldusteenuse vajadus;
- 5) isiku toimetulekut ei ole võimalik tagada muu käesolevas seaduses nimetatud sotsiaalteenusega;
- 6) isikule ei osutata samal ajal igapäevaeltu toetamise teenust, töötamise toetamise teenust, toetatud elamise teenust või kogukonnas elamise teenust;
- 7) isik vajab abi enese eest hoolitsemisel;
- 8) isik ei tule toime igapäevaeltu toimingutega või vajab selleks olulisel määral pidevat kõrvalabi ja juhendamist.

(2) Lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud isikutele on õigus saada ööpäevaringset erihooldusteenust täisealisel isikul, välja arvatud käesoleva seaduse § 72 lõikes 2 nimetatud isikul, kellel on ebastabiilse remissiooniga raske, sügav või püsiva kuluga psüühikahäire ja:

- 1) kes vastab käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 4–6 sätestatud tingimustele;
- 2) kellel on tuvastatud töövõimetoetuse seaduse alusel puuduv töövõime, välja arvatud riikliku pensionikindlustuse seaduse §-s 7 sätestatud vanaduspensioniiikka jõudnud isiku puhul, või [RT I, 30.12.2015, 5- jõust. 01.07.2016]
- 3) kes on jõudnud riikliku pensionikindlustuse seaduse §-s 7 sätestatud vanaduspensioniiikka ja kellel on puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse alusel tuvastatud sügav puude raskusaste.

(3) Lisaks käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 nimetatud isikutele on õigus saada ööpäevaringset erihooldusteenust täisealisel isikul, välja arvatud käesoleva seaduse § 72 lõikes 2 nimetatud isikul, kellel on sügav liitpuue ja:

- 1) kes vastab käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 4, 5 ja 6 sätestatud tingimustele;
- 2) kellel on tuvastatud töövõimetoetuse seaduse alusel puuduv töövõime, välja arvatud riikliku pensionikindlustuse seaduse §-s 7 sätestatud vanaduspensioniiikka jõudnud isiku puhul, ja [RT I, 30.12.2015, 5- jõust. 01.07.2016]
- 3) kellel on puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse alusel tuvastatud sügav puude raskusaste.

(4) Sügava liitpuudega isikuks ööpäevaringse erihooldusteenuse tähenduses loetakse isikut, kellel on raske või sügav vaimne alaareng ja lisaks muu puue puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse § 2 lõike 1 tähenduses.

(5) Riigieelarvest kaetakse lisaks käesoleva paragrahvi lõigetes 1–3 nimetatud isikutele kohtumäärusega hoolekandeesutusse paigutatud isikule osutatud ööpäevaringse erihooldusteenuse kulud, välja arvatud isiku omaosalus.

§ 102. Nõuded ööpäevaringsele erihooldusteenusele

(1) Ööpäevaringse erihooldusteenuse osutaja on kohustatud:

- 1) omama ülevaadet ööpäevaringset erihooldust saava isiku viibimiskohast;
- 2) tagama ööpäevaringse erihooldusteenuse osutamise ruumidesse sisenemise ja ruumidest väljumise kontrolli;
- 3) tagama teenust saavate isikute turvalisuse, ohutuse ja ettenähtud teenuse osutamise, kui ööpäevaringset erihooldusteenust osutatakse käesoleva seaduse § 101 lõikes 1 nimetatud isikutele, sügava liitpuudega isikutele ja ebastabiilse remissiooniga raske, sügava või püsiva kuluga psüühikahäirega isikutele samades ruumides;
- 4) tagama ööpäevaringse erihooldusteenuse osutamise ruumides, mis paiknevad teiste ööpäevaringsete hooldusteenuste ruumidest eraldi.

(2) Ööpäevaringse erihooldusteenuse osutaja peab tagama § 83 lõike 1 punktis 13 sätestatud nõude täitmise, kui ööpäevaringset erihooldusteenust osutatakse rohkem kui kümnele erivajadusega isikule.

(3) Kui ööpäevaringse erihooldusteenuse osutaja soovib ööpäevaringset erihooldusteenust saava isiku viia väljapoole tegevusloal märgitud kohta, peab ta saama isikult ja seadusliku esindaja olemasolu korral viimaselt selleks nõusoleku.

(4) Ööpäevaringse erihooldusteenuse osutaja tagab iseseisva õendusabi kättesaadavuse 40 teenust saava isiku kohta vähemalt 40 tundi nädalas.

(5) Kui ööpäevaringset erihooldusteenust osutatakse ebastabiilse remissiooniga raske, sügava või püsiva kuluga psüühikahäirega isikule, tagab teenuseosutaja iseseisva õendusabi kättesaadavuse 30 teenust saava isiku kohta vähemalt 40 tundi nädalas.

(6) Kui ööpäevaringset erihooldusteenust osutatakse kohtumäärusega hoolekandeesutusse paigutatud isikutele, tagab teenuseosutaja õendusabi kättesaadavuse 20 teenust saava kohtumäärusega hoolekandeesutusse paigutatud isiku kohta vähemalt 40 tundi nädalas.

(7) Kui ööpäevaringset erihooldusteenust osutatakse ainult vaimse alaarenguga isikutele, sealhulgas kohtumäärusega hoolekandeesutusse paigutatud vaimse alaarenguga isikutele, tagab teenuseosutaja iseseisva õendusabi kättesaadavuse 40 teenust saava vaimse alaarenguga isiku kohta vähemalt 40 tundi nädalas.

(8) Ööpäevaringset erihooldusteenust, välja arvatud majutamist, võib kohtumäärusega hoolekandeesutusse paigutatud isikutele osutada käesoleva seaduse § 101 lõikes 1 nimetatud isikutega, sügava liitpuudega isikutega ja ebastabiilse remissiooniga raske, sügava või püsiva kuluga psüühikahäirega isikutega samades ruumides ja samal ajal, arvestades käesoleva seaduse §-s 103 sätestatud.

§ 103. Nõuded ööpäevaringsele erihooldusteenusele kohtumäärusega hoolekandeesutusse paigutatud isiku puhul

Kui ööpäevaringset erihooldusteenust osutatakse kohtumäärusega hoolekandeesutusse paigutatud isikule, on ööpäevaringse erihooldusteenuse osutaja kohustatud lisaks käesoleva seaduse §-s 102 sätestatud nõuetele tagama, et:

- 1) kohtumäärusega hoolekandeesutusse paigutatud isik ei lahku teenuse osutamise ruumidest ega territooriumilt ilma teenuseosutaja tagatud saatjata;
- 2) oleks pidev ööpäevaringne kontroll ja ülevaade kohtumäärusega hoolekandeesutusse paigutatud isiku liikumise, asukoha ja tegevuste üle;
- 3) kohtumäärusega hoolekandeesutusse paigutatud isik ei sea ohtu ennast või teisi isikuid.

§ 104. Ööpäevaringset erihooldusteenust vahetult osutavad isikud

(1) Ööpäevaringse erihooldusteenuse osutaja tagab 30 nimetatud teenust saava isiku kohta vähemalt ühe tegevusjuhendaja ööpäevaringse kohaloleku ning vastavalt isikute vajadustele lisaks vähemalt ühe tegevusjuhendaja kohaloleku väljaspool ööaega.

(2) Kui ööpäevaringset erihooldusteenust osutatakse ebastabiilse remissiooniga raske, sügava või püsiva kuluga psüühikahäirega või sügava liitpuudega psüühikahäirega isikule, tagab ööpäevaringse erihooldusteenuse osutaja 15 nimetatud teenust saava isiku kohta vähemalt ühe tegevusjuhendaja ööpäevaringse kohaloleku ning vastavalt isikute vajadustele lisaks vähemalt ühe tegevusjuhendaja kohaloleku väljaspool ööaega.

(3) Kui ööpäevaringset erihooldusteenust osutatakse kohtumäärusega hoolekandeesutusse paigutatud isikule, tagab ööpäevaringse erihooldusteenuse osutaja 20 teenust saava isiku kohta vähemalt ühe tegevusjuhendaja ööpäevaringse kohaloleku ning vastavalt isikute vajadustele lisaks vähemalt ühe tegevusjuhendaja kohaloleku väljaspool ööaega.

[RT I, 08.07.2016, 1- jõust. 18.07.2016]

4. jagu Isiku nõusolekuta hooldamine

§ 105. Isiku paigutamine hoolekandeesutusse kohtumääruse alusel

(1) Isik paigutatakse hoolekandeesutusse ööpäevaringset erihooldusteenust saama tema nõusolekuta (edaspidi *nõusolekuta hooldamine*), kui esinevad kõik järgmised asjaolud:

- 1) isikul on raske psüühikahäire, mis piirab tema võimet oma käitumisest aru saada või seda juhtida;
- 2) isik on endale või teistele ohtlik, kui ta jäetakse paigutamata hoolekandeesutusse ööpäevaringset erihooldusteenust saama;
- 3) varasemate abimeetmete rakendamine ei ole osutunud küllaldaseks või muude abimeetmete kasutamine ei ole võimalik.

(2) Kui isik ei suuda tahet avaldada, loetakse, et ta ei ole oma nõusolekut teenuse saamiseks andnud.

(3) Isiku nõusolekut ei asenda tema seadusliku esindaja nõusolek.

(4) Isiku nõusolekuta hoolekandeesutusse paigutamise, nõusolekuta hooldamise, selle pikendamise, peatamise ja lõpetamise otsustab kohus tsiviilkohtumenetluse seadustikus isiku kinnisesse asutusse paigutamise menetluse jaoks ettenähtud korras, kui käesolevast seadusest ei tulene teisiti.

(5) Kohus võib paigutada isiku tema nõusolekuta hoolekandeesutusse hooldamisele kuni üheks aastaks kohtumääruse tegemisest arvates. Kui nimetatud tähtaja möödumisel ei ole ära langenud käesoleva paragrahvi lõikes 1 loetletud asjaolud, võib kohus isiku elukohajärgse valla- või linnavalitsuse või seadusliku esindaja taotluse alusel pikendada isiku hoolekandeesutuses nõusolekuta hooldamise tähtaega kuni ühe aasta kaupa.

(6) Ööpäevaringse erihooldusteenuse osutaja, kelle juures isik kohtuotsuse alusel nõusolekuta hooldamisel viibib, teatab isiku nõusolekuta hoolekandeesutuses hooldamise pikendamise, peatamise või lõpetamise vajadusest viivitamata isiku eestkostjale ja elukohajärgsele valla- või linnavalitsusele, lisades teatele psühhiaatri arvamuse isiku nõusolekuta hoolekandeesutuses hooldamise peatamise, pikendamise või lõpetamise põhjendatuse kohta. Isiku nõusolekuta hooldamise peatamise või lõpetamise vajadusest on viivitamata kohustatud teavitama kohut:

- 1) ööpäevaringse erihooldusteenuse osutaja, kelle juures isik kohtuotsuse alusel nõusolekuta hooldusel viibib;
- 2) isiku elukohajärgne valla- või linnavalitsus;
- 3) isiku seaduslik esindaja, kui ta on isiku nõusolekuta hooldamise peatamise või lõpetamise vajadusest teadlik.

§ 106. Sotsiaalteenust saava isiku liikumisvabaduse piiramine

(1) Õigust vabalt liikuda võib piirata isikul, kes:

- 1) on paigutatud hoolekandeesutusse kohtumääruse alusel vastavalt käesoleva seaduse §-le 105;
- 2) saab ööpäevaringset erihooldusteenust, kui see on vajalik nimetatud isiku või teiste isikute õiguste ja vabaduste kaitseks.

(2) Ööpäevaringse erihooldusteenuse osutaja võib ööpäevaringset erihooldusteenust saava psüühikahäirega isiku õigust vabalt liikuda piirata vaid sel määral, kui see on vajalik nimetatud isiku või teiste isikute elu ja tervise kaitseks.

§ 107. Isiku eraldamine

(1) Isiku suhtes, kes ei ole ööpäevaringset erihooldusteenust saama paigutatud kohtumäärusega, võib ööpäevaringse erihooldusteenuse osutaja kasutada liikumisvabaduse piiranguna ainult eraldamist. Eraldamist võib kasutada ka kohtumäärusega hoolekandeesutusse paigutatud isikute suhtes.

(2) Eraldamiseks loetakse isiku eraldusruumi paigutamist. Isiku eraldusruumis viibimise ajal peab isik olema pidevalt ööpäevaringse erihooldusteenuse osutaja järelevalve all.

(3) Eraldusruumile ja eraldusruumi sisustusele esitatavad nõuded kehtestab [valdkonna eest vastutav ministermäärusega](#).

(4) Eraldamist võib kasutada ööpäevaringset erihooldusteenust saava isiku suhtes ainult juhul, kui:
1) on isikust tulenev otsene oht isiku enda või teise isiku elule, kehalisele puutumatusse või füüsilisele vabadusele;
2) isiku suusõnaline rahustamine või muude teenuseosutajale teadaolevate konkreetse isiku kohta arsti poolt märgitud abimeetmete kasutamine ei ole osutunud küllaldaseks;
3) arst ei ole teenuseosutajale teadaolevalt eraldamise kasutamist konkreetse isiku suhtes välistanud.

(5) Käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud asjaolude ilmnemisel ja enne eraldamist teavitab ööpäevaringse erihooldusteenuse osutaja kiirabiteenuse osutajat või politseid. Viivitamatu eraldamisvajaduse korral võib teenuseosutaja isiku enne teavitamist eraldada, arvestades käesoleva paragrahvi lõikes 4 sätestatud.

(6) Isiku võib eraldada teistest teenust saavatest isikutest kuni kiirabiteenuse osutaja või politsei saabumiseni, kuid kõige kauem kolmeks tunniks järjest.

(7) Eraldamise kohta teeb ööpäevaringse erihooldusteenuse osutaja kirjaliku põhjendatud otsuse. Isiku eraldamisest teavitab teenuseosutaja olemasolu korral isiku seaduslikku esindajat.

(8) Ööpäevaringse erihooldusteenuse osutaja, kes on kasutanud eraldamist, on kohustatud koostama kirjaliku protokölli, milles märgib:

- 1) eraldatud isiku ees- ja perekonnanime;
- 2) eraldamise algus- ja lõpuaja;
- 3) eraldamisele eelnenud olukorra üksikasjaliku kirjelduse, sealhulgas isiku rahustamiseks kasutatud abimeetmed;
- 4) eraldamise põhjused;
- 5) eraldamise otsuse teinud isiku nime;
- 6) info käesoleva lõike punktis 1 nimetatud isikul või ööpäevaringse erihooldusteenuse osutajal või temaga ööpäevaringse erihooldusteenuse osutamiseks lepingulises suhtes oleval isikul tekkinud vigastuste kohta ning isiku lõhutud või rikutud teenuse osutamise ruumide või sisustuse kohta.

(9) Pärast eraldamise lõpetamist on ööpäevaringse erihooldusteenuse osutaja kohustatud eraldatud olnud isikule selgitama eraldamise otstarvet ja põhjust.

(10) Ööpäevaringse erihooldusteenuse osutaja koostab rahutute ja vägivaldsete isikute probleemse käitumise juhtimise ja eraldamise juhendi.

5. jagu Lapsehoiuteenus

[Kehtetu -RT I, 21.12.2016, 2- jõust. 01.01.2017]

§ 108.–§ 115. [Kehtetud -RT I, 21.12.2016, 2- jõust. 01.01.2017]

6. jagu Asenduskoduteenus

§ 116. Asenduskoduteenus

Asenduskoduteenus on lapsele tema põhivajaduste rahuldamiseks peresarnaste elutingimuste võimaldamine, talle turvalise ja arenguks soodsa elukeskkonna loomine ning lapse ettevalmistamine võimetekohaseks toimetulekuks täisealisena.

§ 117. Asenduskoduteenust saama õigustatud isikud

(1) Õigus saada asenduskoduteenust on lapsel, kes vastab käesoleva seaduse § 128 lõikes 1 sätestatud tingimustele ning kelle hooldamist ja kasvatamist ei korralda eestkostja ega teosta käesoleva seaduse § 129 lõikes 1 nimetatud hooldaja.

(2) Õigus saada asenduskoduteenust on ka käesoleva seaduse § 128 lõikes 2 nimetatud lapsel samas lõikes sätestatud tingimustel.

(3) Asenduskoduteenust on õigustatud saada asenduskodus viibiv isik:

- 1) kuni tema 18-aastaseks saamiseni;
 - 2) kui ta enne 18-aastaseks saamist on asunud ja jätkab hariduse omandamist statsionaarses õppes või tervislikel näidustustel muus õppevormis põhikoolis, gümnaasiumis või kutseõppeasutuses põhi- või keskhariduse omandamist, hariduse omandamist või õpingute katkestamisest kuni järgmise kooliaasta alguseni või
 - 3) kui ta jätkab õppimist pärast põhi-, kesk-, kutse- või kõrghariduse omandamist hiljemalt järgmisel õppeaastal kutseõppeasutuses, rakenduskõrgkoolis või ülikooli bakalaureuse- või magistriõppes või bakalaureuse- ja magistriõppe integreeritud õppes, esmase õppekavajärgse nominaalse õppeaja lõpuni.
- [RT I, 21.12.2016, 2- jõust. 01.01.2017]

(4) Kui isik on asunud omandama haridust käesoleva paragrahvi lõike 3 punkti 2 või punkti 3 alusel, tagatakse asenduskoduteenuse osutamine isiku eemalviibimise ajal vajalikus ulatuses ning teenuse osutamist võib põhjendatud juhul jätkata täies ulatuses hariduse omandamiseni, kuid mitte kauem kui järgmise kooliaasta alguseni õpingute katkestamisest või isiku 25-aastaseks saamisest juhul, kui:

- 1) isik jätkas hariduse omandamist ajateenistusest või kinnipidamisasutusest naasmisel;
- 2) isik jätkas hariduse omandamist mõjuvate tervislike põhjuste äralangemisel.

[RT I, 21.12.2016, 2- jõust. 01.01.2017]

§ 118. Asenduskoduteenuse osutamine

Asenduskoduteenust võib osutada füüsilisest isikust ettevõtja või juriidiline isik, kellel on teenuseosutaja tegevuskohajärgse maavanema antud kehtiv tegevusluba vastavalt käesoleva seaduse § 151 punktile 2, ja kohaliku omavalitsuse üksuse ametiasutus või valitsusasutuse hallatav asutus, kelle jaoks asenduskoduteenuse osutamine on põhimäärusejärgne ülesanne ning kes on asenduskoduteenuse osutajana kantud majandustegevuse registrisse.

§ 119. Asenduskoduteenust saada suunamine

(1) Asenduskoduteenust saada õigustatud lapse eestkostja ülesandeid täitev või eestkostjaks määratud kohaliku omavalitsuse üksus (edaspidi *kohaliku omavalitsuse üksus*) teeb otsuse lapse asenduskoduteenust saada suunamise kohta, arvestades käesoleva seaduse § 12 lõikes 2 sätestatud nõuet. Kohaliku omavalitsuse üksus valib lapsele sobiva asenduskoduteenuse osutaja ning esitab oma asukohajärgsele maavanemale (edaspidi *maavanem*) asenduskoduteenuse rahastamise taotluse koos lapse isikut tõendava dokumendi ärakirjaga ja ärakirja vähemalt ühest järgmistest dokumentidest:

- 1) dokument, mis tõendab, et lapse vanem on surnud, tagaotsitavaks kuulutatud või teadmata kadunud;
- 2) kohtumäärus lapse vanemale eestkostja määramise kohta;
- 3) kohtulahend lapse vanema hooldusõiguse peatamise, piiramise või täieliku äravõtmise kohta;
- 4) kohtulahend lapse vanematest eraldamise kohta;
- 5) dokument vanema eelvangistuses või vangistuses viibimise kohta.

(2) Maavanem sõlmib kohaliku omavalitsuse üksuse ja asenduskoduteenuse osutajaga asenduskoduteenuse osutamiseks haldusmenetluse seaduse § 98 alusel halduslepingu (edaspidi *asenduskoduteenuse haldusleping*).

(3) Kohaliku omavalitsuse üksus annab teenuseosutajale teavet lapse kohta, kelle hooldamiseks on sõlmitud asenduskoduteenuse haldusleping.

(4) Kohaliku omavalitsuse üksuse sotsiaalvaldkonnaga tegelev ametnik külastab asenduskodus viibivat last tema arenguga tutvumiseks ja lapse heaolu hindamiseks vähemalt kaks korda aastas.

§ 120. Asenduskoduteenuse rahastamine

(1) Asenduskoduteenust saada õigustatud lapsele osutatavat teenust rahastatakse riigieelarvest. Rahastamise tagab Sotsiaalministeerium maavalitsuste kaudu.

(2) **Valdkonna eest vastutav minister** kehtestab määrusega riigieelarvest rahastatava asenduskoduteenuse:

- 1) minimaalse ja maksimaalse maksumuse lapse kohta kalendrikuus ja -aastas;
- 2) rahastuse jaotuse tingimused ja korra.

[RT I, 21.12.2016, 2- jõust. 01.01.2017]

(3) Maavanem tasub lapsele asenduskoduteenuse osutamise eest käesoleva seaduse § 119 lõike 2 alusel sõlmitud lepingu kohaselt esitatud arvete alusel käesoleva paragrahvi lõike 2 alusel kehtestatud maksimaalse maksumuse ulatuses.

(4) Maavanemal on õigus anda halduskoostöö seaduses sätestatud halduslepinguga asenduskoduteenuse rahastamise korraldamine koos õigusega sõlmida asenduskoduteenuse haldusleping kohaliku omavalitsuse üksusele.

(5) Käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud halduslepinguga üle antud rahaliste vahendite ülejääki võib kohaliku omavalitsuse üksus kasutada enda kehtestatud tingimustel ja korras laste ja peredega seotud selliste sotsiaalteenuste osutamiseks ja arendamiseks, mille eesmärk on välistada lapse muutumist asenduskoduteenust saada õigustatud subjektiks.

§ 121. Asenduskoduteenust saava lapse dokumendid

- (1) Kohaliku omavalitsuse üksus kogub ja säilitab asenduskodus viibiva lapse dokumente.
- (2) Pärast asenduskoduteenuse halduslepingu sõlmimist annab asenduskoduteenust saama suunatud lapse kohaliku omavalitsuse üksus asenduskoduteenuse osutamiseks vajalikud dokumendid üle teenuseosutajale.
- (3) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 nimetatud dokumentide loetelu kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.
- (4) Asenduskoduteenuse halduslepingu lõpetamisel annab asenduskoduteenuse osutaja tema valduses olevad asenduskodus viibinud lapse dokumendid üle kohaliku omavalitsuse üksusele.
- (5) Asenduskoduteenust saama õigustatud lapse lapsendamisel, talle eestkostja määramisel või täisealiseks saamisel annab kohaliku omavalitsuse üksus tema valduses olevad asenduskodus viibinud lapse dokumendid allkirja vastu üle lapse seaduslikule esindajale või täisealiseks saanud lapsele.

§ 122. Nõuded asenduskoduteenusele

- (1) Asenduskodu pere koosneb kuni kuuest asenduskoduteenust saama suunatud lapsest.
- (2) Iga asenduskodu pere kohta peab olema vähemalt üks käesoleva seaduse § 123 lõikes 5 sätestatud nõuetele vastav kasvatusala töötaja või perevanem.
- (3) Kui asenduskodu pere lapsed viibivad asenduskodus, peab seal iga pere kohta ööpäevaringselt viibima vähemalt üks kasvatusala töötaja või perevanem. Kui pool või rohkem asenduskodu pere lastest on alla kolmeaastased või raske või sügava puudega lapsed, peab asenduskodu peres vähemalt 12 tundi päevas, mis ei tohi olla ööaeg, viibima kaks kasvatusala töötajat või perevanem ja kasvatusala töötaja.
- (4) Kui asenduskodu pere laps viibib väljaspool asenduskodu, peab asenduskoduteenuse osutaja tagama eemal viibivale lapsele võimaluse võtta vajaduse korral ühendust kasvatusala töötaja või perevanemaga.
- (5) Asenduskoduteenuse osutaja on kohustatud:
 - 1) tagama asenduskodus viibiva lapse hooldamise, kasvatamise, arendamise ja turvalisuse;
 - 2) tagama asenduskodus viibiva lapse kohta käiva teabe ja vajalike dokumentide kogumise;
 - 3) teatama lapse surmaga lõppenud õnnetusest viivitamata politseile ja käesoleva seaduse § 119 lõike 2 alusel sõlmitud lepingu osapooltele;
 - 4) osutama asenduskoduteenust või olema valmis asenduskoduteenuse osutamiseks vähemalt neljale lapsele;
 - 5) tagama, et temaga lepingulises suhtes olev kasvatusala töötaja vastab käesoleva seaduse § 123 lõigetes 1–6 ja perevanem § 124 lõikes 2 sätestatud nõuetele;
 - 6) koostama käesoleva seaduse § 11 alusel kehtestatud korras statistilisi aruandeid asenduskoduteenuse kohta ja esitama need asenduskoduteenuse osutamise asukoha järgsele maavanemale.
- (6) Käesoleva paragrahvi lõike 5 punktides 1 ja 2 nimetatud kohustuste täpsema sisu kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

§ 123. Nõuded asenduskodu kasvatusala töötajatele

- (1) Kasvatusala töötaja peab olema teovõimeline isik, kes vastab käesoleva seaduse § 129 lõike 1 punktides 2–6 sätestatud nõuetele.
- (2) Abikasvataja on kasvatusala töötaja, kes peab lisaks käesoleva seaduse § 129 lõike 1 punktides 2–6 sätestatud nõuetele vastama järgmistele nõuetele:
 - 1) tal on vähemalt keskharidus;
 - 2) ta on läbinud käesoleva paragrahvi lõike 8 alusel kehtestatud sotsiaaltöö ja pedagoogika täienduskoolituse või ta on sellele registreerunud.
- (3) Kui abikasvataja on töölepingu sõlmimisel registreerunud käesoleva paragrahvi lõike 8 alusel kehtestatud täienduskoolitusele, peab ta selle läbima vähemalt kolme aasta jooksul abikasvataja ametikohale tööleasumisest arvates.
- (4) Nooremkasvataja on kasvatusala töötaja, kes peab lisaks käesoleva seaduse § 129 lõike 1 punktides 2–6 sätestatud nõuetele vastama järgmistele nõuetele:
 - 1) tal on vähemalt keskharidus ning pedagoogiline või sotsiaaltöölane riiklikult tunnustatud kutse- või kõrgharidus või
 - 2) tal on vähemalt keskharidus ning ta on läbinud käesoleva paragrahvi lõike 8 alusel kehtestatud sotsiaaltöö täienduskoolituse ja pedagoogika täienduskoolituse.

(5) Kasvataja on kasvatusala töötaja, kellel peab olema vähemalt üheaastane lastega töötamise kogemus ja kes peab lisaks käesoleva seaduse § 129 lõike 1 punktides 2–6 sätestatud nõuetele vastama järgmistele nõuetele:

- 1) tal on vähemalt keskharidus ning pedagoogiline riiklikult tunnustatud kutse- või kõrgharidus ning ta on läbinud käesoleva paragrahvi lõike 8 alusel kehtestatud sotsiaaltöö täienduskoolituse;
 - 2) tal on vähemalt keskharidus ning sotsiaaltöölane riiklikult tunnustatud kutse- või kõrgharidus ning ta on läbinud käesoleva paragrahvi lõike 8 alusel kehtestatud pedagoogika täienduskoolituse või
 - 3) tal on vähemalt keskharidus ning ta on läbinud käesoleva paragrahvi lõike 8 alusel kehtestatud sotsiaaltöö täienduskoolituse ja pedagoogika täienduskoolituse.
- [RT I, 21.12.2016, 2- jõust. 01.01.2017]

(6) Vanemkasvataja on kasvatusala töötaja, kes peab lisaks käesoleva seaduse § 129 lõike 1 punktides 2–6 ja käesoleva paragrahvi lõike 5 punktis 1 või 2 sätestatud nõuetele vastama järgmistele nõuetele:

- 1) tal on vähemalt kolmeaastane töökogemus laste hoolekande valdkonnas;
- 2) ta on juhendanud vähemalt kolm kuud praktikante, nooremkasvatajaid või kasvatajaid;
- 3) ta on koostanud erialase uurimistöö või osalenud laste hoolekande arendustegevuses.

(7) Kasvatusala töötajate vastavust käesoleva paragrahvi lõigetes 1–5 kehtestatud nõuetele kontrollib asenduskoduteenuse osutaja.

(8) Käesoleva paragrahvi lõigetes 2–5 nimetatud sotsiaaltöö ja pedagoogika täienduskoolituste korraldamise korra, selle täpsustatud mahu ja täienduskoolituste õppekavad kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

(9) Asenduskodu kasvatusala töötajana võib töötada ka välisriigi kutsekvalifikatsiooni omandanud isik, kui tema kutsekvalifikatsiooni on tunnustatud välisriigi kutsekvalifikatsiooni tunnustamise seaduse kohaselt. Välisriigi kutsekvalifikatsiooni tunnustamise seaduse § 7 lõikes 2 sätestatud pädev asutus on Sotsiaalministeerium.

[RT I, 30.12.2015, 5- jõust. 18.01.2016]

§ 124. Nõuded perevanemale ja temaga ühist eluruumi kasutavale isikule

(1) Perevanem on füüsiline isik, kes elab ööpäevaringselt koos asenduskodu perega.

(2) Perevanem peab olema isik, kes:

[RT I, 21.12.2016, 2- jõust. 01.01.2017]

- 1) vastab käesoleva seaduse § 129 lõike 1 punktides 1–6 sätestatud nõuetele;
- [RT I, 21.12.2016, 2- jõust. 01.01.2017]
- 2) on vähemalt 25-aastane;
 - 3) vastab vähemalt käesoleva seaduse § 123 lõikes 5 kasvatajale kehtestatud nõuetele.

(3) Perevanem võib kasvatada ja hooldada korraga kuni kuut last.

(4) Igal perevanemal peab olema vähemalt nooremkasvatajale kehtestatud nõuetele vastav osalise või täistööajaga töötav abiline.

(5) Perevanem võib töölepingu alusel töötada või muu lepingu alusel teenuseid osutada asenduskodus viibiva lapse eestkostja ülesandeid täitva või eestkostjaks määratud kohaliku omavalitsuse üksuse nõusolekul, kui töötamine või teenuste osutamine ei takista perevanemal käesolevast seadusest tulenevate kohustuste täitmist.

(6) [Kehtetu -RT I, 21.12.2016, 2- jõust. 01.01.2017]

(7) Perevanema vastavust käesolevas paragrahvis kehtestatud nõuetele kontrollib asenduskoduteenuse osutaja.

(8) Kui asenduskoduteenust osutatakse perevanema eluruumides, peab teovõimeline isik, kellega perevanemal on ühine eluruum, vastama käesoleva seaduse § 129 lõike 1 punktides 3–6 sätestatud nõuetele.

(9) Asenduskoduteenust ei tohi osutada perevanema eluruumis, kui sama eluruumi kasutab isik, kes ei tohi lastekaitseaduse § 20 kohaselt töötada.

(10) Kui asenduskoduteenust osutatakse perevanema eluruumides, peab perevanemaga ühist eluruumi kasutav täisealine isik läbima korrapärase tervisekontrolli nakkushaiguste suhtes, sealhulgas iga kahe aasta järel kopsude röntgenuringu, ning tal peab olema perearsti väljastatud tervisetõend nakkushaiguste suhtes tervisekontrolli läbimise kohta.

§ 124¹. Perevanema leping

(1) Perevanemaga sõlmitakse perevanema leping, kui asenduskodu peres on kuni kolm perevanemat.

(2) Kui asenduskoduteenust osutavad kaks kuni kolm perevanemat ühes asenduskodu peres, peab perevanema leping sisaldama vähemalt järgmisi tingimusi:

- 1) teenuse osutamise koht;

- 2) minimaalne teenuse osutamise aeg ei tohi olla üldjuhul lühem kui kümme ööpäeva ühes kalendrikuus ning katkematu teenuse osutamise aeg ei tohi olla lühem kui viis ööpäeva;
- 3) maksimaalne teenuse osutamise aeg ei tohi olla üldjuhul pikem kui 20 ööpäeva ühes kalendrikuus ning erand on osapoolte kokkuleppel lubatud maksimaalselt viie päeva ulatuses;
- 4) õigus puhkusele töölepingu seaduses sätestatud korras;
- 5) lepingu korralise ülesütlemise puhul on teatamise tähtaeg vähemalt 30 kalendripäeva ette;
- 6) teenuse osutamise korraldus, mis hõlmab eelkõige teenuse osutamise algust ja lõppu;
- 7) igakuine tasu maksmise kord.

(3) Kui asenduskoduteenust osutab asutuses üks perevanem, sõlmib asenduskodu temaga perevanema lepingu, mis sisaldab vähemalt järgmisi tingimusi:

- 1) leping peab vastama käesoleva paragrahvi lõike 2 punktides 1 ja 5–7 sätestatud nõuetele;
- 2) perevanem võib asenduskoduteenuse osutamisel kasutada käesoleva seaduse § 124 lõikes 2 kehtestatud nõuetele vastava kolmanda isiku abi 42 kalendripäeva aastas.

(4) Kui asenduskoduteenuse osutaja teatab lepingu lõppemisest ette vähem, kui on sätestatud käesoleva paragrahvi lõike 2 punktis 5, on perevanemal õigus saada hüvitist ulatuses, milles tal oleks olnud õigus seda saada etteteatamise tähtaja järgimise korral.

(5) Perevanema lepingu alusel teenuse osutamisele kohaldatakse töötervishoiu ja tööohutuse seadusest tulenevaid nõudeid.

(6) Perevanema lepingu muudele tingimustele kohaldatakse võlaõiguse seaduses käsunduslepingu kohta sätestatud.

[RT I, 21.12.2016, 2- jõust. 01.01.2017]

§ 125. Asenduskoduteenuse osutamine saatjata alaealisele välismaalasele, alaealisele inimkaubanduse ohvrile ja seksuaalselt väärkoheldud alaealisele

(1) Sotsiaalkindlustusamet otsustab asenduskoduteenust saama suunamise:

- 1) saatjata alaealise välismaalase puhul;
- 2) ohvriabi seaduse tähenduses alaealise inimkaubanduse ohvri ja ohvriabi seaduse § 3 lõikes 2² nimetatud alaealise puhul;
- 3) ohvriabi seaduse tähenduses seksuaalselt väärkoheldud alaealise puhul.

(2) Sotsiaalkindlustusamet valib käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud isikule sobiva asenduskoduteenuse osutaja ning sõlmib asenduskoduteenuse osutaja ja alaealise seadusliku esindajaga asenduskoduteenuse osutamiseks halduslepingu.

(3) Sotsiaalkindlustusamet täidab käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud isiku asenduskodusse suunamisel käesoleva seaduse § 119 lõigetes 3 ja 4, §-s 121 ja selle alusel kehtestatud määruses ning § 124 lõikes 5 sätestatud kohaliku omavalitsuse üksuse kohustusi.

(4) Asenduskoduteenuse halduslepingu lõpetamisel annab asenduskoduteenuse osutaja tema valduses olevad Sotsiaalkindlustusameti suunamisel asenduskodus viibinud isiku dokumendid üle Sotsiaalkindlustusametile.

(5) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud isikule osutatavat asenduskoduteenust rahastatakse riigieelarvest Sotsiaalkindlustusameti kaudu.

§ 126. Lapse ajutiselt perekonda andmise korraldus

Laste hoolekandeametuses elava lapse ajutiselt perekonda andmise korra kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega.

7. jagu

Lapse hooldamine perekonnas

§ 127. Kohaliku omavalitsuse üksuse ülesanded lapse suunamisel perekonnas hooldamisele

(1) Lapse perekonnas hooldamine on lapse hooldamine sobivas perekonnas, kelle liikmete hulka ta ei kuulu.

(2) Lapse perekonnas hooldamist korraldab lapse eestkostja ülesandeid täitev või eestkostjaks määratud kohaliku omavalitsuse üksus või käesoleva seaduse § 128 lõike 1 punktides 6–8 ja sama paragrahvi lõikes 2 nimetatud laste puhul Sotsiaalkindlustusamet.

(3) Kui laps suunatakse perekonnas hooldamisele või käesoleva seaduse §-s 119 nimetatud asenduskoduteenust saama väljapoole kohaliku omavalitsuse üksuse haldusterritooriumi, hoolditseb eestkostja ülesandeid täitev või eestkostjaks määratud kohaliku omavalitsuse üksus tema sidemete säilimise eest kodukohaga, loob lapsele tingimused sinna tagasitulekuks ja lapse täisealiseks saades aitab kaasa tema elluastumisele.

§ 128. Perekonnas hooldamisele suunatav laps ja tema õigused

(1) Perekonnas hooldamisele suunatakse hooldusõigusliku vanemata jäänud laps. Hooldamisele võib suunata ka lapse:

- 1) kelle vanem on surnud, tagaotsitavaks kuulutatud või teadmata kadunud;
- 2) kelle vanemale on tema piiratud teovõime tõttu määratud eestkostja;
- 3) kelle vanema hooldusõigus lapse suhtes on peatatud või piiratud;
- 4) kes on vanemast eraldatud;
- 5) kelle vanem kannab eelvangistust või vangistust;
- 6) kes on saatjata alaealine välismaalane;
- 7) kes on alaealine inimkaubanduse ohver ohvriabi seaduse tähenduses või ohvriabi seaduse § 3 lõikes 2² nimetatud alaealine;
- 8) kes on seksuaalselt väärkoheldud alaealine ohvriabi seaduse tähenduses.

(2) Perekonnas hooldamisele võib suunata käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 7 ja 8 nimetatud alaealise inimkaubanduse ohvri ja seksuaalselt väärkoheldud alaealise, kellel on olemas seaduslik esindaja, kui suunamine on vajalik alaealise turvalisuse kaalutlusel ja kui alaealise seaduslik esindaja annab selleks nõusoleku.

(3) Lapse suunamisel perekonnas hooldamisele ja talle juhtumiplaani koostamisel arvestatakse lapse soovi. Enne nõusoleku andmist on lapsel õigus tutvuda hooldajaks saada soovija, tema perekonnaliikmete ja koduga ning saada nende kohta teavet. Hooldaja perekonda elama asumisel on lapsel õigus kaasa võtta oma isiklikud esemed.

§ 129. Nõuded lapse perekonnas hooldajale ja tema perekonnaliikmetele ning hooldaja õigused

(1) Isik, kes soovib hooldada oma perekonnas last, kelle suhtes tal ei ole perekonnaseadusest tulenevat ülalpidamiskohustust (edaspidi *hooldaja*), peab vastama järgmistele nõuetele:

- 1) ta on teovõimeline, iseseisvalt toimetulev isik, kes elab püsivalt Eestis;
- 2) tal on lapse kasvatamiseks vajalikud isikuomadused;
- 3) temalt ei ole perekonnaseaduses sätestatud alustel hooldusõigust ära võetud või seda ei ole piiratud;
- 4) teda ei ole kõrvaldatud eestkostja ega hooldaja kohustuste täitmisest;
- 5) ta vastab lastekaitseaduse §-s 20 sätestatud nõuetele;
- 6) tal ei ole sõltuvust alkoholist, narkootilistest ega psühhotropsetest ainetest;
- 7) ta on läbinud Sotsiaalministeeriumi tunnustatud koolituse või on sellele registreerunud.

(2) Hooldaja perekonnaliikmed, kellega tal on ühine eluruum ja majapidamine, peavad vastama käesoleva paragrahvi lõike 1 punktide 3–6 nõuetele. Hooldaja ja tema perekonnaliikmed kinnitavad oma nõuetekohasust allkirjaga. Lapse eestkostja ülesandeid täitev või eestkostjaks määratud kohaliku omavalitsuse üksus või käesoleva seaduse § 128 lõike 1 punktides 6–8 ja sama paragrahvi lõikes 2 nimetatud lapse puhul Sotsiaalkindlustusamet võib nõuda hooldajalt ja tema perekonnaliikmetelt nende nõuetekohasust tõendavaid dokumente.

(3) Hooldajal on õigus saada lapse kohta tema hooldamiseks vajalikku teavet eestkostja ülesandeid täitvalt või eestkostjaks määratud kohaliku omavalitsuse üksuselt, käesoleva seaduse § 128 lõike 1 punktides 6–8 ja sama paragrahvi lõikes 2 nimetatud lapse puhul Sotsiaalkindlustusametilt ning osaleda lapse juhtumiplaani koostamises.

§ 130. Lapse suunamine perekonnas hooldamisele

(1) Hooldajaks saada soovija esitab sellekohase kirjaliku taotluse:

- 1) oma rahvastikuregistrisse kantud elukoha järgsele kohaliku omavalitsuse üksusele;
- 2) eestkostja ülesandeid täitvale või eestkostjaks määratud kohaliku omavalitsuse üksusele, kui lapse elukoht ja hooldajaks saada soovija elukoht ei ole samas kohaliku omavalitsuse üksuses, või
- 3) Sotsiaalkindlustusametile, kui hooldaja soovib perekonnas hooldada käesoleva seaduse § 128 lõike 1 punktides 6–8 või sama paragrahvi lõikes 2 nimetatud last.

(2) Taotluse saanud kohaliku omavalitsuse üksus või käesoleva seaduse § 128 lõike 1 punktides 6–8 ja sama paragrahvi lõikes 2 nimetatud lapse puhul Sotsiaalkindlustusamet:

- 1) hindab ühe kuu jooksul taotluse saamisest arvates hooldajaks saada soovija ja tema perekonna täisealiste liikmete vastavust käesoleva seaduse § 129 nõuetele;
- 2) küsib juhul, kui lapse elukoht ja hooldajaks saada soovija elukoht ei ole samas kohaliku omavalitsuse üksuses, või juhul, kui on tegemist käesoleva seaduse § 128 lõike 1 punktides 6–8 nimetatud lapsega, kirjalikult teavet ja arvamust hooldajaks saada soovija ja tema perekonnaliikmete kohta nende rahvastikuregistrijärgsest valla- või linnavalitsusest;
- 3) osutab hooldajaks saada soovijale sotsiaalnõustamise teenust, külastab tema kodu ning suunab ta asjakohasele Sotsiaalministeeriumi tunnustatud koolitusele.

(3) Eestkostja ülesandeid täitev või eestkostjaks määratud kohaliku omavalitsuse üksus või käesoleva seaduse § 128 lõike 1 punktides 6–8 ja sama paragrahvi lõikes 2 nimetatud lapse puhul Sotsiaalkindlustusamet otsustab hooldajaks saada soovija sobivuse ja tema perekonna täisealiste liikmete nõuetekohasuse sotsiaalnõustamise, kodukülastuse ja koolituse tulemuste põhjal. Kui hooldajaks saada soovija on koolituse läbinud ja vastab eespool nimetatud nõuetele, sõlmib kohaliku omavalitsuse üksus temaga kirjaliku lapse perekonnas hooldamise lepingu (edaspidi *leping*), mis peab olema kooskõlas lapsele koostatud juhtumiplaaniga.

(4) Leping lõpetatakse juhul, kui hooldaja või tema perekonna täisealised liikmed ei vasta enam käesoleva seaduse § 129 lõigete 1 ja 2 nõuetele või lepingu jätkamine on mingil muul põhjusel vastuolus lapse huvidega.

(5) Kui lapse elukoht ja hooldaja elukoht ei ole samas kohaliku omavalitsuse üksuses, teavitab eestkostja ülesandeid täitev või eestkostjaks määratud kohaliku omavalitsuse üksus või käesoleva seaduse § 128 lõike 1 punktides 6–8 ja sama paragrahvi lõikes 2 nimetatud lapse puhul Sotsiaalkindlustusamet kirjalikult hooldaja rahvastikuregistrisse kantud elukoha järgset kohaliku omavalitsuse üksust lepingu sõlmimisest.

(6) Lapse perekonnas hooldamisele ja selle korraldamisele ning hooldamisel kasutatavatele ruumidele esitavad nõuded kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

8. jagu Toimetulekutoetus

§ 131. Toimetulekutoetus

(1) Toimetulekutoetuse eesmärk on isikute iseseisvat toimetulekut soodustava ajutise abimeetmena leevendada abi vajavate isikute ja perekondade materiaalsel puudust, tagades minimaalsed vahendid esmavajaduste rahuldamiseks.

(2) Toimetulekutoetust on õigus saada üksi elaval isikul või perekonnal, kelle kuu netosissetulek pärast käesoleva seaduse § 133 lõigetes 5 ja 6 sätestatud tingimustel arvestatud eluasemekulude mahaarvamist on alla kehtestatud toimetulekupiiri.

(3) Toimetulekupiiri üksi elavale isikule või perekonna esimesele liikmele kehtestab Riigikogu igaks eelarveaastaks riigieelarvega. Toimetulekupiiri kehtestamisel lähtutakse minimaalsetest tarbimiskuludest toidule, riitusele ja jalanõudele ning muudele kaupadele ja teenustele esmavajaduste rahuldamiseks. Uus toimetulekupiir ei või olla väiksem kehtivast toimetulekupiirist.

(4) Perekonna teise ja iga järgmise täisealise liikme toimetulekupiir on 80 protsenti perekonna esimese liikme toimetulekupiirist.

(5) Perekonna iga lapse toimetulekupiir on võrdne perekonna esimese liikme toimetulekupiiriga.

(6) Kui laps saab toimetulekutoetuse taotlemise kuul 18-aastaseks, loetakse teda käesoleva paragrahvi lõike 5 tähenduses lapseks.

(7) Toimetulekutoetuse määramisel loetakse perekonnaliikmeteks samas eluruumis elavad ühise majapidamisega:

- 1) abielus või abieluga sarnanevas suhtes olevad isikud;
- 2) esimese ja teise astme alanejad ja ülenejad sugulased;
- 3) muud isikud, keda seob ühine kodune majapidamine.

(8) Toimetulekutoetuse määramisel loetakse perekonna koosseisu kuni 24-aastane põhikoolis, gümnaasiumis või kutseõppeasutuses õppiv õpilane ja kuni 24-aastane ülikoolis, rakenduskõrgkoolis või kutseõppeasutuses õppiv üliõpilane juhul, kui tema rahvastikuregistrisse kantud elukoha aadressiandmed langevad kokku käesoleva paragrahvi lõikes 7 nimetatud perekonnaliikmete elukoha aadressiandmetega.

(9) Kuni 24-aastasel õpilasel, kes õpib põhikoolis, gümnaasiumis või kutseõppeasutuses ja kuni 24-aastasel üliõpilasel, kes õpib ülikoolis, rakenduskõrgkoolis või kutseõppeasutuses ning kelle rahvastikuregistrisse kantud elukoha aadressiandmed ei lange kokku käesoleva paragrahvi lõikes 7 nimetatud perekonnaliikmete elukoha aadressiandmetega, on õigus saada toimetulekutoetust oma rahvastikuregistrijärgse elukoha kohaliku omavalitsuse üksusest, kui tema perekonnale määrati toimetulekutoetus eelmisel või jooksva kuul.

(10) Kui õpilane või üliõpilane saab toimetulekutoetuse taotlemise kuul 25-aastaseks, ei kohaldata tema suhtes käesoleva paragrahvi lõikeid 8 ja 9.

(11) Õpilase ja üliõpilase suhtes, kes on abielus või lapse vanem või eestkostja, ei kohaldata käesoleva paragrahvi lõikeid 8 ja 9, kui õpilase või üliõpilase tegelik elukoht erineb käesoleva paragrahvi lõikes 7 nimetatud perekonnaliikmete tegelikust elukohast.

(12) Eestkostetavat, kelle eestkostjaks on temaga koos elav perekonnaliige, ei loeta toimetulekutoetuse määramisel perekonnaliikmeks.

§ 132. Toimetulekutoetuse taotlemine

(1) Toimetulekutoetuse taotleja esitab jooksva kuu eest toimetulekutoetuse saamiseks taotluse hiljemalt 20. kuupäevaks kohaliku omavalitsuse üksusele, kelle haldusterritooriumil asub tema tegelik elukoht.

(2) Taotluses märgib taotleja käesoleva seaduse § 131 lõigete 7 ja 8 järgi toimetulekutoetuse määramisel arvesse võetavate isikute nimed, nende isikukoodi või sünniaja ja sotsiaalse seisundi.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud taotlusele lisatakse dokumendid, mis tõendavad üksi elava isiku või perekonnaliikmete eelmisel kuul saadud netosissetulekuid ja makstud elatise suurus. Kui mõne sissetuleku liiki või suurus ei ole võimalik dokumentaalselt tõendada, kinnitab toimetulekutoetuse taotleja seda oma allkirjaga.

(4) Kui taotleja soovib, et toimetulekutoetuse määramisel võetaks arvesse ka eluasemekulud, lisab ta taotlusele dokumendid, mis tõendavad:

- 1) eluruumi kasutamise õigust – need esitatakse esmapöördumisel ning eluruumi kasutamise õigusliku aluse muutumisel;
- 2) käesoleva seaduse § 133 lõikes 5 nimetatud jooksval kuul tasumisele kuuluvaid eluasemekulusid.

(5) Eluruumi kasutamise õiguslikuks aluseks ei loeta lepingut, mis on sõlmitud käesoleva seaduse § 131 lõikes 7 või 8 nimetatud isikute endi vahel.

(6) Toimetulekutoetuse esmakordse taotlemise või käesolevas lõikes esitatud loetellu kuuluvate esemete koosseisu muutumise korral esitab taotleja lisaks käesoleva paragrahvi lõigetes 1, 3 ja 4 nimetatud dokumentidele kirjaliku loetelu, milles on nimetatud järgmised taotleja enda ja tema perekonna kasutuses või omandis olevad esemed:

- 1) kinnisasjad ja vallasajadest eluruumid;
- 2) sõidukid liiklusseaduse tähenduses;
- 3) väärtpaberid väärtpaberituruseaduse tähenduses.

(7) Toimetulekutoetust ei määrata isikule, kellele osutatakse väljaspool kodu ööpäevaringselt osutatavat üldhooldusteenust, ööpäevaringset majutust sisaldavat erihoolekandeteenust või asenduskoduteenust, samuti isikule, kes viibib kinnipeetava või vahistatuna kinnipidamisasutuses.

§ 133. Toimetulekutoetuse arvestamise alused

(1) Toimetulekutoetuse arvestamise aluseks on üksi elava isiku või perekonna kõigi liikmete eelmise kuu netosissetulek, millest arvestatakse maha makstud elatis, jooksval kuul tasumisele kuuluvad eluasemekulud ning kehtestatud toimetulekupiir.

(2) Toimetulekutoetuse arvestamisel ei arvata üksi elava isiku või perekonna sissetulekute hulka:

- 1) riigi- või kohaliku omavalitsuse üksuse eelarve vahenditest makstud ühekordseid toetusi, välja arvatud tööturuteenuste ja -toetuste seaduse alusel makstud madala sissetulekuga töötavate isikute iga-aastane tagasimakse;
- 2) kohaliku omavalitsuse üksuse õigusaktide kohaselt perekonna sissetulekust sõltuvaid või konkreetse teenuse kulu kompenseerimiseks määratud kohaliku omavalitsuse eelarve vahenditest makstud perioodilisi toetusi;
- 3) puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse alusel makstud toetusi, välja arvatud puudega vanema toetus;
- 4) riigi tagatise antud õppelaenu;
- 5) tööturuteenuste ja -toetuste seaduse alusel või struktuuritoetuste vahenditest makstavat stipendiumi ning sõidutoetust;
- 6) õppetootuste ja õppelaenu seaduse alusel makstud vajaduspõhist õppetootust, vajaduspõhist eritoetust ja õppeasutuse moodustatud eritoetuse fondi vahenditest makstud toetust;
- 7) perehüvitiste seaduse alusel makstud kolmanda ja iga järgmise lapse lapsetoetust 45 euro ulatuses iga nimetatud lapsetoetust saava lapse kohta; [RT I, 08.07.2016, 1- jdust. 01.01.2017]
- 8) käesoleva seaduse alusel makstud vajaduspõhist peretoetust.

(3) Lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatule võib kohaliku omavalitsuse üksus üksi elava isiku või perekonna sissetulekute hulka mitte arvata sihtotstarbeliselt makstud stipendiume ning konkreetse kulu või kahju katmiseks makstud hüvitisi.

(4) Kui toimetulekutoetuse taotleja või tema perekonnaliige saab sissetulekuid, mis on makstud mitmeks kuuks ette või tagantjärele, võib toimetulekutoetuse arvestamise aluseks võtta taotlemisele eelnenuid kuue kuu keskmise sissetuleku.

(5) Arvestades käesoleva paragrahvi lõike 6 alusel kehtestatud piirmäärasid ja elamuseaduse § 7 lõike 1 punkti 2 alusel kehtestatud eluruumi sotsiaalselt põhjendatud normi või perekonnaliikmete arvu, võetakse toimetulekutoetuse arvestamisel arvesse järgmised jooksval kuul tasumisele kuuluvad eluasemekulud:

- 1) üür;
- 2) korterelamu haldamise kulu, sealhulgas remondiga seotud kulu;
- 3) korterelamu renoveerimiseks võetud laenu tagasimakse;
- 4) veevarustuse ja reovee ärajuhtimise teenuste maksumus;
- 5) soojaveevarustuseks tarbitud soojusenergia või kütuse maksumus;
- 6) kütteks tarbitud soojusenergia või kütuse maksumus;
- 7) elektrienergia tarbimisega seotud kulu;
- 8) majapidamisgaasi maksumus;
- 9) maamaksukulu, mille arvestamise aluseks on kolmekordne elamualune pind;
- 10) hoonekindlustuse kulu;
- 11) olmejäätmete veo tasu.

(6) Kohaliku omavalitsuse üksus kehtestab toimetulekutoetuse määramiseks käesoleva paragrahvi lõikes 5 nimetatud kulude piirmäärad, mis tagavad isiku ja tema perekonnaliikmete inimväärse äraelamise. Kohaliku omavalitsuse üksus vaatab kehtestatud piirmäärad vähemalt üks kord aastas üle ning vajaduse korral kehtestab uued piirmäärad.

(7) Eluasemekulude tasumisel varem tekkinud võlgnevust ei arvata toimetulekutoetuse arvestamisel jooksval kuul tasumisele kuuluvate eluasemekulude hulka ja see ei kuulu katmisele toimetulekutoetuse arvelt.

(8) Üüri ei võeta toimetulekutoetuse arvestamisel arvesse, kui üürijaks ja üürnikuks on omavahel abielus olevad isikud või esimese ja teise astme alanejad ja ülenejad sugulased.

(9) Maamaksukulu ei võeta toimetulekutoetuse arvestamisel arvesse, kui taotleja on maamaksu tasumisest täielikult või osaliselt vabastatud maamaksuseaduse § 11 alusel.

(10) Kohaliku omavalitsuse üksus arvestab perekonnale toimetulekutoetuse määramisel täiendava kuluna käesoleva seaduse § 131 lõikes 8 sätestatud isikute eluasemekulud vastavalt käesoleva paragrahvi lõigetes 5 ja 6 sätestatule. Perekonna kohta arvestatud eluruumi sotsiaalselt põhjendatud normile lisatakse iga käesoleva seaduse § 131 lõikes 8 sätestatud isiku kohta ühe perekonnaliikme kohta arvestatud eluruumi sotsiaalselt põhjendatud norm.

§ 134. Toimetulekutoetuse määramine ja maksmine

(1) Toimetulekutoetust määrab ja maksab kohaliku omavalitsuse üksus jooksvaks kuuks käesoleva seadusega kehtestatud ulatuses, tingimustel ja korras. Eelnevate kuude eest toimetulekutoetust tagasiulatuvalt ei määrata.

(2) Toimetulekutoetus määratakse viie tööpäeva jooksul pärast kõikide dokumentide esitamist.

(3) Toimetulekutoetuse määramisel hindab kohaliku omavalitsuse üksus, kas toetuse taotleja või mõni tema perekonnaliikmetest vajab lisaks toimetulekutoetusele ka muud sotsiaalhoolekandelist abi.

(4) Kohaliku omavalitsuse üksus võib jätta toimetulekutoetuse määramata:

- 1) töövõimelisele 18-aastasele kuni vanaduspensioniealisele isikule, kes ei tööta ega õpi ja kes ei ole Eesti Töötukassas töötuna registreeritud või on rohkem kui ühel korral ilma mõjuva põhjuseta jätnud individuaalse tegevuskava täitmata või keeldunud pakutud sobivast tööst või osalemast kohaliku omavalitsuse üksuse korraldatud iseseisvat toimetulekut soodustavas sotsiaalteenuses või õppes;
- 2) kui toimetulekutoetuse taotlejal või temaga koos elaval ülalpidamist saama õigustatud lapsel või muul abi vajaval alanejal või ülenejal sugulasel, kes ei ole võimeline ennast ise ülal pidama, on õigus elatist saada, kuid taotleja keeldub elatise saamise kohta dokumenti esitamast või elatist sisse nõudmast;
- 3) kui kohaliku omavalitsuse üksus leiab, et toimetulekutoetuse taotleja või tema perekonna kasutuses või omandis olev vara, selle üürimine, rentimine või müümine tagab temale või perekonnale toimetulekuks piisavad elatusvahendid.

(5) Kohaliku omavalitsuse üksus ei või jätta toimetulekutoetust määramata käesoleva paragrahvi lõike 4 punktis 3 nimetatud põhjendusel, kui toimetulekutoetuse taotleja või tema perekonna kasutuses või omandis on ainult üks aastaringsest elamiseks kasutatav eluruum ning elamiseks, õppimiseks ja töötamiseks hädavajalikud esemed.

(6) Kohaliku omavalitsuse üksus maksab arvestatud toimetulekutoetuse summa kolme tööpäeva jooksul otsuse tegemise päevast arvates vastavalt sotsiaalseadustiku üldosa seaduse § 28 lõikele 3 või posti teel või sularahas, arvestades taotleja eelnevalt väljendatud vastavasisulist soovi.

(7) Toimetulekutoetuse taotleja, kellele arvestatakse toimetulekutoetust eluasemekulude katmiseks, on kohustatud tagama nende tasumise.

(8) Kui toimetulekutoetuse taotleja, kellele maksti eelmisel kuul toimetulekutoetust eluasemekulude katmiseks, ei ole neid kulusid tasunud, on kohaliku omavalitsuse üksusel õigus tasuda § 133 lõikes 5 nimetatud eluasemekulud toimetulekutoetuse taotleja eest isikule määratud toimetulekutoetuse arvelt.

§ 135. Riigieelarvest makstav täiendav sotsiaaltoetus

(1) Toimetulekutoetuse saajal, kelle kõik perekonnaliikmed käesoleva seaduse § 131 lõigete 7 ja 8 tähenduses on lapsed, on õigus saada koos toimetulekutoetusega täiendavat sotsiaaltoetust 15 eurot.

(2) Kui laps saab toimetulekutoetuse taotlemise kuul 18-aastaseks, loetakse teda käesoleva paragrahvi lõike 1 tähenduses lapseks.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud täiendavat sotsiaaltoetust maksab koos toimetulekutoetusega kohaliku omavalitsuse üksus riigieelarvest käesoleva seaduse § 156 lõike 1 alusel toimetulekutoetuse maksmiseks eraldatud vahenditest.

9. jagu Vajaduspõhine peretoetus

§ 136. Vajaduspõhine peretoetus

(1) Vajaduspõhist peretoetust on õigus saada perekonnal, kelle liikmete hulka kuulub vähemalt üks perehüvitiste seaduse alusel lapsetoetust saav laps, kui:

[RT I, 08.07.2016, 1- jõust. 01.01.2017]

- 1) perekonna netosissetulek on ühes kuus keskmiselt alla vajaduspõhise peretoetuse sissetulekupiiri või
- 2) perekonnale määrati vajaduspõhise peretoetuse taotlemisele eelnenud kuu eest toimetulekutoetus.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud perekonna liikmeteks loetakse käesoleva seaduse § 131 lõigetes 7 ja 8 nimetatud isikud ning sama paragrahvi lõikes 9 nimetatud lapsetoetust saav isik, välja arvatud juhul, kui sama paragrahvi lõikes 9 nimetatud isik on ise vastavalt perehüvitiste seadusele lapsetoetuse taotleja.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud perekonna liikmeks ei loeta:

- 1) käesoleva seaduse § 131 lõikes 12 nimetatud isikut, välja arvatud juhul, kui vajaduspõhist peretoetust taotletakse § 131 lõikes 12 nimetatud perehüvitiste seaduse alusel lapsetoetust saava isiku eest;

[RT I, 08.07.2016, 1- jõust. 01.01.2017]

- 2) käesoleva seaduse § 132 lõikes 7 nimetatud isikut.

(4) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 1 nimetatud ühe kuu keskmine sissetulek arvutatakse vajaduspõhise peretoetuse taotlemisele eelnenud kolme kuu netosissetulekute põhjal, arvestades maha makstud elatise. Käesoleva seaduse § 133 lõikes 2 nimetatud sissetulekuid ei arvata vajaduspõhise peretoetuse taotlemisel perekonna sissetulekute hulka. Kohaliku omavalitsuse üksus võib mitte arvata perekonna sissetulekute hulka ka käesoleva seaduse § 133 lõikes 3 nimetatud sissetulekuid.

(5) Vajaduspõhise peretoetuse sissetulekupiiri perekonna esimesele liikmele kehtestab Riigikogu igaks eelarveaastaks riigieelarvega. Vajaduspõhise peretoetuse sissetulekupiiri kehtestamise aluseks on Statistikaameti poolt eelarveaastale eelneva aasta 1. märtsiks viimati avaldatud suhtelise vaesuse piir. Vajaduspõhise peretoetuse sissetulekupiiri uus määr ei või olla väiksem kehtivast määrast.

(6) Iga järgneva 14-aastase ja vanema perekonnaliikme vajaduspõhise peretoetuse sissetulekupiiri suurus on 50 protsenti ning iga alla 14-aastase perekonnaliikme vajaduspõhise peretoetuse sissetulekupiiri suurus on 30 protsenti perekonna esimese liikme vajaduspõhise peretoetuse sissetulekupiirist.

(7) Kui laps saab vajaduspõhise peretoetuse taotlemise kuul 14-aastaseks, loetakse tema sissetulekupiiri suuruseks 50 protsenti perekonna esimese liikme vajaduspõhise peretoetuse sissetulekupiirist.

(8) Kui perekonnas on üks perehüvitiste seaduse alusel lapsetoetust saav laps, kelle eest saab lapsetoetust vajaduspõhise peretoetuse taotleja või perekonnaliikmete hulka kuuluv muu isik, makstakse vajaduspõhist peretoetust 45 eurot perekonna kohta. Kui perekonnas on vähemalt kaks perehüvitiste seaduse alusel lapsetoetust saavat last, kelle eest saab lapsetoetust vajaduspõhise peretoetuse taotleja või perekonnaliikmete hulka kuuluv muu isik, makstakse vajaduspõhist peretoetust 90 eurot perekonna kohta.

[RT I, 08.07.2016, 1- jõust. 01.01.2017]

(9) Vajaduspõhist peretoetust määrab ja maksab kohaliku omavalitsuse üksus käesoleva seadusega kehtestatud ulatuses, tingimustel ja korras.

§ 137. Vajaduspõhise peretoetuse taotlemine

(1) Vajaduspõhist peretoetust on õigus taotleda isikul, kellele makstakse perekonnaliikmete hulka kuuluva lapse või laste eest perehüvitiste seaduse alusel lapsetoetust.

[RT I, 08.07.2016, 1- jõust. 01.01.2017]

(2) Kui perekonnas on mitu käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud isikut, saab vajaduspõhist peretoetust taotleda üks nimetatud isikutest.

(3) Vajaduspõhise peretoetuse taotleja esitab vajaduspõhise peretoetuse saamiseks taotluse hiljemalt kuu viimaseks tööpäevaks kohaliku omavalitsuse üksusele, kelle haldusterritooriumil asub tema tegelik elukoht.

(4) Taotluses märgib taotleja käesoleva seaduse § 131 lõigetes 7 ja 8 ning § 136 lõikes 2 sätestatud juhul § 131 lõikes 9 nimetatud isikute nimed, nende isikukoodi või sünniaja ja sotsiaalse seisundi.

(5) Vajaduspõhise peretoetuse taotlemisel käesoleva seaduse § 136 lõike 1 punkti 1 alusel lisatakse taotlusele dokumendid, mis tõendavad kõigi käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud perekonnaliikmete taotluse esitamisele eelnenud kolmel kuul saadud netosissetulekut ja makstud elatise suurust. Kui mõne sissetuleku liiki ei ole võimalik dokumentaalselt tõendada, kinnitab vajaduspõhise peretoetuse taotleja selle suurust oma allkirjaga.

§ 138. Vajaduspõhise peretoetuse määramine

(1) Kohaliku omavalitsuse üksus määrab vajaduspõhise peretoetuse kolmeks taotluse esitamise kuule järgnevaks kuuks käesoleva seaduse § 136 lõikes 8 sätestatud suuruses, kui perekonnaliikmete hulka kuuluv laps või lapsed on lapsetoetuse saajad vajaduspõhise peretoetuse taotlemise kuul ning täidetud on muud käesolevas seaduses sätestatud tingimused.

(2) Eelnevate kuude eest vajaduspõhist peretoetust tagasiulatuvalt ei määrata.

(3) Kohaliku omavalitsuse üksus võib jätta vajaduspõhise peretoetuse määramata käesoleva seaduse § 134 lõike 4 punktis 2 sätestatud juhul.

(4) Kohaliku omavalitsuse üksus teeb vajaduspõhise peretoetuse määramise otsuse kümne tööpäeva jooksul pärast kõigi dokumentide esitamist.

§ 139. Vajaduspõhise peretoetuse maksmine

(1) Kohaliku omavalitsuse üksus maksab vajaduspõhise peretoetuse hiljemalt 20. kuupäevaks igal taotluse esitamise kuule järgneval kolmel kuul vastavalt sotsiaalseadustiku üldosa seaduse § 28 lõikele 3 või posti teel või sularahas, arvestades taotleja eelnevalt väljendatud vastavasisulist soovi.

(2) Käesoleva seaduse § 136 lõikes 8 nimetatud vajaduspõhise peretoetuse suuruse muutumise korral makstakse vajaduspõhist peretoetust uues suuruses vajaduspõhise peretoetuse uue suuruse kehtestamise kuust arvates.

9¹. jagu Üksi elava pensionäri toetus

[RT I, 06.12.2016, 1- jõust. 01.01.2017]

§ 139¹. Üksi elava pensionäri toetus

(1) Üksi elava pensionäri toetus (edaspidi *pensionäritoetus*) on Eestis üksi elavale vanaduspensioniealisele isikule tema majandusliku iseseisvuse parandamiseks ja vaesuse vähendamiseks üks kord kalendriaastas makstav toetus.

(2) Pensionäritoetuse saamisele on õigus Eestis elaval isikul, kes jooksval kalendriaastal alates 1. aprillist kuni 30. septembrini vastab järgmistele tingimustele:

- 1) ta elab rahvastikuregistrisse kantud elukoha andmete kohaselt üksi;
- 2) ta on riikliku pensionikindlustuse seaduse §-s 7 sätestatud vanaduspensionieas;
- 3) talle on määratud riiklik pension või pension välislepingu alusel, mille igakuine netosumma on alla pensionäritoetuse maksmise määra.

(3) Pensionäritoetuse saamisele on õigus ka isikul, kes vastab käesoleva paragrahvi lõike 2 punktides 1 ja 2 sätestatud tingimustele ning kellele makstakse käesoleva seaduse § 140 alusel sotsiaaltoetust.

(4) Käesoleva paragrahvi lõike 2 punktis 1 sätestatud ei kohaldata isikule:

- 1) kelle rahvastikuregistrisse kantud elukohas elav teine isik on tema eestkostja või eestkostetav;
- 2) kellele osutatakse ööpäevaringset hooldusteenust;
- 3) kelle rahvastikuregistrisse kantud elukohas elavale teisele isikule osutatakse ööpäevaringset hooldusteenust;
- 4) kelle rahvastikuregistrisse kantud elukohas elav teine isik on temalt ülalpidamist saama õigustatud isik perekonnaseaduse § 97 punkti 1 või 2 tähenduses.

(5) Pensionäritoetuse saamisele ei ole õigust isikul, kes viibib vangistuses või eelvangistuses või kellele kohus on määranud psühhiaatrilise sundravi, mida kohaldatakse statsionaarse ravina.

(6) Kui isik on olnud vangistuses või eelvangistuses või talle on kohaldatud psühhiaatrilist sundravi statsionaarse ravina, kuid ta mõisteti õigeks või teda ei karistatud vabaduskaotusega, määratakse talle pensionäritoetus tagasiulatuvalt.

[RT I, 06.12.2016, 1- jõust. 01.01.2017]

§ 139². Isiku teavitamine pensionäritoetuse saamise õiguse tekkimisest

(1) Sotsiaalkindlustusamet kontrollib sotsiaalkaitse infosüsteemi, rahvastikuregistri ja vajaduse korral Eesti Hariduse Infosüsteemi andmete alusel isiku vastavust pensionäritoetuse saamise tingimustele ja teavitab isikut toetuse saamise õiguse tekkimisest. Sotsiaalkindlustusamet edastab toetuse saamise õiguse tekkimise kohta teate isiku e-posti aadressil või sotsiaalseadustiku üldosa seaduse § 27 lõike 1 punktis 2 või 3 nimetatud viisil.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud isiku vastavust toetuse saamise tingimustele kontrollitakse järgmiste andmete alusel:

1) isiku üldandmed: isikukood, perekonna- ja eesnimi, rahvastikuregistrisse kantud elukoha ja sideandmed, andmed isiku surma, surnuks tunnistamise, teadmata kadumise või tagaotsimise, eestkoste määramise, vanema hooldusõiguse ning elamisloa või -õiguse kohta;

2) andmed riikliku pensioni määramise ja selle netosuuruse kohta, sealhulgas Sotsiaalkindlustusametil olemasolevad andmed välisriigist saadava pensioni netosuuruse kohta;

3) andmed käesoleva seaduse § 140 alusel makstava sotsiaaltoetuse määramise kohta;

4) andmed ööpäevaringse erihooldusteenuse ja kogukonnas elamise teenuse kohta;

5) andmed käesoleva seaduse § 139¹ lõike 4 punktis 4 nimetatud isiku haridustaseme kohta.

[RT I, 06.12.2016, 1- jõust. 01.01.2017]

§ 139³. Pensionäritoetuse suurus, määramine ja maksmine

(1) Pensionäritoetuse maksmise määra ja pensionäritoetuse suuruse kehtestab Riigikogu igaks eelarveaastaks riigieelarvega. Toetuse määra arvestamisel võetakse aluseks täisarvuni ümardatud keskmise vanaduspensioni 1,2-kordne suurus, mille Statistikaamet on avaldanud eelarveaastale eelnenud aasta teise kvartali kohta.

(2) Pensionäritoetus määratakse Sotsiaalkindlustusameti toiminguga.

(3) Sotsiaalkindlustusamet teeb isikule pensionäritoetuse määramise toimingut teatavaks isiku e-posti aadressil või sotsiaalseadustiku üldosa seaduse § 27 lõike 1 punktis 2 või 3 nimetatud viisil.

(4) Pensionäritoetust makstakse oktoobris jooksva kalendriaasta eest.

(5) Käesoleva seaduse § 139¹ lõikes 2 nimetatud isik, kes soovib saada pensionäritoetust, peab esitama ühekordse vastavasisulise teabe 31. augustiks Sotsiaalkindlustusametile, kui:

1) ta saab välisriigist pensioni – teabe pensioni saamise kohta 1. aprilli seisuga;

2) talle või temaga samas rahvastikuregistrisse kantud elukohas elavale isikule osutatakse ööpäevaringset hooldusteenust, välja arvatud ööpäevaringne erihooldusteenus ja kogukonnas elamise teenus, – teabe ööpäevaringse hooldusteenuse saamise kohta alates 1. aprillist kuni 30. septembrini või teabe vastava asjaolu muutumise kohta.

(6) Käesoleva paragrahvi lõike 5 punktis 1 toodud juhul esitab isik Sotsiaalkindlustusametile jooksva kalendriaasta 31. detsembriks ka vastava välisriigi ametiasutuse kinnitatud tõendi välisriigist saadava pensioni igakuise netosumma kohta 1. aprillist kuni 30. septembrini.

(7) Sotsiaalkindlustusamet otsustab käesoleva paragrahvi lõike 5 punktis 2 sätestatud teabe alusel pensionäritoetuse määramise või mittemääramise 10 tööpäeva jooksul pärast esitatud teabe kontrollimist.

(8) Pensionäritoetus makstakse välja sotsiaalseadustiku üldosa seaduse §-s 28 sätestatud korras, arvestades riikliku pensionikindlustuse seaduse §-s 36 sätestatud erisusi.

(9) Pensionäritoetuse kulud kaetakse riigieelarvest Sotsiaalministeeriumi eelarve kaudu.

[RT I, 06.12.2016, 1- jõust. 01.01.2017]

10. jagu

Sotsiaaltoetus välisriigist Eestisse elama asunud Eesti kodanikule või eesti rahvusest isikule ning tema abikaasale, lastele ja vanematele

§ 140. Sotsiaaltoetus välisriigist Eestisse elama asunud Eesti kodanikule või eesti rahvusest isikule ning tema abikaasale, lastele ja vanematele

(1) Välisriigist Eestisse elama asunud Eesti kodanikul või eesti rahvusest isikul ning temaga koos Eestisse elama asunud abikaasal, lapsel ja vanemal, kes on jõudnud riikliku pensionikindlustuse seaduse §-s 7 sätestatud vanaduspensioniiikka, on õigus saada igakuist sotsiaaltoetust rahvapensioni määras, kui isiku kuusissetulek on alla rahvapensioni määra.

(2) Taotlus käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud sotsiaaltoetuse määramiseks esitatakse Sotsiaalkindlustusametile.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud sotsiaaltoetuse määrab Sotsiaalkindlustusamet.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud sotsiaaltoetus määratakse toetusele õiguse tekkimise päevast, ent tagasiulatuvalt kõige rohkem kolm kuud taotluse esitamise päevast arvates. Sotsiaaltoetus määratakse perioodiks, millal isik vastab käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud tingimustele.

(5) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud sotsiaaltoetus makstakse vastavalt sotsiaalseadustiku üldosa seaduse § 28 lõikele 3 või posti teel, arvestades sotsiaaltoetuse saaja eelnevalt väljendatud vastavasisulist soovi.

(6) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud sotsiaaltoetuse saaja on kohustatud kirjalikult teatama Sotsiaalkindlustusametile asjaoludest, mis toovad kaasa määratud sotsiaaltoetuse maksmise lõpetamise, kümne päeva jooksul asjaolude tekkimisest arvates.

(7) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud taotluse andmete ja vajalike dokumentide loetelu kehtestab [valdkonna eest vastutav ministermäärusega](#).

(8) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud sotsiaaltoetuste kulud kaetakse riigieelarvest Sotsiaalministeeriumi eelarve kaudu.

4. peatükk Andmekogu

§ 141. Sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregister

(1) Sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregister on riigi infosüsteemi kuuluv keskne andmekogu, mis on asutatud järgmistel eesmärkidel:

- 1) sotsiaalteenuste ja -toetuste ning muu abi osutamise menetlemine ja dokumenteerimine;
- 2) juhtumikorralduse põhimõttel tehtava sotsiaaltöö toimingute läbiviimine ja dokumenteerimine;
- 3) lapsendamise ja eestkoste korraldamine ja dokumenteerimine;
- 4) sotsiaalhoolekandevalase teabe ja statistika kogumine.

[RT I, 21.12.2016, 2- jõust. 01.01.2017]

(2) [Vabariigi Valitsus](#) kehtestab määrusega sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistri põhimääruse, milles sätestatakse:

- 1) andmekogu volitatud töötleja;
- 2) vastutava ja volitatud töötleja ülesanded;
- 3) andmekogusse kogutavate andmete koosseis ja registrisse kandmise kord;
- 4) andmetele juurdepääsu ja andmete väljastamise kord;
- 5) andmete säilitamine;
- 6) muud korraldusküsimused.

[RT I, 21.12.2016, 2- jõust. 01.01.2017]

(3) Sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistri vastutav töötleja on Sotsiaalministeerium.

(4) [Kehtetu -RT I, 21.12.2016, 2- jõust. 01.01.2017]

§ 142. Sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistri volitatud töötlejad

§ 142¹. Sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistri andmed

Sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistris töödeldakse järgmisi andmeid:

- 1) abivajava isiku üldandmed – isikukood, sugu, sünniaeg, perekonna- ja eesnimi, kontaktandmed;
 - 2) abivajava isiku kohta käivad muud andmed – erivajaduse, puude, töövõime, sotsiaalse seisundi, ravikindlustuse, hariduse, eestkoste, hooldaja, sotsiaalhoolekande seaduses nimetatud muude isikute, läbi viidud hindamise, juhtumiplaani, makstud toetuse ja osutatud teenuse, sissetuleku, eluaseme ja eluasemekulude andmed ning alla 18-aastase isiku vanema hooldusõiguse, alla 18-aastase isiku perest eraldamise ja paigutamise andmed;
 - 3) abi osutamise ja lapsendamise sooviavalduse menetlemise andmed – menetluse üldandmed, menetlusega seotud toimingute ja dokumentide andmed;
 - 4) vastutava ja volitatud töötaja andmed – asutuse üldandmed, kasutajate, antava toetuse ja osutatava teenuse ning arveldusdokumentide andmed;
 - 5) lapsendamise sooviavalduse esitanud isiku üldandmed – isikukood, sugu, sünniaeg, perekonna- ja eesnimi, kontaktandmed;
 - 6) lapsendamise sooviavalduse esitanud isiku muud andmed – erivajaduse, puude, töövõime, sotsiaalse seisundi, ravikindlustuse, hariduse, rahvuse, usulise kuuluvuse, perekonnaliikmete, eluaseme, perre soovitava lapse, pereuuringu, läbitud koolituse ning tehtud otsuse andmed.
- [RT I, 21.12.2016, 2- jõust. 01.01.2017]

§ 143. Andmete esitamine sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistrisse ning andmevahetus

[Kehtetu -RT I, 21.12.2016, 2- jõust. 01.01.2017]

§ 144. Kohaliku omavalitsuse üksuse, sotsiaalteenuse osutaja ja Sotsiaalkindlustusameti sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistrisse andmete kandmise kohustus

[RT I, 21.12.2016, 2- jõust. 01.01.2017]

- (1) Kohaliku omavalitsuse üksus kannab sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistrisse sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistri põhimääruses kehtestatud korras järgmised andmed:
 - 1) toimetulekutoetuse ja käesoleva seaduse §-s 135 sätestatud riigieelarvest makstava täiendava sotsiaaltoetuse taotlemiseks ja maksmiseks vajalikud andmed;
 - 2) vajaduspõhise peretoetuse taotlemiseks ja maksmiseks vajalikud andmed;
 - 3) käesoleva seaduse §-s 26 sätestatud täisealise isiku hoolduse seadmise ja hooldaja määramise andmed;
 - 4) käesoleva seaduse §-s 26 sätestatud täisealise isiku hoolduse eest makstava toetuse taotlemiseks ja maksmiseks vajalikud andmed;
 - 5) käesoleva seaduse §-s 127 sätestatud lapse perekonnas hooldamise lepingu andmed;
 - 6) andmed asenduskoduteenust saama suunamise otsuse kohta;
 - 7) raske ja sügava puudega laste lapsehoiuteenuse ja teiste sotsiaalteenuste taotluse andmed ja teenust saama suunamise otsuse andmed;
- 8) andmed lastekaitseaduse tähenduses abivajava lapse ning abivajava lapse juhtumiga seotud kohtulahendite, toimingute ja menetlustoimingute kohta;
- 9) andmed lastekaitseaduse tähenduses hädaohus oleva lapse ning hädaohus oleva lapse juhtumiga seotud kohtulahendite, toimingute ja menetlustoimingute kohta;
- 10) lastekaitseaduse tähenduses abivajava lapse ja hädaohus oleva lapse juhtumiplaani andmed.

(2) Muude kohaliku omavalitsuse üksuse osutatavate sotsiaalteenuste, sotsiaaltoetuste, vältimatu sotsiaalabi ja muu abi andmisega seotud andmete, lapsendamise ja eestkoste korraldamise andmete ning nende kohaliku omavalitsuse üksuse makstavate sotsiaaltoetuste kandmine sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistrisse, mida makstakse isikutele sõltumata nende individuaalsest abivajadusest, toimetulekuvõimest või majanduslikust olukorrast, on vabatahtlik.

[RT I, 21.12.2016, 2- jõust. 01.01.2017]

(3) Sotsiaalse rehabilitatsiooni, erihooldusteenuste ja abivahendite andmed kantakse sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistrisse juhul, kui neid rahastatakse kohaliku omavalitsuse eelarvest.

(4) [Kehtetu -RT I, 21.12.2016, 2- jõust. 01.01.2017]

(5) Sotsiaalteenuse osutaja, keda rahastatakse riigi- või kohaliku omavalitsuse üksuse eelarvest, kannab sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistrisse hiljemalt teenuse osutamise kuule järgneva kuu kümnendaks kuupäevaks:

[RT I, 21.12.2016, 2- jõust. 01.01.2017]

- 1) andmed käesoleva paragrahvi lõike 1 punktide 6 ja 7 alusel isikule teenuse osutamise kohta;
- 2) andmed käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 6 nimetatud teenust saama suunatud isiku asukoha kohta.

(6) Sotsiaalkindlustusamet kannab sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistrisse sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistri põhimääruses kehtestatud korras järgmised andmed:

- 1) andmed lastekaitseaduse tähenduses abivajava lapse ning abivajava lapse juhtumiga seotud toimingute ja menetlustoimingute kohta, sealhulgas abivajava lapse sotsiaalteenust saama suunamise andmed;

2) andmed lastekaitse seaduse tähenduses hädaohus oleva lapse ning hädaohus oleva lapse juhtumiga seotud kohtulahendite, tehtud toimingute ja menetlustoimingute kohta;

3) andmed lapsendamise sooviavalduse ning lapsendamise ettevalmistamisega seotud dokumentide ja toimingute kohta.

[RT I, 21.12.2016, 2- jõust. 01.01.2017]

§ 145. Juurdepääs registriandmetele

[Kehtetu -RT I, 21.12.2016, 2- jõust. 01.01.2017]

5. peatükk Vaidemenetlus

§ 146. Kohaliku omavalitsuse üksuse vaidemenetlus

Kohaliku omavalitsuse üksuse eelarvest rahastatava sotsiaalteenuse, sotsiaaltoetuse, vältimatu sotsiaalabi või muu abi ning toimetulekutoetuse ja vajaduspõhise peretoetuse otsusega mittenõustumise korral on taotlejal õigus esitada haldusmenetluse seaduses sätestatud korras vaie kohaliku omavalitsuse üksuse kaudu maavanemale.

6. peatükk Loamenetlus

§ 147. Rehabilitatsiooniteenuse osutaja loakohustus

(1) Rehabilitatsiooniteenuse osutamiseks peab olema tegevusluba.

(2) Loakohustust ei ole Sotsiaalkindlustusametil.

§ 148. Rehabilitatsiooniteenuse osutaja tegevusloa taotluse lahendamine

(1) Rehabilitatsiooniteenuse osutaja tegevusloa taotluse lahendab Sotsiaalkindlustusamet.

(2) Lisaks majandustegevuse seadustiku üldosa seaduses sätestatud andmetele esitatakse rehabilitatsiooniteenuse osutaja tegevusloa taotluses need käesoleva seaduse § 57 alusel valdkonna eest vastutava ministri määrusega kehtestatud loetelus nimetatud tegevused, mida rehabilitatsiooniteenuse osutaja rehabilitatsiooniteenuse raames osutab.

§ 149. Tegevusloa kontrolliese

Rehabilitatsiooniteenuse osutamiseks antakse tegevusluba, kui rehabilitatsiooniteenuse osutaja ja rehabilitatsioonimeeskond vastavad käesoleva seaduse § 66 punktides 1, 2 ja 4–7 ning §-s 68 sätestatud nõuetele.

§ 150. Rehabilitatsiooniteenuse tegevusloa kõrvaltingimus

Rehabilitatsiooniteenuse osutamise tegevusloale võib lisada kõrvaltingimusena õiguse rehabilitatsiooniteenuse osutamiseks rehabilitatsiooniprogrammi alusel, kui:

1) rehabilitatsiooniprogramm vastab käesoleva seaduse § 69 lõigetes 2 ja 4–6 sätestatud nõuetele;

2) rehabilitatsiooniprogramm on kinnitatud vastavalt käesoleva seaduse § 69 lõikele 11.

§ 151. Sotsiaalteenuse osutaja loakohustus

Tegevusluba on nõutav järgmiste sotsiaalteenuste osutamiseks:

1) lapsehoiuteenus;

[RT I, 21.12.2016, 2- jõust. 01.01.2017]

2) asenduskoduteenus;

3) turvakoduteenus;

[RT I, 30.12.2015, 5- jõust. 01.01.2020]

4) väljaspool kodu osutatav üldhooldusteenus;

[RT I, 30.12.2015, 5- jõust. 01.01.2020]

5) igapäevaelu toetamise teenus;

6) töötamise toetamise teenus;

7) toetatud elamise teenus;

8) kogukonnas elamise teenus;

9) ööpäevaringne erihooldusteenus.

§ 152. Sotsiaalteenuse osutaja tegevusloa taotlemine

(1) Sotsiaalteenuse osutaja tegevusloa taotluse lahendab:

- 1) käesoleva seaduse § 151 punktides 1–4 nimetatud teenuste osutamiseks maavanem;
- 2) käesoleva seaduse § 151 punktides 5–9 nimetatud teenuste osutamiseks Sotsiaalkindlustusamet.

(2) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 1 nimetatud taotlus esitatakse:

- 1) füüsilise isiku puhul tema rahvastikuregistrijärgse elukoha maavanemale ja juriidilise isiku puhul tema asukohajärgsele maavanemale, kui lapsehoiuteenust soovitakse osutada lapsehoiuteenust saava lapse eluruumis;
- 2) kõigil muudel juhtudel tegevuskohajärgsele maavanemale.

(3) Sotsiaalteenuse osutaja tegevusloa taotluses esitatakse lisaks majandustegevuse seadustiku üldosa seaduses sätestatud andmetele järgmised andmed:

- 1) nende isikute arv, kellele taotleja soovib tegevuskohas teenust osutada;
- 2) esmase tegevusloa taotlemise korral hooldustöötajate, turvakodus teenust vahetult osutavate isikute, tegevusjuhendajate, lapsehoidjate, kasvatusala töötajate või perevanemate kirjalik nõusolek tegevusloa taotleja teenuse osutaja juurde tööle asumiseks.

(4) Turvakoduteenuse, lapsehoiuteenuse või asenduskoduteenuse osutamise tegevusloa taotlemise korral esitab taotleja lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatule turvakodus teenust vahetult osutava isiku, lapsehoidja, perevanema või kasvatusala töötaja tervisetõendi nakkushaiguste suhtes tervisekontrolli läbimise kohta.

(5) Kui lapsehoiuteenust või asenduskoduteenust soovitakse osutada lapsehoidja või perevanema eluruumides, tuleb esitada lisaks käesoleva paragrahvi lõigetes 3 ja 4 nimetatud dokumentidele:

- 1) eluruumi omaniku nõusolek lapsehoiuteenuse või asenduskoduteenuse osutamiseks lapsehoidja või perevanema eluruumides;
- 2) lapsehoidja või perevanemaga ühist eluruumi kasutava täisealise isiku tervisetõend nakkushaiguste suhtes tervisekontrolli läbimise kohta.

(6) Kui igapäevaelu toetamise teenust või toetatud elamise teenust osutatakse isikule, kes jagab ühist eluruumi selle omanikuga, tuleb tegevusloa taotluses esitada eluruumi omaniku nõusolek tema eluruumides igapäevaelu toetamise teenuse või toetatud elamise teenuse osutamise kohta.

(7) Igapäevaelu toetamise teenuse, töötamise toetamise teenuse, toetatud elamise teenuse, kogukonnas elamise teenuse ja ööpäevaringse erihooldusteenuse osutamise tegevusloa taotlemise korral esitab taotleja lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud andmetele tegevusjuhendaja tervisetõendi nakkushaiguste suhtes tervisekontrolli läbimise kohta.

§ 153. Sotsiaalteenuse osutaja tegevusloa kontrolliese

Sotsiaalteenuse osutamiseks antakse tegevusloa, kui:

- 1) tegevusloa taotleja ja teenus, mida kavatakse osutama hakata ning hooldustöötaja, turvakodus teenust vahetult osutav isik, lapsehoidja, kasvatusala töötaja, perevanem ja tegevusjuhendaja (edaspidi *teenust vahetult osutav isik*) vastavad käesolevas seaduses teenusele, teenuseosutajale ja teenust vahetult osutavale isikule sätestatud nõuetele;
- 2) teenust vahetult osutaval isikul puudub karistus tahtlikult toimepandud kuriteo eest, mis võib ohtu seada teenust saama õigustatud isiku elu, tervise ja vara;
- 3) teenuse osutamise koht vastab rahvatervise seaduse alusel kehtestatud tervisekaitse nõuetele;
- 4) teenuse osutamise koht vastab tuleohutusnõuetele;
- 5) käesoleva seaduse § 151 punktides 1 ja 2 nimetatud teenuse puhul on täidetud lastekaitse seaduse §-s 20 sätestatud nõuded.

§ 154. Sotsiaalteenuse osutaja tegevusloa kõrvaltingimused

Sotsiaalteenuse osutaja tegevusloale lisatakse järgmised kõrvaltingimused:

- 1) maksimaalne isikute arv, kellele on lubatud samal ajal teenust osutada;
- 2) ööpäevaringse erihooldusteenuse korral täpsustus, kas ettevõtjal on õigus osutada seda teenust lisaks käesoleva seaduse § 101 lõikes 1 nimetatud isikule ka sügava liitpuudega isikule, ebastabiilse remissiooniga raske, sügava või püsiva kuluga psüühikahäirega isikule või kohtumäärusega hoolekandeametisse paigutatud isikule;
- 3) tegutsemiseks lubatud tegevuskoht.

§ 155. Tegevusloas nimetatud tegevusest loobumine

(1) Tegevusloas nimetatud tegevusest võib ajutiselt loobuda kuni kuueks kuuks. Käesoleva seaduse § 151 punktides 1, 3 ja 4 nimetatud teenuse osutaja peab teavitama tegevusloa väljaandjat oma tegevusest ajutiselt loobumisest vähemalt kolm kuud ette. Ajutine loobumine käesoleva seaduse § 151 punktides 2 ja 5–9 nimetatud teenuste osutamisest ei ole lubatud.

(2) Käesoleva seaduse § 151 punktis 1, 3, 4, 5 või 6 nimetatud teenuse osutaja on kohustatud esitama majandustegevusest loobumise teate registripidajale kolm kuud enne teenuse osutamise lõpetamist. Käesoleva

seaduse § 151 punktis 2, 7, 8 või 9 nimetatud teenuse osutaja on kohustatud esitama majandustegevusest loobumise teate registripidajale vähemalt kuus kuud enne teenuse osutamise lõpetamist.

7. peatükk Rahastamine

§ 156. Riigieelarvest finantseeritavad sotsiaaltoetused

(1) Riigieelarvest hüvitatakse kohaliku omavalitsuse üksuste toimetulekutoetuse ja vajaduspõhise peretoetuse maksmise kulud. Toimetulekutoetuse ja vajaduspõhise peretoetuse maksmise hüvitise arvutamiseks lahutatakse kohaliku omavalitsuse üksuse jooksvale eelarveaastale eelnenud aasta kuludest eelmistel aastatel saadud vahendite jääk. Kui eelarveaastal on suurenenud toimetulekupiir või vajaduspõhise peretoetuse sissetulekupiir, võetakse selle mõju arvesse hüvitise jaotamisel. Kui toetuse maksmise hüvitise aasta alguse jäägist ja eelarveaastal juurde antud vahenditest ei piisa toimetulekutoetuse ja vajaduspõhise peretoetuse maksmiseks aasta lõpuni, võib kohaliku omavalitsuse üksustele jaotada täiendavaid vahendeid eeldatava puudujäägi ulatuses. [RT I, 21.12.2016, 2- jõust. 01.01.2017]

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud toetuste menetlemise ja väljamaksmise kulud kui kohaliku omavalitsuse üksuse täidetava riikliku ülesande kulud hüvitatakse kohaliku omavalitsuse üksustele riigieelarvest, võttes aluseks eelarveaastale eelnenud aastal esitatud taotluste arvu ning vastava aasta riigieelarves sätestatud ühe taotluse menetlemise keskmist arvatud kulu. [RT I, 21.12.2016, 2- jõust. 01.01.2017]

(3) Riigieelarves määratakse vastavalt riigieelarve võimalustele kohaliku omavalitsuse üksustele toetus abi vajavate isikute iseseisva toimetuleku pikemaajalist paranemist soodustavate sotsiaalteenuste osutamiseks ja arendamiseks ning uute sotsiaalteenuste käivitamiseks, sealhulgas investeringute kulude ja täiendavate sotsiaaltoetuste maksmise kulude osaliseks katmiseks. Toetusest jaotatakse 3 protsenti proportsionaalselt kohalike omavalitsuste üksuste arvuga, 15 protsenti proportsionaalselt toimetulekutoetust saanud perekondade arvuga ning 82 protsenti proportsionaalselt määratud hooldajaga puuetega laste arvuga. [RT I, 21.12.2016, 2- jõust. 01.01.2017]

(3¹) Riigieelarves määratakse vastavalt riigieelarve võimalustele kohaliku omavalitsuse üksustele toetus raske ja sügava puudega lastele abi osutamiseks. Toetus jaotatakse kohaliku omavalitsuse üksuste vahel proportsionaalselt raske ja sügava puudega laste arvule, lahutades tulemusest kohaliku omavalitsuse üksusele jooksvale aastale eelnenud aastatel samaks otstarbeks antud vahendite jäägi. Seejuures sügava puudega laste arv korrutatakse 4,62-ga. [RT I, 21.12.2016, 2- jõust. 01.01.2017]

(3²) Kohaliku omavalitsuse üksus võib kasutada käesoleva paragrahvi lõikes 3¹ nimetatud toetust raske ja sügava puudega laste lapsehoiu-, tugiisiku-, sotsiaaltranspordi- või muudeks sotsiaalteenusteks, mis aitavad vähendada raske ja sügava puudega lapse perekonna hoolduskoormust või puudest tulenevat lisavajadust. [RT I, 21.12.2016, 2- jõust. 01.01.2017]

(3³) 18-aastaseks saanud raske ja sügava puudega isiku puhul võib käesoleva paragrahvi lõikes 3¹ nimetatud toetust kasutada kuni selle kalendriaasta lõpuni. [RT I, 21.12.2016, 2- jõust. 01.01.2017]

(4) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1–3³ nimetatud kohaliku omavalitsuse üksustele eraldatavate ja kohaliku omavalitsuse üksuste vahel rahaliste vahendite jaotamise põhimõtted kehtestab riigieelarve seaduse alusel Vabariigi Valitsusmäärusega. [RT I, 21.12.2016, 2- jõust. 01.01.2017]

8. peatükk Järelevalve

§ 157. Riikliku ja haldusjärelevalve teostamine

(1) Riiklikku järelevalvet käesolevas seaduses ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud nõuete täitmise üle teostavad järgmised korrakaitseorganid:

1) Terviseamet – käesoleva seaduse § 45³ lõike 4 punktis 2 ja § 124 lõikes 10 sätestatud tervisekontrolli läbimise üle;

[RT I, 21.12.2016, 2- jõust. 01.01.2017]

2) Sotsiaalkindlustusamet – käesoleva seaduse §-des 66, 87, 91, 94, 97 ja 100 nimetatud teenuste osutajate üle;

3) maavanem – käesoleva seaduse §-des 45¹ ja 116 nimetatud teenuse osutaja üle.
[RT I, 21.12.2016, 2- jõust. 01.01.2017]

(2) Maavanem või tema volitatud isik teostab haldusjärelevalvet maakonnas osutatavate sotsiaalteenuste ja muu abi kvaliteedi ning riigi poolt sotsiaalhoolekandeks eraldatud sihtotstarbeliste rahaliste vahendite kasutamise üle. Seda kajastav ettekanne esitatakse Sotsiaalministeeriumile vähemalt üks kord aastas.

(3) Sotsiaalkindlustusametil on õigus saada riikliku järelevalve tegemiseks vajalikku informatsiooni ja kontrollida andmete õigsust maksukorralduse seaduse §-s 25¹ sätestatud töötamise registri andmete alusel.

§ 158. Riikliku järelevalve erimeetmed

Korraldusorgan võib käesolevas seaduses sätestatud riikliku järelevalve teostamiseks kohaldada korralduseseaduse §-des 30, 32 ja 49–51 sätestatud riikliku järelevalve erimeetmeid korralduseseaduses sätestatud alusel ja korras.

§ 159. Sunniraha määr

Ettekirjutuse täitmata jätmise korral on asendustäitmise ja sunniraha seaduses sätestatud korras rakendatava sunniraha ülemmäär 640 eurot.

9. peatükk Rakendussätted

1. jagu Üleminekusätted

§ 160. Üleminekusätted

(1) Kuni 2019. aasta 31. detsembrini võib asenduskodu pere koosneda kuni kaheksast lapsest.

(2) Kasvatusala töötajal, kes on 2007. aasta 1. jaanuaril töö- või käsunduslepingulises suhtes asenduskoduteenuse osutajaga ja kellel on keskharidus ning kellel tekkis õigus riiklikule vanaduspensionile enne 2012. aasta 1. jaanuari, on õigus töötada nooremkasvataja ametikohal kuni riiklikule vanaduspensionile jäämiseni.

(3) Kuni 2017. aasta 31. detsembrini võib erihoolekandeteenust osutada tegevusjuhendaja, kellel on vähemalt põhiharidus, kes on registreerunud käesoleva seaduse § 86 lõike 7 alusel kehtestatud kava kohasele koolitusele ning kes vastab nimetatud paragrahvi lõikes 3 sätestatud nõudele.

(4) Kuni 2017. aasta 31. detsembrini võib erihoolekandeteenust kohtumäärusega hoolekandetasutusse paigutatud isikule osutada tegevusjuhendaja, kes vastab käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud nõuetele ja kes on registreerunud käesoleva seaduse § 86 lõike 7 alusel kehtestatud kava kohasele täienduskoolitusele tööks suurema ohtlikkusastmega isikutega.

(5) Kuni 2017. aasta 31. detsembrini võib sügava liitpuudega või ebastabiilse remissiooniga raske, sügava või püsiva kuluga psüühikahäirega isikule teenust osutada lisaks käesoleva seaduse § 86 lõikes 6 nimetatud tegevusjuhendajale ka tegevusjuhendaja, kes vastab vähemalt ühele nimetatud paragrahvi lõikes 1 kehtestatud nõudele, lõikes 3 kehtestatud nõudele ning kes on registreerunud käesoleva seaduse § 86 lõike 7 alusel kehtestatud kava kohasele täienduskoolitusele tööks sügava liitpuudega või ebastabiilse remissiooniga raske, sügava või püsiva kuluga psüühikahäirega isikutega.

(6) Enne 2009. aasta 1. jaanuari läbitud täienduskoolitus tööks suurema ohtlikkusastmega isikutega on võrdsustatud § 86 lõikes 7 nimetatud koolitusega.

(7) Kuni 2019. aasta 31. detsembrini võib erihoolekandeteenust osutada tegevusjuhendaja, kellel on põhiharidus, kes vastab § 86 lõikes 3 sätestatud nõudele ning kes on läbinud nimetatud paragrahvi lõike 7 alusel kehtestatud kava kohase koolituse.

(8) Alla 18-aastase isiku enne 2016. aasta 1. jaanuari esitatud rehabilitatsiooniteenuse saamise taotlus vaadatakse läbi ja rehabilitatsiooniteenuse osutamine otsustakse kuni 2015. aasta 31. detsembrini kehtinud sotsiaalhoolekande seaduse redaktsiooni kohaselt.

(9) Alla 18-aastaselt isikult, kellele rehabilitatsiooniteenuse osutamise otsus oli tehtud hiljemalt 2015. aasta 31. detsembril ning käesoleva paragrahvi lõikes 8 sätestatud juhul võtab Sotsiaalkindlustusamet sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse eest tasu maksmise kohustuse üle, osutades sotsiaalse rehabilitatsiooni teenust kuni rehabilitatsiooniplaani kehtivuse lõppemiseni, kuid mitte kauem kui 2018. aasta 31. detsembrini. Kui

käesolevas lõikes nimetatud isikul ei ole kehtivat rehabilitatsiooniplaani, määrab rehabilitatsioonimeeskond rehabilitatsiooniplaani koostamisel selle kehtivuse.

(10) Vähemalt 18-aastaselt isikult, kellele rehabilitatsiooniteenuse osutamise otsus oli tehtud hiljemalt 2015. aasta 31. detsembril ning kellel on kehtiv rehabilitatsiooniplaan, võtab Sotsiaalkindlustusamet sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse eest tasu maksmise kohustuse üle, osutades sotsiaalse rehabilitatsiooni teenust kuni rehabilitatsiooniplaani kehtivuse lõppemiseni, kuid mitte kauem kui 2018. aasta 31. detsembrini.

(11) Vähemalt 18-aastaselt isikult, kes on esitanud rehabilitatsiooniteenuse saamise taotluse enne 2016. aasta 1. jaanuari või kellele rehabilitatsiooniteenuse osutamise otsus oli tehtud hiljemalt 2015. aasta 31. detsembril ja kellel ei ole kehtivat rehabilitatsiooniplaani, võtab Sotsiaalkindlustusamet sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse eest tasu maksmise kohustuse üle, kui isikul tuvastatakse käesoleva seaduse § 62 kohaselt sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse vajadus.

(12) Isikul, kellele rehabilitatsiooniteenuse osutamine on otsustatud sotsiaalhoolekande seaduse kuni 2015. aasta 31. detsembrini kehtinud redaktsiooni kohaselt, lõpeb õigus saada nimetatud redaktsiooni kohast rehabilitatsiooniteenust Eesti Töötukassa poolt tööalase rehabilitatsiooni otsuse tegemise kuupäevast või Sotsiaalkindlustusameti poolt sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse eest tasu maksmise kohustuse ülevõtmise otsuse tegemise kuupäevast arvates.

(13) Isik, kellel oli sotsiaalhoolekande seaduse kuni 2015. aasta 31. detsembrini kehtinud redaktsiooni kohane kvalifikatsioon rehabilitatsioonimeeskonna töös osalemiseks ning kes oli 2015. aasta 31. detsembril seisuga registreeritud majandustegevuse registris rehabilitatsioonimeeskonna liikmena, võib olla rehabilitatsioonimeeskonna liige kuni 2019. aasta 31. detsembrini.

(14) Rehabilitatsiooniteenuse osutajaga sotsiaalhoolekande seaduse kuni 2015. aasta 31. detsembrini kehtinud redaktsiooni § 11⁴ lõike 1 alusel sõlmitud halduslepingu kehtivus lõpeb 2015. aasta 31. detsembril.

(15) Rehabilitatsioonimeeskond peab vastama käesoleva seaduse § 68 lõikes 6 sätestatud nõetele hiljemalt 2020. aasta 1. jaanuaril.

(16) Kui isikul tekkis õigus abivahendi ostmiseks, laenutamiseks või nendega seotud teenuste kulu kompenseerimiseks maavalitsuse otsuse alusel enne 2016. aasta 1. jaanuari, võtab Sotsiaalkindlustusamet alates 2016. aasta 1. jaanuarist teenuse rahastamise maavalitsuselt üle.

(17) Isikule maavalitsuse poolt väljastatud abivahendi kaart kehtib sellele kantud abivahendi nimetuse osas kuni käesoleva seaduse § 48 lõigetes 6 ja 7 sätestatud tähenduses abivahendi kasutusaja lõpuni.

(18) Käesoleva seaduse § 47 lõigetes 6 ja 7 sätestatud kohaldatakse ka isikule, kellel tekkis õigus abivahendi ostmiseks, laenutamiseks või nendega seotud teenuste kulu kompenseerimiseks maavalitsuse otsuse alusel enne 2016. aasta 1. jaanuari.

(19) Käesoleva seaduse § 47 lõigetes 1 ja 2 nimetatud isikule, kellel muutub õigustatuse alus ning isikule, kelle abivahendi kaardi kehtivus on lõppenud, ei kohaldata käesoleva seaduse § 51 lõiget 4.

(20) Abivahendi müüja või üürija peab vastama käesoleva seaduse § 55 lõikes 4 nimetatud nõuetele hiljemalt 2017. aasta 1. jaanuaril.

(21) Rehabilitatsiooniteenuse osutaja, kellel oli sotsiaalhoolekande seaduse kuni 2015. aasta 31. detsembrini kehtinud redaktsiooni kohaselt väljastatud tegevusluba rehabilitatsiooniteenuse osutamiseks ning kes oli 2015. aasta 31. detsembril seisuga registreeritud majandustegevuse registris rehabilitatsiooniteenuse osutajana, võib nimetatud tegevusloa alusel teenust osutada kuni 2016. aasta 31. detsembrini.

(22) Kohaliku omavalitsuse üksus on kohustatud kandma käesoleva seaduse § 144 lõikes 1 nimetatud ning 2016. aasta 1. jaanuari aktiivsete juhtumite andmed sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistrisse järgmiselt:

- 1) käesoleva seaduse § 144 lõike 1 punktides 5–7 nimetatud andmed kolme kuu jooksul alates seaduse jõustumisest;
- 2) käesoleva seaduse § 144 lõike 1 punktides 8–10 nimetatud andmed kuue kuu jooksul alates seaduse jõustumisest.

(23) Käesoleva seaduse § 47 lõike 1 punktis 2 nimetatud isiku puhul on osalise või puuduva töövõime tingimus täidetud ka siis, kui isik on riikliku pensionikindlustuse seaduse alusel tunnistatud püsivalt töövõimetuks töövõime kaotusega 40–100 protsenti või isikule riiklike elatusrahade seaduse alusel tähtajatult määratud invaliidsusgrupp on riikliku pensionikindlustuse seaduse § 58 kohaselt arvatud vastavaks vanaduspensionieani määratud püsivale töövõimetusel töövõime kaotusega 40–100 protsenti.

[RT I, 30.12.2015, 5- jõust. 01.07.2016]

(24) Käesoleva seaduse § 101 lõike 1 punktis 3 sätestatud puuduva töövõime tingimus on täidetud ka isikul, kellel on tuvastatud töövõime kaotus vähemalt 80 protsenti.
[RT I, 30.12.2015, 5- jõust. 01.07.2016]

(25) Käesoleva seaduse § 101 lõike 2 punktis 2 ja lõike 3 punktis 2 sätestatud puuduva töövõime tingimus on täidetud ka isikul, kellel on tuvastatud töövõime kaotus vähemalt 90 protsenti.
[RT I, 30.12.2015, 5- jõust. 01.07.2016]

(26) Sotsiaalkindlustusamet on kohustatud kandma käesoleva seaduse § 144 lõike 6 punktis 3 nimetatud ning 2017. aasta 1. jaanuari seisuga aktiivsete juhtumite andmed sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistrisse hiljemalt 2017. aasta 31. detsembriks.
[RT I, 21.12.2016, 2- jõust. 01.01.2017]

2. jagu

Seaduste muutmise ja kehtetuks tunnistamine

§ 161.–§ 175.[Käesolevast tekstist välja jäetud.]

§ 176. Sotsiaalhoolekande seaduse muutmise

Sotsiaalhoolekande seaduses tehakse järgmised muudatused:

1)paragrahvi 47 lõike 1 punkt 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„2) alates 18. eluaastast tööealisel isikul, kellel on tuvastatud osaline töövõime või töövõime puudumine;”;

2)paragrahvi 59 lõike 1 punkt 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„3) tööealisel isikul, kellel on puue puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse § 2 tähenduses või kes on tunnistatud püsivalt töövõimetuks riikliku pensionikindlustuse seaduse alusel või kellele on riiklike elatusrahade seaduse alusel määratud invaliidsusgrupp tähtajatult või kellel on tuvastatud osaline töövõime töövõimetoetuse seaduse alusel ning kellel on tuvastatud sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse vajadus;”;

3)[välja jäetud - RT I, 21.12.2016, 2- jõust. 01.01.2017]

4)paragrahvi 63 lõike 2 punkti 1 täiendatakse pärast sõnu „Eesti Töötukassalt” sõnadega „töövõime hindamisel antud ekspertiisist ja”;

5)paragrahvi 73 lõiget 2 täiendatakse pärast tekstiosa „kogumispensionist kogumispensionide seaduse tähenduses,” tekstiosaga „töövõimetoetusest töövõimetoetuse seaduse tähenduses;”;

6)paragrahvi 93 lõige 1 tunnistatakse kehtetuks;

7)paragrahvi 101 lõike 1 punkt 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„3) 18-aastaselt kuni riikliku pensionikindlustuse seaduse §-s 7 sätestatud vanaduspensioniiikka jõudnud isikul on tuvastatud töövõimetoetuse seaduse alusel puuduv töövõime;”;

8)paragrahvi 101 lõike 2 punkt 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„2) kellel on tuvastatud töövõimetoetuse seaduse alusel puuduv töövõime, välja arvatud riikliku pensionikindlustuse seaduse §-s 7 sätestatud vanaduspensioniiikka jõudnud isiku puhul, või”;

9)paragrahvi 101 lõike 3 punkt 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„2) kellel on tuvastatud töövõimetoetuse seaduse alusel puuduv töövõime, välja arvatud riikliku pensionikindlustuse seaduse §-s 7 sätestatud vanaduspensioniiikka jõudnud isiku puhul, ja”;

10)paragrahvi 149 tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Rehabilitatsiooniteenuse osutamiseks antakse tegevusluba, kui rehabilitatsiooniteenuse osutaja ja rehabilitatsioonimeeskond vastavad käesoleva seaduse §-des 66 ja 68 sätestatud nõuetele.”;

11)paragrahvi 160 täiendatakse lõigetega 23–25 järgmises sõnastuses:

„(23) Käesoleva seaduse § 47 lõike 1 punktis 2 nimetatud isiku puhul on osalise või puuduva töövõime tingimus täidetud ka siis, kui isik on riikliku pensionikindlustuse seaduse alusel tunnistatud püsivalt töövõimetuks töövõime kaotusega 40–100 protsenti või isikule riiklike elatusrahade seaduse alusel tähtajatult määratud invaliidsusgrupp on riikliku pensionikindlustuse seaduse § 58 kohaselt arvatud vastavaks vanaduspensionieani määratud püsivale töövõimetuselise töövõime kaotusega 40–100 protsenti.

(24) Käesoleva seaduse § 101 lõike 1 punktis 3 sätestatud puuduva töövõime tingimus on täidetud ka isikul, kellel on tuvastatud töövõime kaotus vähemalt 80 protsenti.

(25) Käesoleva seaduse § 101 lõike 2 punktis 2 ja lõike 3 punktis 2 sätestatud puuduva töövõime tingimus on täidetud ka isikul, kellel on tuvastatud töövõime kaotus vähemalt 90 protsenti.⁷.

§ 177.–§ 182.[Käesolevast tekstist välja jäetud.]

§ 183. Seaduse kehtetuks tunnistamine

(1) Sotsiaalhoolekande seadus (RT I 1995, 21, 323) tunnistatakse kehtetuks.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud seaduse alusel kehtestatud kohaliku omavalitsuse üksuse määrused kehtivad kuni käesoleva seaduse alusel vastu võetud määruste jõustumiseni, aga mitte kauem kui 2016. aasta 31. märtsini.

3. jagu Seaduse jõustumine

§ 184. Seaduse jõustumine

(1) Sotsiaalseadustiku üldosa seadus ja käesolev seadus jõustuvad 2016. aasta 1. jaanuaril.

(2) Käesoleva seaduse § 68 lõige 3, § 86 lõige 8, § 115 lõige 3 ja § 123 lõige 9 jõustuvad 2016. aasta 18. jaanuaril.

(3) Käesoleva seaduse § 59 lõike 1 punkt 4, § 176 punktid 1–2, 4–9 ja 11, § 177 punkt 3, § 179 punkt 4 ja § 180 jõustuvad 2016. aasta 1. juulil.

(4) [Kehtetu -[RT I, 21.12.2016, 2-](#) jõust. 01.01.2017]

(5) Käesoleva seaduse § 52 lõige 2, § 55 lõike 1 punkt 5 ja lõige 2 jõustuvad 2018. aasta 1. jaanuaril.

(6) Käesoleva seaduse § 66 punkt 3 ja § 176 punkt 10 jõustuvad 2018. aasta 1. juulil.

(7) Käesoleva seaduse § 22 lõiked 3 ja 4, § 36 lõige 2 ning § 151 punktid 3 ja 4 jõustuvad 2020. aasta 1. jaanuaril.